

Tenesis Viljamsas

GEISMŲ TRAMVAJUS

Vienuolikos paveikslų pjesė

Tennessee Williams
A STREETCAR NAMED DESIRE
Penguin Books, 1959

Iš anglų kalbos vertė
IRENA BALČIŪNIENĖ

*Taip į sudužusį pasaulį aš žengiau
Ieškoti meilės pėdsakų, su vėju
Praskriejančio jos balso,— mirksnį, ne ilgiau,
Atimdamas man ryžtą, jis skambėjo.**

H. Kreinas „Sudužęs bokštas“

* Vertė A. Danielius.

V E I K Ė J A I

BLANŠA DIUBUA

STELA KOVALSKI, jos sesuo

STENLIS KOVALSKIS, Stelos vyras

HAROLDAS MIČELAS (Mičas)

JUNISĖ HABEL

STIVAS HABELAS

PABLAS GONZALESAS

NEGRĖ

DAKTARAS

SLAUGĖ

JAUNAS VYRIŠKIS (prenumeratos agentas)

MEKSIKIETĖ

PIRMAS PAVEIKSLAS

Scenoje matome dviaukščio kampinio namo fasadą Niu Orleano gatvėje, kuri vadinasi Eliziejaus laukai ir eina tarp upės ir geležinkelio bėgių. Kvartalas skurdus, bet ne toks kaip kituose didžiuosiuose Amerikos miestuose, jam nestinga vulgaroko grožio. Namai daugiausia balti, tačiau papilkę nuo oro permainų, su įmantriais ornamentuotais frontonais, aplipę išsklibusiais laipteliais ir galerijomis

Gegužės pradžios vakaras, vos pradeda telktis prieblanda. Anapus balto, jau papilkšvėjusio namo spindi toks žalsvas it jūra dangus, kad nuo jo į sceną dvelkte dvelkia poezija, tirpdanti visą irimo, nykimo atmosferą, smelkiančią šį kvartalą. Regis, jauti, kaip šiltai alsuoja rusva upė už pakrantės sandėlių, gardžiai kvepiančių kava ir bananais. Nuo lyriškos nuotaikos neatsiejamas negrų muzikantų grojimas bare už kampo. Šioje Niu Orleano dalyje visada — ar už pirmo kampo, ar už kelių žingsnių — kokio nors išsiderinusio pianino svaiginanti melodija liejasi iš po rudų miklių pirštų. Šis ilgesingas skambinimas išreiškia čionykščio gyvenimo dvasią

Išėjusios atsigaivinti dvi moterys, baltoji ir negrė, sėdi ant namo laiptelių. Pirmoji, Junisė, nuomoja butą antrame aukšte, negrė — kažkur kaimynystėje; Niu Orleanas — kosmopolitinis miestas, senuose kvartaluose įvairių rasių žmonės gyvena sumišai ir gana draugiškai

Ilgesinga pianino muzika persipina su balsais iš gatvės

NEGRĖ (Junisei). ...taigi sako, šventasis Barnabas liepė šuniui lyž-

telėt jį, o jai tada šaltas šiurpas taip ir nuėjo per kūną. Ir tą naktį...

PRAEIVIS (*jūrininkui*). Visą laiką kaire kaire puse ir prieisit. Išgirsit — dūndena į langines.

JŪRININKAS (*negrei ir Juntsei*). Kur čia „Keturių dviakių“ baras?

PREKININKAS. Šviežios ir šiltos! Šviežios ir šiltos!

NEGRĖ. Kam jums mėtyt pinigų toj lupikautojų landynėj?

JŪRININKAS. Paskyriau ten pasimatymą.

PREKININKAS. Švie-ie-ie-žio-o-os ir ši-ilto-o-os!

NEGRĖ. Tik nesusigundykit jų kokteilių „Mėlynasis mėnulis“, nes savom kojom iš baro nebeišeisit.

Iš už kampo pasirodo du vyrai — Stėnlis Kovalskis ir Mičas. Jie kokių dvidešimt aštuonerių—trisdešimties metų, vilki mėlynais darbiniais kombinezonais. Stėnlis nešasi kėglių žaidėjų palaidinę ir paketą iš mėsininko su kraujo dėmėm

STENLIS (*Mičui*). Na, o ką jis?

MIČAS. Sako, duos visiems po lygiai.

STENLIS. Ne. Mudviem priklauso daugiau. (*Užriaumoja*) E-ei! Stela! Mažytė!

Abu sustoja prie laiptų. Į pirmo aukšto aikštelę išeina Stėla, grakšti, jauna, kokių dvidešimt penkerių metų moteris; aiškiai matyti, ji visai kitos kilmės ir išsiauklėjimo negu vyras

STELA (*švelniai*). Nešauk taip baisiai. Sveikas, Mičai.

STENLIS. Gaudyk!

STELA. Ką?

STENLIS. Mėsą.

Stėnlis švysteli paketą. Ji sušunka prieštaraudama, bet pagauna ir dusdama juokiasi. Vyras su draugu jau beveik dingę už kampo

STELA (*jam įkandin*). Stėnli! Kur tu?

STENLIS. Padaužyti kėglių.

STELA. Ar galiu ateiti pasižiūrėti?

STENLIS. Gali. (*Išeina*)

STELA. Aš tuoj. (*Junisei*) Labą dieną, Junise. Kaip laikotės?

JUNISĖ. Neblogai. O, Stivui pasakykit, tegul pats prasimano, ko pavalgyti, nes namie nieko negaus.

Visos trys juokiasi, negrė ilgiausiai. Stela išeina

NEGRĖ. Kokį ten paketą jis jai metė?

Keliasi ir kvatoja dar garsiau

JUNISĖ. Tyliau!

NEGRĖ. Gaudyk — o ką? (*Ją dar labiau suima juokas*)

Iš už kampo nešina lagaminu pasirodo Blanša. Žvilgteli į popieriaus skiautelę, po to į namą, vėl į popierėlį ir vėl į namą. Ji nemaloniai apstulbinta ir tarsi netiki savo akimis. Pats jos pasirodymas šioje aplinkoje — kažkoks nesusipratimas. Elegantišku baltu kostiumėliu, su pūkuotu, į liemenį švarkeliu, balta skrybėlaitė ir pirštinėm, perlų auskarais ir vėrinium ant kaklo — ji atrodo atvykusi į vaišės išgerti arbatos puodelio arba kokteilio pas pažįstamus, gyvenančius ištaigingų vilų kvartale. Ji penkeriais metais vyresnė už Stelą. Subtilus jos grožis jau turi vengti ryškios šviesos. Sutrikusi Blanša ir balti jos rūbai kažkuo primena plaštakę

JUNISĖ (*ne iš karto*). Kas nutiko? Pasiklydote?

BLANŠA (*juokaudama, tačiau su aiškiai juntama isterija*). Sakė, iš pradžių sėsite į „Geismų“ tramvajų, paskui į kitą — „Kapinių“, pavažiuosite šešis kvartalus ir išlipsite Eliziejaus laukuose!

JUNISĖ. Tiesiai čia ir pataikėt.

BLANŠA. Į Eliziejaus laukus?

JUNISĖ. Taip, ši gatvė — Eliziejaus laukai.

BLANŠA. Vadinasi... Man pasakė ne tą namo numerį.

JUNISĖ. O kokio jūs ieškot?

BLANŠA (*nenoriai žvilgteli į tą patį popierėlį*). Šeši šimtai trisdešimt antro.

JUNISĖ. Tiksliai pataikėt.

BLANŠA (*visiškai priblokšta*). Aš ieškau sesers, Stelos Diubua. Tai yra... pono Stenlio Kovalskio žmonos.

JUNISĖ. Čia ji ir gyvena... Jūs ko tik nesusidūrėte su ja.

BLANŠA. Nejaugi... tai... jos namai?

JUNISĖ. Ji gyvena pirmam, o aš — antram aukšte.

BLANŠA. O! Ir ji... išėjus?

JUNISĖ. Matėt kėgelbaną už kampo?

BLANŠA. Rodos, ne.

JUNISĖ. O ji tenai, žiūri, kaip vyras daužo kėglius. (*Patylėjusi*) Jei norit, pasidėkit lagaminą ir paėjėkit pas ją.

BLANŠA. Ne.

NEGRĖ. Tai aš nueisiu ir pasakysiu, kad jūs atvažiavote.

BLANŠA. Ačiū.

NEGRĖ. Mielai pasitarnausiu. (*Išeina*)

JUNISĖ. Stela jūsų nelaukė?

BLANŠA. Ne. Tai yra šiandien nelaukė.

JUNISĖ. Ką gi, eime į vidų, ir jauskitės kaip namie, kol pareis šeimininkai.

BLANŠA. Nežinau... ar taip bus gerai?

JUNISĖ. Mes juk savi žmonės — aš galiu jus įleisti. (*Atsistoja ir atidaro apatinio buto duris*)

Užsižiebia šviesa, užuolaida pamėlsta. Blanša iš lėto įeina paskui Junisę į butą. Scenai pamažu grimztant į tamsą, pasimato Kovalskių butas

Portjera skiria patalpą į du kambarius. Pirmas pagal savo paskirtį — virtuvė, bet čia stovi sudedamoji lovelė, ant kurios miegos Blanša. Antras — miegamasis. Iš jo siauros durys į vonią

(*Pastebėjusi Blanšos miną, puola ginti namų garbę*) Dabar čia šiek tiek sujaukta, bet kai susitvarko — butukas tikrai jaukus.

BLANŠA. Nejaugi?

JUNISĖ. Aha, iš tikrųjų. Tai jūs — Stelos sesuo?

BLANŠA. Taip. (*Norėdama ją nusikratyti*) Ačiū, kad įleidote.

JUNISĖ. Por nada¹, kaip sako meksikiečiai, por nada! Stela pasakojo apie jus.

BLANŠA. Taip?

JUNISĖ. Rodos, sakė, kad jūs — mokytoja?

BLANŠA. Taip.

JUNISĖ. Jūs iš Misisipės?

¹ Nėra už ką (*isp.*).

BLANŠA. Taip.

JUNISĖ. Ji rodė jūsų namo nuotrauką, to, kur plantacijoje.

BLANŠA. „Svajonę“?

JUNISĖ. Didžiulį namą su baltomis kolonomis.

BLANŠA. Taip...

JUNISĖ. Tokį namą prižiūrėti turbūt daug vargo?

BLANŠA. Labai atsiprašau, bet aš tiesiog nebepastoviu.

JUNISĖ. Suprantu, širdele. Tik kodėl jūs nesėdat?

BLANŠA. Tiesą pasakius, aš norėčiau likti viena.

JUNISĖ (*įsižeidusi*). A! Tada išgaruoju.

BLANŠA. Nenorėjau būti nemandagi, bet...

JUNISĖ. Nubėgsiu į kėgelbaną ir paraginsiu ją. (*Išeina*)

Blanša visa pastirusi atsisėda, rankom mėšlungiškai įsitveria piniginės, suspaudžia kelius, susigūžia į kamuoliuką, tarsi ją krėstų šaltis. Po valandėlės nieko neregintis jos žvilgsnis atgyja, pamažu ji ima dairytis aplinkui. Šaižiai sukniaukia katę. Blanšai net kvapą užgniauzia, ji krūpteli ir pakelia ranką tarsi gindamasi. Staiga kažką pamato už pravertų spintos durų. Pašoka, pribėga ir išsitraukia viskio butelį. Prisipila pusę taurės ir vienu gurkšniu išgeria. Rūpestingai pastato butelį atgal, išplauna kriauklėje taurę. Tada vėl atsisėda ten, kur sėdėjo — prie stalo

BLANŠA (*vos girdimai, pati sau*). Reikia susitvarkyti!

STELA (*atskuba iš už kampo ir bėga prie durų, džiugiai*). Blanša!

Valandėlę neatplėšia viena nuo kitos akių. Blanša pašoka ir, garsiai šaukdama, puola prie sesers

BLANŠA. Stela! O Stela, Stela! Stela, žvaigždele!

Seserys apsikabina. Karštligiškai, tarsi bijodamos, kad kuri neatsikvošėtų ar nesutelktų dėmesio

Na pasirodyk, pasirodyk. O į mane nežiūrėk, Stela, ne, ne, ne — kai išsimaudysiu, pailsėsiu, tada... Ir užgesink viršutinę šviesą! Užgesink! Neapžiūrinėk manęs tokioje negailestingoje šviesoje!

Stela juokiasi ir užgesina lempą

BLANŠA. Na eikš gi, eikš čia. Brangioji mano Stela! Stela, žvaigždele!

(*Vėl apkabina ją*) Maniau, jog niekada nebegrįši į šituos siaubingus namus... Ką čia aš paistau! Kažkaip ištrūko... O norėjau būti

maloni ir pasakyti: koks puikus kvartalas!.. Cha cha! Avyte tu mano! Dar nė žodelio nepratarei.

STELA. Kad tu neleidi. *(Juokiasi, bet jos žvilgsnis, nukreiptas į Blanšą, nerimastingas)*

BLANŠA. Na gerai. Dabar tavo eilė. Praverk savo žavią burnytę ir šnekėk, o aš tuo metu paieškosiu, ar nėra čia ko išgerti. Žinau, žinau, kas nors stipresnio turėtų būt paslėpta. Tik kur? O, radau, radau! *(Puola prie sieninės spintos ir išima butelį. Ji visa virpa ir, kai bando nusijuokti, pristinga kvapo. Butelis vos neiškrenta jai iš rankų)*

STELA *(pastebėjusi jos būklę)*. Geriau sėsk, Blanša, aš pati įpilsiu. Tik nežinau, kuo čia atskiedus. Gal šaldytuve yra kokakolos? Žvilgtelk, mieloji, o aš...

BLANŠA. Kam ta kokakola, sesute, kai nervai šitaip pertempti? O kur... kur?..

STELA. Stenlis? Žaidžia kėgliais. Tai jo mėgstamiausias užsiėmimas. Jie ten šiandien... štai ir soda!.. lyg ir rungtynes surengė.

BLANŠA. Vandens, daugiau nieko. Tik vieną gurkšnelį, užsigerti. Nebijok, tavo sesuo dar ne girtuoklė, tik visa kaip sumušta, mari-nama karščio, pavargusi, purvina... Nagi sėsk ir paaiškink, kur aš pakliuvau? Ir ką tu pati veiki šituose namuose.

STELA. Klausyk, Blanša...

BLANŠA. Na kam čia man apsimetinėti? Jei sakyt — tai tiesą. Niekad, niekad, net baisiausiuose sapnuose nebūčiau susapnavusi... Tiktai Po! Tik vienas Edgaras Alenas Po įstengtų visa tai kaip reikiant suprasti. Tuoju už namo turbūt pamėklių pilnos Viero girios!.. *(Juokiasi)*

STELA. Ką tu, mieloji, tik geležinkelio bėgiai.

BLANŠA. Gerai, baikim juokauti, pašnekėkim rimtai. Kodėl tylėjai, nerašei, kodėl man nepranešei?

STELA *(atsargiai, pildamasi sau viskio)*. Ko nepranešiau, Blanša?

BLANŠA. Kad turi gyventi tokiomis sąlygomis!

STELA. Gal tu truputį perdedi? Nėra čia taip blogai. Niu Orleansas — visai ne toks kaip kiti miestai.

BLANŠA. Kuo čia dėtas Niu Orleansas? Tas pat, jei pasakytum... atleisk, miela sesute. *(Visai nutraukdama šitą kalbą)* Pakaks apie tai.

STELA *(santūriai)*. Ačiū.

Blanša tylėdama žiūri į ją, toji nusišypso jai

BLANŠA (*žiūrėdama į taurę, virpančią rankoje*). Visame pasaulyje tu man viena likai ir nė kiek nesidžiaugi mane matydama.

STELA (*nuoširdžiai*). Blanša, pati žinai, kad tai netiesa.

BLANŠA. Netiesa?.. A-a, pamiršau, kokia tu tylutė — žodžio neišpeši.

STELA. Tu juk neleidavai man išsikalbėti, Blanša. Todėl pripratau tylėti, kai tu šalia.

BLANŠA (*vangiai*). Neblogas įprotis... (*Ūmai*) Tu kažkodėl neklausi, kaip man pasisekė ištrukti iš mokyklos, nepasibaigus pavarso semestru.

STELA. Maniau... pati pasisakysi... jei panorėsi.

BLANŠA. Galvoji, išmetė?

STELA. Ne... negalvoju... galėjai juk savo noru išeiti...

BLANŠA. Taip išsunkė mane visi tie pergyvenimai... nervai nebeišlaikė. (*Nervingai maigo cigaretę*) Atsidūriau ant bedugnės krašto... kone išprotėjau. Šit ponas Greivzas — mokyklos direktorius — ir pasiūlė neapmokamų atostogų. Telegramoje viso to nepapasakosi... (*Vienu gurkšniu išgeria viską*) Taip ir nuėjo gyslomis! Gerumėlis!

STELA. Dar įpilti?

BLANŠA. Ne, viena taurelė — norma, daugiau negeriu.

STELA. Tikrai?

BLANŠA. Tu dar nė žodžio nepasakei, kaip aš atrodau.

STELA. Žavingai.

BLANŠA. Telaimina tave viešpats už šitokį melą. Tokios griuvenos pasaulis nėra matęs. O tu, tu kiek papilnėjai, tokia apskritutė pasidarei — tikra putpelytė. Ir tau labai tinka.

STELA. Ką tu, Blanša.

BLANŠA. Taip, taip, taip, jei aš sakau, gali tikėt manim. Tik talija reikėtų truputėlį susirūpinti. Atsistok.

STELA. Kitą sykį.

BLANŠA. Girdi, ką pasakiau! Atsistok!

Stela nenoromis paklūsta

Ak tu, murziuke! Kažkuo apsitaškei tokią puikią nėrinių apykaklaitę! O plaukus — būdama tokio dailaus veidelio — turėtum kirptis kaip berniukas. Stela, juk tu samdai tarnaitę?

STELA. Ne. Kai yra tik du kambariai...

BLANŠA. Ką? Tu pasakei — du kambariai?!

STELA. Štai šitas ir... (*Sutrinka*)

BLANŠA. Kitas? (*Šaižiai juokiasi, stoja nejauki tylą*) Ir kiek tavy ramybės, giedrumos! Pamatytum dabar save iš šalies: sėdi sau, rankeles susidėjus — angeliukas rojaus angelėlių chore.

STELA (*nejaukiai*). Niekada nebuvo tokia veikli kaip tu, Blanša.

BLANŠA. O aš niekada nemokėjau taip nuostabiai tvardytis. Teks, matyt, įsipilti dar vieną gurkšnelį, kaip sakoma, nervams sureguliuoti... O paskui — slėpk butelį toliau, kad nebūtų pagundos. (*Atsisoja*) Dabar pažiūrėk į mane. (*Apsisuka prieš ją*) Žinai, Stela, per dešimt metų nė kiek nepastorėjau. Sveriu lygiai tiek, kiek tą vasarą, kai tu išvažiavai iš „Svajonės“. Kai mirė tėtis ir tu mus palikai...

STELA (*kiek nenatūraliai*). Tiesiog sunku patikėti, Blanša, kad tu taip puikiai atrodai.

BLANŠA. Ir, kaip matai, tuščiagarbiškai didžiuojuosi savo grožiu net dabar, kai jis jau vysta! (*Nervingai juokiasi ir žiūri į Stelą, laukdama prieštaraavimo*)

STELA (*prisiversdama*). Jis nenuvytęs nė truputėlio.

BLANŠA. Po tų kančių, kurias patyriau? Niekus šneki. Mieloji mano mergyte... (*Virpančia ranka persibraukia kaktą*) Stela... tikrai jūs turite tik du kambarius?

STELA. Ir vonią.

BLANŠA. O, yra ir vonia! Viršuje, greta miegamųjų, pirmos durys į dešinę?

Abi sutrikusios juokiasi

Bet, Stela, neįsivaizduoju, kur ketini mane paguldyti.

STELA. Paguldysime tave čia.

BLANŠA. Kas čia per lova... a, toks sudedamas daiktas. (*Atsisėda ant jos*)

STELA. Na kaip?

BLANŠA (*netvirtai*). Nuostabu. Nemėgstu pernelyg patogių lovų.

Bet tarp kambarių nėra durų, o Stenlis... kaip jam tai atrodo?

STELA. Juk žinai, Stenlis — lenkas.

BLANŠA. O taip. Jie panašūs į airius, ar ne?

STELA. M-m...

BLANŠA. Tik ne tokie rafinuoti?

Abi vėl nejaukiai juokiasi

Prisivežiau visokių dailių drabužių, kad nepasidaryčiau gėdos prieš mielus jūsų draugus.

STELA. Abejoju, ar jie tau pasirodys labai mieli.

BLANŠA. O kas jie per vieni?

STELA. Stenlio kompanija.

BLANŠA. Lenkai?

STELA. Visokių yra, Blanša.

BLANŠA. Mišri publika?

STELA. Labai teisingai — tik publika.

BLANŠA. Ką darysi... jei prisivežiau, tai ir vilkėsiu. Man rodos, tu vis lauki, ar nepasakysiu, jog ketinu apsistoti viešbutyje. Bet į viešbutį aš neisiu, nelauk. Noriu būti šalia tavęs, turiu būti šalia ko nors, aš negaliu likti viena. Juk... turėjai pastebėti... kad aš nesveikuoju... (*Jos balsas nutrūksta, akyse pasirodo baimė*)

STELA. Tu iš tiesų atrodai lyg nervinga, lyg nusikamavus... pati gerai nesuprantu.

BLANŠA. Kažin, ar patiksiu aš Stenliui, ar tik šiaip — svainė į svečius atvažiuo? Stela, tai mane pribaigtų.

STELA. Jūs puikiai sutarsite, jei tik tu... na... nepradėsi jo lyginti su vyriškiais, su kuriais mes susidurdavome savo namuose.

BLANŠA. Ar jis visiškai... kitoks?

STELA. Taip. Kitos rūšies.

BLANŠA. Kokios? Į ką jis panašus?

STELA. Nelengva apibūdinti žmogų, kurį myli! Štai jo nuotrauka.

(*Paduoda seseriai fotografiją*)

BLANŠA. Kariškis?

STELA. Inžinerinio dalinio vyresnysis seržantas. O čia jo ordinais.

BLANŠA. Ir jis buvo juos prisisegęs, kai susipažinote?

STELA. Patikėk, manęs neapokino šitie blizgučiai.

BLANŠA. Aš ne tą turėjau galvoje...

STELA. Žinoma, vėliau su kai kuriais dalykais teko susitaikyti.

BLANŠA. Pavyzdžiui, su jo kilme ir aplinka.

Stela sutrikusi juokiasi

Ką jis pasakė, kai sužinojo, kad aš atvažiuoju?

STELA. Stenlis dar nieko nežino.

BLANŠA (*išgąstingai*). Tu jam nepasakei?

STELA. Jis visą laiką važinėja.

BLANŠA. Tarnybiniais reikalais?

STELA. Taip.

BLANŠA. Puiku. Ar ne?

STELA (*beveik pati sau*). Man taip nejauku, kai jo nebūna visą naktį...

BLANŠA. Kodėl, Stela?

STELA. Kai jis išvažiuoja savaitei, aš stačiai iš proto kraustausi.

BLANŠA. Viešpatie!

STELA. O kai grįžta, verkiu jam ant kelių kaip vaikas. (*Šypsosi pati sau*)

BLANŠA. Turbūt tai ir yra būt įsimylėjusiai... (*Stela pažvelgia į ją džiugiai šypsodama*) Stela...

STELA. Ką?

BLANŠA (*prisiversdama, skubiai*). Aš nepradėjau tavęs klausinėt to, ko tu gal tikėjaisi. Manau, kad protingai išklausysi ir tai, ką tau pasakysiu.

STELA. Ką pasakysi, Blanša? (*Jos veidu perbėga nerimas*)

BLANŠA. Štai kas, Stela... tu, žinoma, kaltinsi mane... aš žinau, kad kaltinsi... bet pirma paklausyk: tu pabėgai! Aš likau ir kovojau! Tu išvažiavai į Niu Orleaną laimės ieškoti. Aš likau „Svajonėje“ ir grūmiausi, norėdama išsaugoti tėviškę. Aš nė kiek nenoriu tau priekaištauti, bet visa našta užgriuvo mano pečius.

STELA. Blanša, juk man nieko kito neliko, kaip pradėti gyvenimą pačiai.

BLANŠA (*ją vėl ima krėsti smarkus drebulys*). Taip, taip, žinau. Bet tu atsižadėjai „Svajonės“, o ne aš! Aš likau iki galo, grūmiausi iki paskutinio atokvėpio, vos nenumiriau!

STELA. Liaukis, gana tos isterijos, sakyk, kas nutiko? Dėl ko tu kovojai iki paskutinio atokvėpio? Ką tai reiškia?..

BLANŠA. Taip ir maniau, Stela, taip ir maniau, kad tu šitaip į viską pasižiūrėsi.

STELA. Į ką... į viską?.. Dėl dievo meilės!

BLANŠA (*tyliai*). Praradimą...

STELA. „Svajonės“ praradimą? Jos nebėra? Negali būti.

BLANŠA. Taip, Stela.

Jos žiūri viena į kitą; tarp jų stalas su geltona languota klijuote. Blanša lėtai nunarina galvą, Stela įsmeigia žvilgsnį į sunertas savo rankas, padėtas ant stalo. Vis garsiau girdėt ilgesingi pianino garsai. Blanša prisideda nosinę prie kaktos

STELA. Bet kaip? Kaip visa tai atsitiko?

BLANŠA (*pašokdama*). Gera tau klausinėti, kaip, kaip!

STELA. Blanša!

BLANŠA. Tau kas — sėdi čia ir dar drįsti mane kaltinti!

STELA. Blanša!

BLANŠA. Aš! Aš! Aš pakėliau visus tuos smūgius neprisidengdama ir nesislėpdama! Visos tos mirtys! Nesibaigiančios laidotuvių procesijos... Tėvas. Mama. Siaubinga Margaritos mirtis. Ji taip išpurto, kad nebetilpo į karštą. Teko sudeginti — kaip kokį šiukšlyną išmetamą daiktą. Tu visad suspėdavai į laidotuves, Stela. Bet laidotuvės — malonumas, lyginant su mirtimi! Per laidotuves tyku ramu, o mirštant visaip būna. Mirštantieji kriočia. Dūsta. Ir meldžia... „Neleiskit man mirti! Neleiskit!“ Net senukai, ir tie kartais šaukia: „Neleiskit man mirti!“ Tarytum tai būtų tavo valioje. O per laidotuves — rimtis, gražios gėlės. Ir... kokios puošnios tos dėžės, į kurias juos užkala! Kam neteko budėti prie jų lovos, kai jie šaukė: „Neatiduokit manęs!“, tam ir į galvą neateis, kaip beviltiškai, iš paskutinių jėgų, kabinosi jie į gyvenimą. Tu šito sapnuot nesapnavai, o aš mačiau savo akimis. Mačiau! Mačiau! O tu dabar sėdi sau, žiūri, ir tavo akys kaltina mane, kad išleidau iš rankų mūsų namą! O iš kur, po velnių, tu manai, ėmiau aš pinigų apmokėti už visas tas ligas ir mirtis? Mirtis brangininkė, panele Stela! Tuoj po Margaritos — nukaršusi pusseserė Džesė! Taigi Kaulėta Senė su dalgiu pasistatė savo šėtrą mūsų kieme! Stela, „Svajonė“ įsikūrė Giltinė. Štai taip namai ir išslydo man iš rankų. Ar nors vienas iš jų mirdamas ką nors užrašė mums testamentu? Ar paliko bent centą pagal draudimo polisą? Viena tik vargšė Džesė — šimtinę apsimokėti už karštą. Štai ir viskas, Stela. O aš su savo apgailėtina mokytojos algele! Taip, kaltink mane. Sėdėk štai taip, nenuleisdama nuo manęs akių, ir galvok — neišsaugojau tėviškės. Aš neišsaugojau? O kur tu buvai? Lovoje... su savo lenku!

STELA (*pašoka*). Blanša! Liaukis. Gana. (*Nori išeiti*)

BLANŠA. Kur tu?

STELA. Į vonią, apsiprausti veido.

BLANŠA. Ak, Stela, Stela, tu verki?

STELA. O tu stebiesi? (*Išeina į vonią*)

Gatvėje girdėti vyrų balsai. Prie namo prisiartina Stenlis, Stivas ir Mičas

STIVAS. Viena senikė lekia į pamaldas, jau vėluoja, o priešais bažnyčią stovi faraonas. Ji atpūškuoja ir klausia: „Pareigūne, dar pamaldos nepasibaigė?“ Jis perleidžia ją akimis ir sako: „Ne, madam, tik jūsų skrybėlė nepadoriai tupi!“

Vyrai grubiai juokiasi

Išgirdusi vyrų balsus, Blanša puola į miegamąjį. Paima nuo tualetinio stalelio Stenlio fotografiją, atidžiai žiūri ir vėl padeda į vietą

STIVAS. Tai rytoj pokeris?

STENLIS. Taip, pas Mičą.

MIČAS. Pas mane negalima. Motina dar nepasveiko. (*Ruošiasi eiti*)

STENLIS (*jam pavymui*). Gerai, tada pas mane... o tu statai alų.

Mī č a s apsimeta, kad neišgirdo, atsisveikina ir, tyliai niūniuodamas, išeina

JUNISĖ (*šaukia iš viršaus*). Ei jūs, marš visi namo! Aš išviriau spageti, bet viską pati suvalgiau.

STIVAS (*lipdamas laiptais*). Aš gi sakiau tau ir skambinau telefonu, kad mes žaisim. (*Vyrams*) Tik kad alus būtų žmoniškas.

JUNISĖ. Nieko tu neskambinai.

STIVAS. Sakiau pusryčiaudamas ir skambinau per pertrauką...

JUNISĖ. Gerai jau, gerai. Tu ir namo užsuki kartą per metus, tik paskambinęs.

STIVAS. O tu ko nori, kad laikrašty paskelbčiau?

Besiskirstančių vyrų juokas, atsisveikinimo šūksniai. Pastūmę duris su tinkleliu nuo vabzdžių, į virtuvę įeina Stenlis. Jis vidutinio ūgio — penkių pėdų ir aštuonių ar devynių colių — stiprus, gerai sudėtas. Jo povyza ir judesiai byloja apie gyvulišką mėgavimąsi gyvenimu. Nuo pat ankstyvos jaunystės jis jo neišsivaizduoja be moterų, be smagaus pojūčio, kad jos tavo, kad smagini jas ir smaginesi pats, ir tas norų tenkinimas nepadaro priklausomu nuo moterų; jis jaučiasi kaip nenuramdomas išdidus plunksnotas sultonas tarp savo dedeklių. Toji natūra puikiai žino savo vertę, kupina juslinio pasitenkinimo. Šie būdo bruožai suformavo ir kitas charakterio savybes; jis nuoširdus su vyrais, mėgsta grubiai pajuokauti, saikingai išgerti, skaniai pavalgyti, mėgsta azartinius lošimus. Jam

mielas savo automobilis, savo radijas, visa, kas yra jo, priklauso jam, didingam giminės tėšėjui. Moteris jis prateš vertinti iš pirmo žvilgsnio, kaip gerai išmanantis apie seksą, ir šypsena, kuria jas apdovanoja, byloja apie visą vaizdų nešvankybę, blykstelintį jo sąmonėje

BLANŠA (*hevalingai traukdamasi nuo įdėmaus jo žvilgsnio*). Jūs tikriausiai Stenlis. Aš — Blanša.

STENLIS. Stelos sesuo?

STELA. Taip.

STENLIS. Sveika. Kur mano mažytė?

BLANŠA. Vonioje.

STENLIS. A-a. Nežinojau, kad jūs atvykstate pas mus.

BLANŠA. Aš... e...

STENLIS. Iš kur atvažiavote, Blanša?

BLANŠA. Aš... aš gyvenu Lorelyje.

STENLIS (*eina prie sieninės spintos ir išsiima viskio butelį*). Lorelyje? O, taip. Teisingai, Lorelyje. Ne mano zona. Per karščius šitas skystis greit išsibaigia. (*Pakelia butelį prieš šviesą, žiūrėdamas, ar yra kiek likę*) Išgersim?

BLANŠA. Ne, aš... negeriu... tik retkarčiais.

STENLIS. Yra ir tokių: patys nuo butelio tolyn, o jis prie jų — artyn.

BLANŠA (*blankiai*). Cha cha.

STENLIS. Visi drabužiai prie manęs prilipę. Nieko, jei aš be ceremonijų? (*Ima vilktis marškinius*)

BLANŠA. Prašom, labai prašom.

STENLIS. Savęs nevaržyti — mano šūkis!

BLANŠA. Ir mano. Atrodyti gaiviai — labai nelengva. Aš nei nusi-prausti, nei pasipudruoti nesusėjau, o jūs jau čia.

STENLIS. Žinot, jei pasėdėsi šlapiais drabužiais, ypač gerokai padaužęs kėglius, kaip, pavyzdžiui, aš, tuojau peršalsi. Jūs mokytoja, ar ne?

BLANŠA. Taip.

STENLIS. Ką dėstote, Blanša?

BLANŠA. Anglų.

STENLIS. Aš savo anglų kalbos mokytojų nedžiuginau. Ilgam atvažiavote, Blanša?

BLANŠA. Aš... dar nežinau.

STENLIS. Manot pas mus nutūpti?

BLANŠA. Norėčiau... jeigu neapsunkinsiu jūsų.

STENLIS. Gerai.

BLANŠA. Kelionės mane baisiai išvargina.

STENLIS. Na ką jūs, niekai.

Už lango šaižiai sukniaukia katė

BLANŠA (*pašoka*). Kas ten?

STENLIS. Katės... Ei, Stela!

STELA (*vos girdimai iš vonios*). Ką, Stenli?

STENLIS. Tu ten neprasmegai? (*Šypteli Blanšai. Ji beviltiškai bando taip pat nusišypsoti. Tyla*) Ko gero, pasirodysiu jums netašytas. Stela tiek pripasakojo apie jus. Buvot ištekęjusi, tiesa?

Iš tolumos atsklinda vos girdima polkos melodija

BLANŠA. Taip. Kai buvau dar visai jauna.

STENLIS. Kas atsitiko?

BLANŠA. Jis... jis mirė. (*Ji atsilošia*) Atleiskit, bet... man darosi bloga. (*Galva nusvyra jai ant rankų*)

ANTRAS PAVEIKSLAS

Kita diena. Šešta valanda vakaro. B l a n š a maudosi vonioje. S t e l a baigia dabintis. Blanšos gėlėto kartūno suknelė išskleista ant Stelos lovos. Iš gatvės į virtuvę įeina S t e n l i s, palikdamas praviras duris, ir pro jas išiveržia tie amžini ilgesingi pianino garsai

STENLIS. Kas čia per spektaklis?

STELA. O, Stenai! (*Pašoka ir bučiuoja jį. Jis reaguoja į tai šaltai, kaip valdovas*) Aš veduosiu Blanšą vakarienai į „Galatuarą“, o paskui į kokį nors reviu,— juk jūs čia lošite pokerį.

STENLIS. O mano vakarienė, a? Aš, rodos, nesiruošiu į „Galatuarą“ restoraną!

STELA. Padėjau tau lėkštę į šaldytuvą.

STENLIS. Tik pamanykit, koks puikumėlis!

STELA. Pasistengsiu užlaikyti Blanšą kuo ilgiau, kol jūs baigsit, nes nežinau, ar jai tai patiks. Užsuksim į kokį reviu čia pat, mūsų kvartale, taigi pakratyk piniginę.

STENLIS. O kur tavo seselė?

STELA. Mirksta karštoje vonioje, kad nervai aprimtų. Ji tikrai nusi-
kamavusi.

STENLIS. Įdomu kodėl?

STELA. Daug kančių patyrė!

STENLIS. Nejaugi?

STELA. Stenai, „Svajonė“... jau nebe mūsų.

STENLIS. Plantacijos sodyba?

STELA. Taip.

STENLIS. Kodėl?

STELA (*netvirtai*). Rodos, teko ją paaukoti... ar kaip ten.

Pauzė. Stenlis svarsto

(*Vilkdamasi kitą suknelę*) Kai ji išeis, nepamiršk pagirti, kad
gražiai atrodo. Tiesa! Neminėk kūdikio. Aš dar nieko nesakiau —
laukiu, kol bent kiek apsiramins.

STENLIS (*rūstokai*). Šit kaip?

STELA. Pasistenk ją suprasti ir būk kiek galėdamas malonesnis,
Stenai.

BLANŠA (*dainuoja vonioje*).

Iš šalies, kur vandens mėlyni,
Atvežė belaisvę jauną...

STELA. Ji nemanė, kad mes taip ankštai gyvenam. Žinai, laiškuose
stengdavausi viską truputį pagražinti.

STENLIS. Tikrai?

STELA. Nepamiršk pagirti jos suknutės. Ir pasakyk, kad ji žavingai
atrodo. Blanšai tai labai svarbu. Čia jos mažytė silpnybė.

STENLIS. Taip. Supratau. Tai tu pasakei, kad plantacijos namas buvo
likviduotas?

STELA. A-a? Taip...

STENLIS. Kaip vis dėlto tai atsitiko? Ar negalima būtų smulkiau
sužinoti?

STELA. Geriau apie tai nešnekėti, tegul ji šiek tiek apsiramina.

STENLIS. Šit kokie dalykai, cha! Sesutės Blanšos dabar negalima
varginti dalykinėm smulkmenom!

STELA. Tu juk matei, kaip ji vakar atvažiavus atrodė.

STENLIS. Aha, pastebėjau. Ne pro šalį būtų žvilgtelėti į pardavimo
dokumentus.

STELA. Aš nemačiau jokių dokumentų.

STENLIS. Ji nieko tau neparodė, nei pardavimo akto, nieko?

STELA. Atrodo, kad namo nepardavė.

STENLIS. Tai ką, po velnių, su juo padarė? Padovanojo? Vargšams?

STELA. Ššš. Ji išgirs.

STENLIS. Tegu sau girdi. O man duok dokumentus!

STELA. Nebuvo jokių dokumentų, aš nemačiau jokių dokumentų, ir man nerūpi jokie dokumentai.

STENLIS. Ar girdėjai kada apie Napoleono kodeksą?

STELA. Ne, Stenli, negirdėjau, o jei būčiau girdėjus, nesuprantu, kuo jis čia būtų dėtas...

STENLIS. Tada aš tau šiek tiek paaiškinsiu, vaikeli.

STELA. Na?

STENLIS. Pas mus, Luizianos valstijoje, galioja Napoleono kodeksas, pagal kurį visa, kas priklauso žmonai, priklauso ir vyrui, ir atvirkščiai. Pavyzdžiui, jei aš turėčiau kokį turtą ar tu turėtum...

STELA. Man galva sukasi!

STENLIS. Gerai. Palauksiu, kol ji baigs mirkti karštoje vonioje, ir tada paklausiu, ar jai yra žinomas Napoleono kodeksas. Man atrodo, ji tave už nosies vedžioja, vaikeli. O jeigu taip, tai pagal Napoleono kodeksą ir mane... O aš nemėgstu, kad mane kas už nosies vedžiotų.

STELA. Suspėsi su tais kamantinėjimais, o jei pradėsi dabar, ji vėl baisiausiai sudirgs. Nesuprantu, kas atsitiko su „Svajone“, bet kad žinotum, koks tu juokingas, jeigu įtarinėji, kad mano sesuo arba aš, arba dar kas iš mūsų šeimos galėtų ką nors vedžioti už nosies.

STENLIS. Kur tada dingo pinigai, jeigu namas parduotas?

STELA. Ne parduotas, o prarastas, prarastas! (*Stenlis puola į miegamąjį, įina iš paskos*) Stenli!

STENLIS (*grubiai atidaro didžiulę rūbų skrynių, stovinčių vidury miegamojo ir ištraukia šūsnį suknelių*). Atsimerk pagaliau ir pasižiūrėk! Manai, visa tai piršta už mokytojos alga?

STELA. Tyliau!

STENLIS. Pasižiūrėk į šitas plunksnas, kailius, kuriuos ji parsivežė prieš mus pasistaipyti! Čia kas? Ne suknelė, o grynas lobis. O šitas? Kas čia? Lapių manto? (*Papučia kailį*) Tikros sidabrinės lapės, kiekviena pusės mylios ilgio. O kur tavo sidabrinės lapės, Stela? Purios, baltos kaip sniegas! Kur tavo sidabrinės lapės?

STELA. Tai pigūs vasariniai kailėliai, juos Blanša turi nebežinau nuo kada.

STENLIS. Turiu pažįstamą, kuris išmano apie tokius daiktus. Pakviesiu, kad įvertintų. Galvą dedu, tūkstantėliai sukišti į šitą šlamštą!

STELA. Nebūk idiotas, Stenli!

STENLIS (*meta kailius ant sofos, trūkteli skrynios stalčių ir iškelia kaupinę saują moteriškų papuošalų*). O čia kas? Piratų lobis?

STELA. Stenli!

STENLIS. Perlai! Perlą vėriniai! Kas yra toji tavo sesuo? Naras, kuris iš jūros dugno iškelia nuskendusius lobius? O gal nepagaunamas seifų vagis? Gryno aukso apyrankės! Na o kur tavo perlai ir aukso apyrankės?

STELA. Šš-š! Liaukis, Stenli!

STENLIS. Ir deimantai! Tikra karalienės karūna!

STELA. Tai Reino akmenėlių tiara, kurią ji buvo užsidėjusi per kaukių balių.

STENLIS. Kas tie Reino akmenėliai?

STELA. Tas pats, kas stikliukai.

STENLIS. Juokus kreti? Turiu pažįstamą juvelyrinėje parduotuvėje. Atsivesiu ir paklausysim, ką jis pagiedos. Štai kur tavo plantacija, arba kas iš jos buvo likę! Viskas štai čia!

STELA. Tu tiesiog nesupranti, kaip kvailai ir šlykščiai elgiesi! Uždaryk skrynią, kol Blanša neišėjo iš vonios.

STENLIS (*kojos spyriu užtrenkia skrynią ir atsisėda ant virtuvinio stalo*). Kovalskiai ir Diubua skirtingai žiūri į gyvenimą.

STELA (*piktai*). Ir ačiū dievui! Aš einu į gatvę. (*Čiumpa baltą savo skrybėlaitę, pirštines ir eina prie laukųjų durų*) Eime su manim, tegu Blanša apsirengia.

STENLIS. Nuo kada pradėjai man įsakinėti?

STELA. Nejaugi stovėsi čia ir tyčiosies iš jos?

STENLIS. Velnis kas įžvalgumas. Aišku, stovėsiu ir tyčiosiuos.

S t e l a išeina į priebutį

BLANŠA (*pasirodo iš vonios raudono atlaso chalatu. Nerūpestingai*). Sveiki, Stenli! Štai ir aš, tiesiai iš vonios, išsikvepinusi, tarsi iš naujo gimusi.

STENLIS (*užsirūko*). Na ir puiku.

BLANŠA (*užtraukdama lango užuolaidą*). Atleiskit, noriu pasipuošti šita nauja suknete.

STENLIS. Na ir puoškitės.

BLANŠA (*užtraukdama portjerą tarp kambarių*). Man rodos, šįvakar čia bus lošiama kortomis, ir damos bus maloniai nepakviestos.

STENLIS (*rūsčiai*). Na ir kas?

BLANŠA (*nusimeta chalatą ir apsivelka kartūninę gėlėtą suknutę*). Kur Stela?

STENLIS. Išėjo į priebutį.

BLANŠA. Noriu jus paprašyti nedidelės paslaugos.

STENLIS. Įdomu, kokios?

BLANŠA. Užsegti sagas ant nugaros. Galite įeiti. (*Atitraukęs portjerą, Stenlis įeina, piktai į ją žiūrėdamas*) Kaip aš atrodau?

STENLIS. Nieko sau.

BLANŠA. Jūs labai malonus. Štai — sagos.

STENLIS. Nieko neišeina.

BLANŠA. Ak, jūs vyrai, kokie nemiklūs jūsų pirštai! Galiu patraukti dūmelio?

STENLIS. Užsidekit sau kitą.

BLANŠA. Ką gi... Ačiū. O skrynia, atrodo, neišlaikius pati atsidarė.

STENLIS. Mudu su Stela padėjom jums išsipakuoti.

BLANŠA. Taip, taip, greit susitvarkėt, uoliai padirbėjot.

STENLIS. O jūs, atrodo, apšvarinot ne vieną madingą Paryžiaus parduotuvę.

BLANŠA. Cha cha! Taip, drabužiai — mano aistra!

STENLIS. Įdomu, kiek kainuoja šitokie kailiai?

BLANŠA. A, šitie... vieno mano garbintojo dovana.

STENLIS. Matyt, turėjo iš ko... jus garbinti.

BLANŠA. Taip, jaunystėje garbinimo man nestigo. Bet pažiūrėkit dabar! (*Akinamai šypsosi*) Kaip manot, ar galėjau kažkada garsėti kaip... gražuolė?

STENLIS. Atrodote liuks.

BLANŠA. Aš ir laukiau komplimento, Stenli.

STENLIS. Nemėgstu šito.

BLANŠA. Ko nemėgstat?

STENLIS. Sakyt moterims komplimentus apie jų išvaizdą. Nemačiau nė vienos, kuri ir be sakymo nebūtų žinojusi, graži ji ar ne, o yra ir tokių, kurios taip gerai apie save mano, kad jų įsitikinimo ir su lazda neišmuši. Vaikščioju vieną kartą su tokia lėlyte. O ji vis man:

„Kokia aš žavi, kokia aš patraukli“. O aš jai: „Na ir kas?“

BLANŠA. Ką ji tada?

STENLIS. Nieko. Užsidarė kaip moliusko geldelė.

BLANŠA. Ir baigėsi romanas?

STENLIS. Pasikalbėjimas baigėsi. Vieniems vyrams apsuka galvą panašūs holivudiški paistalai, kitiems — ne.

BLANŠA. Jūs, be abejo, priklausote pastariesiems.

STENLIS. Taip.

BLANŠA. Sunku įsivaizduoti, kokia viliokė galėtų apsukti jums galvą.

STENLIS. Tikrai sunku.

BLANŠA. Jūs paprastas, tiesus, garbingas, sakyčiau, šiek tiek primityvus. Norėdama jus sudominti, moteris privalo... (*Neaiškiai mosteli ranka*)

STENLIS (*lėtai*). Padėti... kortas ant stalo.

BLANŠA (*šypsodamasi*). Taip... taip... Kortas ant stalo... Gyvenime, man regis, tiek išsisukinėjimų, tiek dviprasmybių. Man patinka dailininkai, kurie tapo stipriais, drąsiais potėpiais, kurių paletėje tik pirminės spalvos. Nekenčiu rausvų ir rusvų teplionių, niekad nenorėjau pažinti žmogaus, apie kurį sakoma: „Nei šioks, nei toks!“ Štai todėl, kai tik jūs įėjote vakar vakare, aš tariu sau: „Mano sesuo ištėkėjo už tikro vyro“. Žinoma, iš pirmo žvilgsnio sunku daugiau ką nors pasakyti...

STENLIS (*užriaumoją*). Gana, keičiam plokštelę!

BLANŠA (*užsiima rankomis ausis*). U-u-u-u!..

STELA (*iš priebučio*). Stenli! Išeik ir netrukdyk Blanšai rengtis.

BLANŠA. Aš jau persirengus, mieloji.

STELA. Tada einam.

STENLIS. Mes su tavo seseria įsišnekėjom truputėlį.

BLANŠA (*linksmi*). Mieloji, padaryk man nedidelę paslaugą. Nubėk į vaistinę ir nupirk citrininės kokakolos, tik kad daug būtų smulkinto ledo. Nubėgsi?

STELA (*neryžtingai*). Gerai. (*Išeina ir dingsta už kampo*)

BLANŠA. Vargšėlė mūsų klausėsi, ir, man atrodo, ji taip gerai nesupranta jūsų kaip aš... Na, ponas Kovalski, apie ką ten mes šnekėjome? Aš pasiruošus atsakyti į visus jūsų klausimus. Man nėra ko slėpti. Kas jus domina?

STENLIS. Pas mus, Luizianos valstijoje, galioja toksai Napoleono kodeksas, pagal kurį viskas, kas priklauso žmonai, priklauso man — ir atvirkščiai.

BLANŠA. Viešpatie, kas per rūsti teisėjo išvaizda!

Purškiasi kvėpalais, žaismingai apipurškia ir jį. Stenlis sugriebia pulverizatorių ir trenkia ant tualetinio stalelio. Jinai juokiasi atlošusi galvą

STENLIS. Jeigu nebūtumėt mano žmonos sesuo, žinočiau, su kuo turiau reikalą.

BLANŠA. Su kuo?

STENLIS. Nevaizduokit kvailelės. Pati žinot. Kur popieriai?

BLANŠA. Popieriai?

STENLIS. Popieriai. Kur viskas surašyta.

BLANŠA. Ak, popieriai, popieriai. Cha cha! Pirmoji sukaktuvių dovana, visokie popieriai!

STENLIS. Aš kalbu apie dokumentus, pagal kuriuos buvo parduota plantacija.

BLANŠA. Buvo kažkokie popieriai.

STENLIS. Norit pasakyti,— buvo ir pražuvo?

BLANŠA. Gal ir nepražuvo, o užmesti kur nors.

STENLIS. Tik ne jūsų skrynioje.

BLANŠA. Visas mano turtas — skrynioje.

STENLIS. Tai gal galima pažvelgti į juos? (*Prieina prie skrynios, grubiai atidaro dangtį ir ima traukioti stalčiukus*)

BLANŠA. Viešpatie, kas jums šovė į galvą? Stačiai vaikiškumas! Kad aš pasisavinau kažkokius pinigus, vedžioju jus už nosies, apgavau seserį?.. Leiskit, aš pati. Bus greičiau ir paprasčiau... (*Prieina prie skrynios ir išima dėželę*) Beveik visi mano dokumentai šioje alavinėje dėželėje. (*Atidaro*)

STENLIS. O ten kas, apačioje? (*Rodo popierių ryšulėlį*)

BLANŠA. Meilės laišakai, pageltę nuo senumo, visi nuo vieno berniuko. (*Jis atima juos. Jos balse įtūžis*) Gražinkit!

STENLIS. Pirma pažiūrėsim.

BLANŠA. Jūs nevertas paliesti juos!

STENLIS. Nesąmonė. (*Nutraukia kaspinėlių ir ima juos peržiūrinėti*)

BLANŠA (*išplėšia laiškus, ir jie pabyra ant grindų*). Dabar, kai jūsų letenos išniekino, aš juos sudeginsiu!

STENLIS (*spokso pritrenktas*). Kas gi juose yra, po velnių?

BLANŠA (*renka laiškus nuo grindų*). Mirusio berniuko eilėraščiai. Kadaisė aš jį įžeidžiau taip, kaip dabar jūs norėtumėt įžeisti mane,

tik jums nepavyks! Aš nebejauna, dabar nebesužeisit. Bet mano vyras buvo jaunas, o aš... na tiek to! Tik atiduokit juos man.

STENLIS. O kodėl dabar juos norit sudeginti?

BLANŠA. Dovanokit. Valandėlę netekau galvos. Kiekvienas turi kažką brangaus, neliečiamo... (*Ji atrodo be galo išvargusi. Atsisėda, laikydama dėžutę, užsideda akinius ir ima kruopščiai peržiūrinėti nemažą šūsnį popierių*) „Embleris ir Embleris“. Hm... Krebteris... Vėl „Embleris ir Embleris“.

STENLIS. Kas ten per „Embleris ir Embleris“?

BLANŠA. Firma, teikianti paskolas už kilnojamąjį turtą.

STENLIS. Vadinasi, namas buvo prarastas per skolas?

BLANŠA (*paliesdama kaktą*). Panašiai.

STENLIS. Jokių „panašiai“, „rodosi“. Kokie čia kiti popieriai?

Ji atiduoda jam visą dėžutę. Jis nusineša ją prie stalo ir ima žiūrinėti dokumentus

BLANŠA (*pakelia nuo grindų didžiulį voką, pilną popierių*). Tūkstančiai dokumentų per šimtus metų, visa „Svajonės“ istorija, pasakojanti, kaip išlaidūs mūsų protėviai ir tėvai, dėdės ir broliai prakišo žemę dėl savo... paprastai šnekant, nesuvaldomos paleistuvystės. (*Nusiima akinius ir alsiai nusijuokia*) Per tą gašlumą nuėjo vėjais visa plantacija ir galiausiai liko — Stela patvirtins — tik namas ir kokie dvidešimt akrų žemės, kartu su kapinėmis, kur dabar nukeliavo visi, išskyrus mus su Stela. (*Iškrato voką virš stalo*) Čia viskas, visi popieriai. Skiriu jums. Skaitykit, tyrinėkit, mokykitės atmintinai. Geresnės pabaigos turbūt nė nesugalvosit: visa „Svajonė“ — krūva makulatūros jūsų graibščiose, apsukriose letenose!.. Įdomu, grįš kada nors Stela su kokakola... (*Atsilošia į kėdės atkalnę, užsimerkia*)

STENLIS. Turiu pažįstamą juristą, jis peržiūrės šituos dokumentus.

BLANŠA. Įteikit juos jam kartu su tablete nuo galvos skausmo.

STENLIS (*šiek tiek sutrikęs*). Matot, pagal Napoleono kodeksą vyras turi domėtis žmonos turtu... ypač, kai ji laukia kūdikio.

Blanša atmerkia akis. Ilgesinga pianino melodija suskamba garsiau

BLANŠA. Stela? Stela turės kūdikį? (*Svajingai*) Aš nežinojau, kad ji laukia kūdikio! (*Atsikelia, eina prie laukujų durų*)

Su kartonine kokakolos dėžute iš už kampo pasirodo S t e l a.

Stenlis nusineša voką ir alavinę dėžutę į miegamąjį. Kambariai paskęsta tamsoje, nušvinta gatvė, išorinė namo siena

BLANŠA (*sutinka Stelą ant šaligatvio*). Stela! Stela, žvaigždele! Kaip nuostabu turėti kūdikį! (*Apsikabina seserį. Stela irgi apkabina ją, konvulsingai kūkčiodama*)

BLANŠA (*negarsiai*). Viskas gerai — išsiaiškinome. Dabar mane truputėlį krečia drebulys, bet, rodos, viską sutvarkiau. Kai ką nuleidau juokais, išvadinau jį berniūkščiu, truputį pakoketavau. Taip, aš koketavau su tavo vyru, Stela!

Stivas ir Pablas tempia alaus dėžę. Renkasi svečią i pokeriui

Stivas ir Pablas praeina pro seseris, greitai ir smalsiai nužvelgia Blanšą ir dingsta name

STELA. Atleisk jam.

BLANŠA. Jis ne iš tų vyrų, kurie tinka pripratusiems prie jazminų aromato. Bet gal kaip tik to ir reikia primaišyti į mūsų kraują, kai praradome „Svajonę“, kai ji mūsų nebesaugo, kitaip mes žūsime... Koks nuostabus dangus! Išskrist raketa ir niekada nebesugrįžti.

PREKININKAS (*pasirodo šaukdamas iš už kampo*). Šviežios ir šiltos! Šviežios ir šiltos!

BLANŠA (*išgąstingai šūkteli, staigiai atšoka. Ir, dar neatgavus iš išgąščio kvapo, nusijuokia*). Kur dabar mes einam, Stela... į tą pusę?

PREKININKAS. Šiltos ir šviežios!

STELA (*imdama ją už parankės*). Ne, šičia.

BLANŠA (*juokdamasi*). Aklas... veda aklą!

Dingsta už kampo. Dar kartą nuskamba beviltiškas Blanšos juokas. Atsaku jam prapliumpa grubus juokas iš namo. Ir vis garsiau ir aistringiau rauda pianinas ir trimitas

TREČIAS PAVEIKSLAS

POKERIO NAKTIS

Yra toks Van Gogo paveikslas — „Nakties kavinė“. Tas pats grėsmingas pirminių spektro spalvų švytėjimas dabar tvyro virtuvėje. Virš geltona klijuote užtiesto stalo kabo lempa su skaisčiai žaliu stikliniu gaubtu. Pokerio lošėjai — St e n l i s, Mi č a s, S t i v a s ir P a b l a s vilki spalvotais marškiniais: tamsiai mėlynais, ryškiai raudonais, raudonai ir baltai languotais ir šviesiai žaliais, jie — vyrai pačiam tvirtume, ir jų vyriškumas toks pat šiurkštus ir tiesmukiškas kaip ir tos spektro spalvos

Ant stalo skaisčios arbūzų skiltys, viskio buteliai ir stiklinės. Miegamasis skendi prieblandoje, į jį patenka kiek šviesos tik nuo virtuvės lempos pro portjerą ir iš gatvės pro platų langą. Kol dalinamos kortos, lošėjai tyli

STIVAS. Kokia kombinacija?

PABLAS. Pora valetų.

STIVAS. Imu dvi.

PABLAS. Tu, Mičai?

MIČAS. Pas.

PABLAS. Aš — vieną.

MIČAS. Viskio dar yra norinčių?

STENLIS. Aha. Aš.

PABLAS. Gal parnešti visiems kiniško ragu?

STENLIS. Aš pralošinėjau, tu užsimanei valgyt. Niekas daugiau nekelia? Atsidengiam. (*Atverčia kortas*) Lipk nuo stalo, Mičai. Kai lošiam pokerį, ant stalo turi būti tik kortos, monetos ir viskis. (*Jis susvyruoja ir smarkiu mostu nužeria nuo stalo ant grindų arbūzų žieves*)

MIČAS. Ką, jau prasideda?

STENLIS. Kam kiek?

STIVAS. Man tris.

STENLIS. Man vieną.

MIČAS. Vėl pas. Reikėtų judėti namo.

STENLIS. Užsičiaupk.

MIČAS. Motina serga. Nemiegos visą naktį, lauks.

STENLIS. Tai ko netupi namie su ja?

MIČAS. Jinai pati liepia kur nors eiti. Užtat ir išeinu. O džiaugsmo jokio. Vis galvoju, kaip ji dabar jaučiasi.

STENLIS. Tai ir nešdinkis namo, po paraliais.

STIVAS. Ką turi?

PABLAS. Visus pikus.

MIČAS. Visi jūs turite žmonas. O aš... mirs ji... ir liksiu vienas kaip pirštas. Einu į vonią.

STENLIS. Tuojau grįžk, gausi čiulptuką.

MIČAS. Nešdinkis žinai kur. (*Eina per miegamąjį į vonią*)

STIVAS (*dalina*). Šį dalinimą po septynias. (*Dalindamas pradeda pasakoti vieną iš savo anekdotų*) Sėdi kartą senas negras savo kieme ir mėtė saujas kukurūzų viščiukams. Tik staiga girdi — kut-kuda, kut-kuda, ir iš už namo, kiek kojos neša, išlekia jauna vištytė, o jai iš paskos — gaidys. Prisiveja jis vištytę, strykt ant jos...

STENLIS (*nekantriai*). Dalink!

STIVAS. ... bet, vos pamato negrą, barstantį grūdus, tuoj įjungia stabdžius, paleidžia vištytę ir puola lesti. O negras pasižiūrėjo ir sako: „Neduoak dieve kada nors man pačiam taip išalkti!“

Stivas ir Pablas juokiasi. Iš už kampo pasirodo s e s e r y s

STELA. Dar vis lošia.

BLANŠA. Kaip aš atrodau?

STELA. Žavingai, Blanša.

BLANŠA. Taip karšta, tiesiog jėgų nėra. Palauk, nedaryk durų, pirma pasipudruosiu. Ar aš labai atrodau nusibaigus?

STELA. Atvirkščiai. Tu gaivi kaip gėlė.

BLANŠA. Nuskinta prieš kelias dienas.

Stela atidaro duris, ir jos įeina

STELA. Taip taip taip. Matau, jūs nė negalvojate baigti.

STENLIS. Kur buvot?

STELA. Buvome su Blanša reviu. Blanša, čia ponas Gonzalesas ir ponas Habelas.

BLANŠA. Prašom nesikelti.

STENLIS. Gali nesijaudinti, niekas ir nesiruošia keltis.

STELA. Ilgai dar lošit?

STENLIS. Kol baigsim.

BLANŠA. Pokeris labai patraukiantis, azartiškas. Ar galiu aš prie ko nors prisėsti ir patarti?

STENLIS. Ne. Kodėl negalit užlipt ir pasėdėt pas Junisę?

STELA. Todėl, kad jau pusė trijų. (*Blanša eina į miegamąjį ir pusiau užtraukia portjerą*) Gal galėtumėt pasiskaičiuoti po kito dalinimo?

Sugirgžda kėdė. Stenlis pliaukšteli Stelai per užpakalį
(*Aštriai*) Visai nejuokinga, Stenli.

Vyrai juokiasi

(*Eina į miegamąjį*) Kaip mane siutina šitie jo išsišokimai prie svetimų žmonių!

BLANŠA. Žinai, aš išsimaudysiu.

STELA. Vėl?

BLANŠA. Nervai pertempti. Ar vonia užimta?

STELA. Nežinau.

Blanša beldžiasi. Durys atsidaro, išeina Mičas, šluostydami rankas į rankšluostį

BLANŠA. A-a... Labas vakaras.

MICHAS. Labas. (*Žiūri į ją išplėtęs akis*)

STELA. Blanša, tai Haroldas Mičelas. Mano sesuo, Blanša Diubua.

MICHAS (*varžydamasis, bet galantiškai*). Mano pagarba, panele Diubua.

STELA. Kaip mamos sveikata, Mičai?

MICHAS. Ačiū, vis tokia pat. Dėkoja jums už skanų kremą. Atsiprašau.

(*Lėtai eina į virtuvę, vis atsisukdamas į Blanšą ir droviai kosčiodamas. Susigriebia, kad išsinešė rankšluostį, išsiblaškęs juokiasi ir atiduoda jį Stelai*)

BLANŠA (*stebi jį aiškiai susidomėjusi*). Šitas lyg ir visai nieko.

STELA. Galbūt.

BLANŠA. Atrodo, jis kažko nelinksmas.

STELA. Jo motina serga.

BLANŠA. Jis vedęs?

STELA. Ne.

BLANŠA. Mergišius?

STELA. Ką tu, Blanša. (*Blanša juokiasi*) Kur ten jam.

BLANŠA. O ką jis... kur jis dirba? (*Segasi palaidinukę*)

STELA. Jis šaltkalvis atsarginių dalių skyriuje. Toje pačioje gamykloje, kurios reikalais važinėja Stenlis.

BLANŠA. Svarbios pareigos?

STELA. Nelabai. Iš visos tos kompanijos tik Stėnlis gal prasimuš.

BLANŠA. Kodėl tu taip manai?

STELA. Pasižiūrėk į jį.

BLANŠA. Žiūrėjau.

STELA. Tai ko klausai?

BLANŠA. Labai gaila, bet genijaus žyme Stėnlio kakta, rodos, nepaženklinta. *(Nusivelka palaidinukę ir stovi šviesos ruože, sklindančiame pro portjerą, su rausvu šilkinio liemenėlio ir baltu sijonu)*

Kortavimas tęsiasi, lošėjų balsai sklinda tarsi iš toli

STELA. Kakta čia niekuo dėta.

BLANŠA. O pagal ką tada spręsti? Įdomu.

STELA. Jame beribė jėga. Tu stovi šviesoje, Blanša.

BLANŠA. O, tikrai... *(Išeina iš geltono šviesos ruožo)*

STELA *(nusivelka suknutę, užsimeta lengvą mėlyno atlaso kimono. Nusijuokia skambiai kaip mergaitė)*. O pažiūrėtum, kokios jų žmonos!

BLANŠA *(juokdamasi)*. Įsivaizduoju. Kaip kupetos, lašinių kalnai...

STELA. Žinai tą, viršuje? *(Dar garsiau juokiasi)* Vieną kartą... *(juokiasi)* mums tinkas... *(dar labiau prapliumpa juoktis)* ant galvų pasipylė...

STENLIS. Ei, pėrekšlės, baikit!

STELA. Juk jums negirdėt.

STENLIS. Užtat jums girdėt... sakau — užsičiaupkit!

STELA. Čia mano namai: noriu — tai ir kalbu.

BLANŠA. Stela, nepradėk.

STELA. Jis išgėrė... Aš tuoj. *(Eina į vonią)*

Blanša pakyla, vangiai prieina prie mažo balto radijo aparato ir įjungia jį

STENLIS. Mičiai! Tavo eilė...

MIČAS. Ką? A... Ne, aš pasuoju.

Blanša vėl įžengia į šviesos ruožą. Pakelia rankas, pasirąžo ir tingiai eina prie kėdės. Radijas užgroja rumbą. Mičas atsistoja

STENLIS. Kas įjungė radiją?

BLANŠA. Aš. O ką?

STENLIS. Išjunkit.

STIVAS. Tegul mergytės pasiklauso muzikos.

PABLAS. Ar tau gaila? Tikrai gera muzika... Palikit!

STIVAS. Rodos — Ksavjė Kjugetas.

Stenlis pašoka, puola prie radijo ir jį išjungia. Pastebėjęs ant kėdės sėdinčią Blanšą, staigiai sustoja. Ji atlaiko jo žvilgsnį nė nemirktelėjęs. Jis vėl atsisėda prie kortų stalo. Du lošėjai tuo metu susiginčija

Neatsimenu, kad būtum tiek šaukęs.

PABLAS. Kiek aš skelbiau, Mičai?

MIČAS. Negirdėjau.

PABLAS. Tai ką veikei?

STENLIS. Spoksojo pro tas portjeras. (*Pašoka ir šiurkščiai užtraukia portjerą*) Teks dalinti iš naujo. Ir apskritai, jei lošiam, tai lošiam, o ne — traukit namo. Kai kas pradėjęs išlošinėti, nusėdėti negali.

Mičas atsistoja. Stenlis grįžta ir atsisėda į savo vietą

(*Surinka*) Sėdėk!

MIČAS. Aš į „gerą vietą“. Loškit be manęs.

PABLAS. Kur ten nusėdės. Septynias išloštas penkines užspaudė kišenėje.

STIVAS. Pamatysit, kaip ryt rytą stovės prie langelio ir keis jas į monetas po dvidešimt penkis centus.

STENLIS. Ir sušers namie taupyklės paršeliui, kurį mamytė dovanojo per kalėdas. (*Dalindamas kortas*) Et! Lošk nelošęs...

Mičas droviai juokiasi ir užėina už portjeros. Sustoja

BLANŠA (*tyliai*). O vaikų kampelis užimtas...

MIČAS. Žinot, mes gėrėm alų...

BLANŠA. Negaliu pakęsti alaus.

MIČAS. Vienintelis išsigelbėjimas, kai karšta.

BLANŠA. Man — ne; nuo jo aš visai ištežtu. Neturit cigaretės? (*Ji užsimetusi tamsiai raudoną atlaso chalatėlį*)

MIČAS. O kaipgi. Turiu.

BLANŠA. Kokios?

MIČAS. „Laki“.

BLANŠA. Bus gerai. Koks šaunus portsigaras. Sidabrinis?

MIČAS. Taip. Perskaitykit, kas parašyta.

BLANŠA. O, yra ir užrašas! Neįskaitau... (*Jis įžiebia degtuką, pasilenkia arčiau*) A-a! (*Apsimeta sunkiai įskaitanti*)

...Ir jeigu viešpats leis,
Aš dar karščiau tave mylėsiu... po mirties!

O... iš mano mėgstamos Brauning soneto.

MIČAS. Jūs jį žinote?

BLANŠA. O kaipgi?

MIČAS. Šis įrašas turi savo istoriją.

BLANŠA. Visai kaip romane.

MIČAS. Tik nelabai linksmam.

BLANŠA. Šit kaip.

MIČAS. Ta mergaitė dabar jau mirusi.

BLANŠA (*nuoširdžiai užjausdama*). O-o!

MIČAS. Dovanodama portsigarą, ji žinojo, kad mirs. Labai keista buvo mergaitė ir labai miela.

BLANŠA. Tikriausiai ji jus mylėjo. Ligoniai paprastai labai prieraišūs.

MIČAS. Taip, tikrai.

BLANŠA. Man rodos, kentėdami žmonės darosi nuoširdesni.

MIČAS. Teisybė.

BLANŠA. Tik tie, kas patyrė sielvartą, dar tebėra nuoširdūs.

MIČAS. Tikriausiai.

BLANŠA. Aš įsitikiniusi. Parodykit man žmogų, nepažinusį sielvarto, ir, dedu galvą, jis... pasirodys paviršutiniškas... Klausykit! Man kažkodėl kliūva liežuvis. Ir vis per jus, vyrus. Reviu baigėsi vienuolikta, o namo negalima — lošiama... tai ir teko užsukti į bariuką. Aš nepratus gerti daugiau kaip vieną taurelę, na, dar antrą, bet jau trečią!.. (*Juokiasi*) O šiandien išgėriau tris.

STENLIS. Mičiai!

MIČAS. Loškit be manęs. Aš kalbu su panele...

BLANŠA. Diubua.

MIČAS. Panelė Diubua?

BLANŠA. Tai prancūziška pavardė. Ji reiškia „medžiai“, o Blanša — „balti“; balti medžiai. Žydintis sodas pavasarį... Pagal tai galite prisiminti mano vardą ir pavardę.

MIČAS. Jūs prancūzė?

BLANŠA. Aš kilus iš Prancūzijos. Pirmieji Diubua, persikėlę į Ameriką, buvo prancūzų hugenotai.

MIČAS. Jūs su Stela seserys?

BLANŠA. Taip, Stela mano žavi, maža sesutė. Aš sakau — maža, nors ji šiek tiek vyresnė už mane. Visai nedaug. Mažiau kaip metais. Ar neišpildytumėt vieno mano prašymo?

MIČAS. Be abejo. Kokio?

BLANŠA. Kiniškoje parduotuvėje Burbonų gatvėje aš nupirkau popierinį sudedamą žibinto gaubtą. Puikių spalvų. Pritvirtinkit prie lempos.

MIČAS. Su malonumu.

BLANŠA. Plikų elektros lempučių aš nekenčiu taip kaip nešvankybės ar vulgaraus elgesio.

MIČAS (*derindamas gaubtą*). Tikriausiai mes jums atrodom baisiai grubūs žmonės.

BLANŠA. Aš moku prisitaikyti.

MIČAS. Tas gerai. Atvažiavot pavišėti pas Stenlį ir Stelą?

BLANŠA. Stela nelabai gerai jaučiasi pastaruoju metu, štai ir atvažiavau neilgam jai padėti. Ji tokia nusikamavusi.

MIČAS. Jūs ne...

BLANŠA. Neištekėjusi? Ne, ne. Aš senmergė — mokytoja.

MIČAS. Na gal jūs mokytoja, bet tik ne senmergė.

BLANŠA. Dėkoju, sere. Koks jūs galantiškas!

MIČAS. Vadinasi, jūs mokytoja?

BLANŠA. Taip. Deja, taip...

MIČAS. Pradinėje, vidurinėje ar...

STENLIS (*visa gerkle*). Miškai!

MIČAS. Einu!

BLANŠA. Viešpatie, kas per plaučiai!.. Aš mokytojau vidurinėje mokykloje. Lorelyje.

MIČAS. Ką dėstote? Kokį dalyką?

BLANŠA. Įspėkit!

MIČAS. Kertu lažybų, piešimą arba muziką.

Blanša švelniai juokiasi

Na, žinoma, neįspėjau. Tada gal aritmetiką?

BLANŠA. Jokių būdu, sere. Tik ne aritmetiką. (*Juokdamasi*) Aš net daugybės lentelės nebeprisimenu. Deja, aš dėstau anglų kalbą. Bandau priversti gaują ilgakinklių mergiočių ir limonadinių Romeo pajusti pagarbą Hotornui, Vitmenui ir Po.

MIČAS. O jiems, aišku, visai ne tas galvoje.

BLANŠA. Tikrai! Daugeliui jų klasikinės literatūros lobiai — buvę

nebuve. Bet vis tiek jie mieli. O pavasarį taip žavų matyti, kaip jie patiria pirmosios meilės stebuklą. Tarsi prieš juos niekas nebuvo mylėjęs!..

Vonios durys atsidaro, išeina Stela

O! Tu jau baigei? Palauk, įjungsiu radiją. (*Sukinėja rankenėlę*)

Pasigirsta „Wien, Wien, nur du allein“. Blanša sukasi, jos šokis pilnas romantikos. Mičas visiškai susižavėjęs, nerangiai mėgdžioja ją, mindžikuodamas kaip dresiruota meška. Stenlis įnirtingai įpuola pro portjerą į miegamąjį. Prišoka prie radijo, pačiumpa ją nuo stalo ir nusikeikęs sviedžia pro langą*

STELA. Tu girtas! Prisilakei kaip gyvulys! (*Įbėga į virtuvę*) Drožkit visi namo! Jei dar jumyse liko bent lašas padorumo...

BLANŠA (*nusigandusi*). Stela, saugokis, jis...

Stenlis puola Stelą

VYRAI (*nežinodami ką daryti*). Nusiramink, Stenli... Baik... Einam...

STELA. Tu keli prieš mane ranką, kai aš... (*Traukdamasi dingsta.*

Jis — paskui ją, irgi dingsta)

Girdėti smūgis. Stela surinka. Blanša sušunka ir įbėga į virtuvę. Vyrai puola pagalbon, grumtynių triukšmas, keiksmi. Kažkas su trenksmu apvirsta

BLANŠA (*šaižiai*). Juk ji laukia kūdikio!

MIČAS. Siaubas...

BLANŠA. Beprotis, tikras beprotis!

MIČAS. Šen jį, vyrai.

Du iš jų įvelka Stenlį užlaužtom rankom į miegamąjį. Jis trūkteli ir vos nenubloškia jų. Paskui staiga nurimsta, suglemba jų rankose. Jie švelniai kalbina jį, ir jis įsikniaubia kažkuriam į petį

STELA (*už sienos, aukštu, nesavu balsu*). Nepasiliksiu daugiau čia. Išeisiu! Išeisiu!

MIČAS. Ne, nereikėtų lošti pokerio, kai namie moterys.

BLANŠA (*įbėga į miegamąjį*). Man reikia Stelos drabužių. Mes einam pas tą moterį į viršų.

* O Viena, tik tu vienintelė (*vok.*).

MIČAS. Kur jie?

BLANŠA (*atidaro sieninę spintą*). Štai. (*Išbėga pas seserį*) Stela, Stela, mieloji. Sesute, brangioji, nebijok. (*Apkabina Stelą, veda ją pro duris, paskui laiptais į viršų*)

STENLIS (*bukai*). Kas yra? Kas atsitiko?

MIČAS. Tau pasimaišė, Stenai.

PABLAS. Jau jis nurimo.

MIČAS. Guldokit į lovą, o ant galvos šlapią rankšluostį.

PABLAS. Neblogai dabar jam būtų išgerti kavos.

STENLIS (*kimiai*). Vandens...

MIČAS. Pakiškite jį po dušu.

Vyrai, negarsiai įkalbinėdami, veda Stenlį į vonią

STENLIS. Leiskite! Šalin, šunsnukiai!

Girdėti smūgiai. Smarkiai pliūpteli vanduo iš čiaupo

STIVAS. O dabar spaudžiam greičiau iš čia.

Jie puola prie kortų stalo, susigriebia išloštus pinigus ir kišasi juos eidami

MIČAS (*liūdnam, bet tvirtai*). Ne, nereikėtų lošti pokerio, kai namie moterys.

Užsiveria durys, ir namai nugrimzta tyloje. Negrai muzikantai bare už kampo užgroja „Popierinę lėlę“ — lėtai, ilgesingai

STENLIS (*pasirodo iš vonios — dar neapdžiūvęs, tik su šlapiomis prigludusiomis baltai taškuotomis trumpikėmis*). Stela! (*Pauzė*) Išėjo mano lėlytė, metė mane! (*Apsipila ašarom. Visas krūpčiodamas nuo raudojimo, prieina prie telefono ir surenka numerį*) Junisė? Duok mano mažytę! (*Laukia, padeda ragelį, vėl surenka numerį*) Junisė... Skambinsiu tol, kol pasišnekėsiu su savo mažyte!

Iš ragelio pasigirsta šaižus balsas, bet žodžių suprasti negalima. Jis nutrenkia aparatą ant žemės. Skambant disonansu pianinui ir variniams pučiamiesiems, kambarys nugrimzta į tamsą, naktiniame gatvių apšvietime išryškėja namo kontūrai. Po trumpo pauzės ilgesingai suskamba pianinas. Pagaliau pusnuogis, klupdamas, Stenlis išsigauna į priebutį, nusileidžia mediniais laiptais į gatvę priešais namus. Atmeta galvą lyg staugiantis šuo

ir kaukia: Stela! Stela! Brangiausioji Stela! Ste-e-e-ee-la-aa-aa!

JUNISĖ (*pasirodo viršuje, savo buto tarpdury*). Liaukis staugęs ir marš į lovą!

STENLIS. Aš noriu, kad mano mažytė nusileistų pas mane. Stela! Stela!

JUNISĖ. Neateis, ir nėra ko gerklę laidyti. Žiūrėk, kad neprisišauktum policijos.

STENLIS. Stela!

JUNISĖ. Sumuša moteriškę, o paskui šaukia — ateik! Negrįš ji. Ir dar laukia nuo jo kūdikio!.. Ak tu, nenaudėli! Lenko išpera! Kad nuvilktų tave už pakarpos kur reikia ir pakištų po ugniagesių žarna kaip aną sykį!

STENLIS (*nuolankiai*). Junise, aš noriu, kad mano mergytė grįžtų pas mane.

JUNISĖ. Tfu! (*Užtrenkia duris*)

Tyliai dejuodamas jo šauksmą atkartoja klarnetas. Vėl prasi-veria viršuje durys. Išklibusiais laiptais leidžiasi S t e l a, apsvilkusi tik chalatų. Jos akyse blizga ašaros, palaidi plaukai gaubia kaklą, pečius. Jie žiūri vienas į kitą. Dusliai, gyvuliškai suaimanavę, puola vienas prie kito. Jis parklumpa ant kelių ir įsikniaubia į jos kiek suapvalėjusį nuo nėštumo pilvą. Švelnumo ašaros užplūsta jai akis, kai, suėmusi Stenlio galvą, jinai ragina jį atsistoti. Jis atplėšia savo buto duris, paima Stelą ant rankų ir neša ją į tamsų butą

BLANŠA (*su chalatėliu pasirodo antro aukšto aikštelėje, baimingai leidžiasi laiptais*). Kur mano sesutė? Stela... Stela? (*Sustoja prieš juodas kaip naktis sesers buto duris. Pritrenkta, neatgaudama kvapo, puola žemyn, išbėga ant šaligatvio priešais namą. Dairosi čia į vieną, čia į kitą pusę, tarsi nežinodama, kur pulti, kur pagalbos ieškoti*)

Muzika nutyla

MIČAS (*pasirodo iš už kampo*). Panelė Diubua?

BLANŠA. O!..

MIČAS. Na kaip? Potomako fronte tylu, ramu?

BLANŠA. Ji nubėgo laiptais žemyn... ir jie ten... drauge!

MIČAS. Žinoma, nubėgo, kas čia tokio!

BLANŠA. Mane ima siaubas.

MIČAS. Cho cho! Būta ko bijoti! Jie iš galvos eina vienas dėl kito.

BLANŠA. Aš nepripratusi prie tokių...

MIČAS. Žinoma, gėda, kad čia taip atsitiko jums atvykus. Tik neimkit labai į širdį.

BLANŠA. Smurtas! Juk tai...

MIČAS. Prisėskit ant laiptelių ir surūkykim po cigaretę.

BLANŠA. Bet aš ne visai tinkamai apsirengus...

MIČAS. Pas mus, kvartale, tai nesvarbu.

BLANŠA. Koks nuostabus portsigaras!..

MIČAS. Aš rodžiau jums įrašą, ar ne?

BLANŠA. Taip. (*Žiūri į dangų. Patylėjusi*) Kaip viskas sudėtinga ir painu šiame gyvenime... (*Jis baugščiai kosteli*) Dėkui jums už gerą širdį. Man dabar... taip šito reikia...

KETVIRTAS PAVEIKSLAS

Ankstus rytas. Daugiabalsis gatvės gausmas tarsi bažnytinis choralas. Stela miegamajame, dar neatsikėlusi. Jos veidas giedras, skaistus kaip ir jį apšviečianti ryto saulė. Viena ranka ilsisi ant suapvalėjusio pilvo, kita — nusvirusi nuo lovos su spalvotų komiksų knyguite. Jos akyse ir lūpose — ekstazės kupina ramybė, kurią regime rytietišų stabų veiduose

Ant sujaukto stalo praėjusios nakties pėdsakai, pusryčių likučiai. Ryškiaspalvė Stenlio pižama drykso ant vonios slenksčio. Pro šiek tiek pravertas laukujas duris spindi vasaros dangus

Ant slenksčio pasirodo Blanša. Po bemiegės nakties jos išvaizda visiškai skiriasi nuo Stelos. Ji nervingai spaudžia prie lūpų kumšteliu, žvilgteli į vidų, prieš įeidama apsidairo

BLANŠA. Stela?

STELA (*tingiai pasigręžia*). M-m-m?

BLANŠA (*skausmingai šūkteli, puola į miegamąjį ir, isteriško švelnumo apimta, suklumpa prie sesers lovos*). Mano mažute, mano sesele!

STELA (*traukdamasi*). Kas tau, Blanša?

BLANŠA (*lėtai atsikelia ir stovi prie lovos, prispaudusi kumštėlį prie lūpų, nenuleisdama nuo sesers akių*). Išėjo?

STELA. Stenas? Taip.

BLANŠA. Ar jis grįš?

STELA. Jis trumpam — sutepti mašinos. O kas yra?

BLANŠA. Kaip — kas yra? Aš vos iš galvos neišsikrausčiau! Kai pamačiau, kad tu kaip pamišėlė grįžti čia po viso to, kas nutiko, norėjau pulti paskui tave...

STELA. Gerai, kad nepuolei.

BLANŠA. Ką tu galvojai?

Stela gūžteli pečiais

Na, atsakyk, ką? Ką?

STELA. Gana, Blanša. Atsisėsk ir nustok šaukus.

BLANŠA. Gerai, Stela. Aš ramiai kartoju klausimą. Kaip po viso to tu galėjai grįžti pas jį?.. Ir dar tikriausiai miegojai su juo!

STELA (*keliiasi iš lovos, ramiai ir atsainiai*). Blanša, aš visai pamiršau, kokia tu egzaltuota. Kam čia tiek jaudintis dėl niekų.

BLANŠA. Kam?

STELA. Taip, kam, Blanša. Aš įsivaizduoju, kaip tau viskas pasirodė, ir man labai dėl to gaila, bet viskas ne taip jau baisu, kaip tu manai. Visų pirma, kai vyrai geria ir lošia pokerį, visko gali atsitikti. Lyg su parako statine. Juk jis nežinojo, ką daro... Kai grįžau, jau buvo švelnus kaip avinėlis, ir dabar jam iš tiesų baisiai baisiai gėda.

BLANŠA. Ir viskas — viskas puiku ir gražu?

STELA. Ką tu. Nieko gražaus tokie siaubingi skandalai, bet ko tik nebūna gyvenime. Stenlis visada mėgsta daužyti daiktus. Štai kad ir pirmą vedybinę mūsų naktį... vos tik atvažiavome čia... jis sugriebė mano šlepetę ir kad ims daužyti lemputes.

BLANŠA. Ką-ą-ą?

STELA. Mano šlepetės užkulniu išpyškino viso buto lemputes! (*Juokiasi*)

BLANŠA. O tu... stovėjai ir žiūrėjai? Nepabėgai? Neėmei rėkti?

STELA. Žinai, man buvo kažkaip... juokinga. (*Patylėjusi*) Jūs pusryčiavote su Junise?

BLANŠA. Manai, aš galėjau pagalvoti apie pusryčius?

STELA. Ant viryklės dar yra kavos.

BLANŠA. Ir tu tokia... rami po viso to?

STELA. O kokia aš galiu būti? Radiją jis nunešė sutaisyti. Aparatas nukrito ne ant grindinio, sudužo tik lempa, štai ir viskas.

BLANŠA. Ir tu stovi ir šypsaisi!

STELA. O ką man daryti?

BLANŠA. Suimk save į rankas ir pažvelk tiesai į akis.

STELA. O kur, tavo manymu, yra toji tiesa?

BLANŠA. Mano manymu? Tu ištekJai už bepročio!

STELA. Ne!

BLANŠA. Taip. Tu įklimpai dar baisiau negu aš! Tik tu prieš viską užmerki akis. O aš nesėdėsiu rankas susidėjusi! Aš dar sukaupsiu jėgų ir pradėsiu naują gyvenimą!

STELA. Tikrai?

BLANŠA. O tu pasidavei. Ir nieko iš to gero. Tu dar jauna. Dar gali išsikapstyti.

STELA (*lėtai pabrėždama žodžius*). Man nėra jokio reikalo iš kur nors kapstyti.

BLANŠA (*netikėdama tuo, ką girdi*). Ką tu... Stela?

STELA. Aš jau sakiau: nėra man iš ko kapstyti, man visai gerai. Pažiūrėk į šitą sujauktą kambarį! Į tuos tuščius butelius! Vakar jie išgėrė dvi dėžes alaus! Šįryt jis žadėjo niekada namie nebelošti pokerio, bet aš žinau, kiek tesės šį pažadą. Na ir kas! Juk tai jam toks pat malonumas kaip man filmai ir bridžas. Man rodos, žmonės turi būti atlaidesni vienas kito įpročiams.

BLANŠA. Nesuprantu tavęs. (*Stela pasigręžia į ją*) Nesuvokių tavo abejingumo. Gal tu ėmei išpažinti kinų filosofiją?

STELA. Ką?

BLANŠA. Na, visi tie atsikalbinėjimai, tavo lemenimai... „tik viena lempa sudužo“... alaus buteliai, prišnerkšta virtuvė... tarsi nieko ypatingo nė nebūtų atsitikę.

Stela neryžtingai juokiasi ir, pakėlusi šluotą, sukioja ją rankose

Tu tyčia badai ja man į veidą?

STELA. Ne.

BLANŠA. Liaukis. Padėk šluotą. Aš neleisiu tau šlavinėt paskui jį.

STELA. O kas šlavinės? Tu?

BLANŠA. Aš? Aš?!

STELA. Aišku, ne. Aš taip ir nesakau.

BLANŠA. Palauk, tuoj mes ką nors sugalvosim... jeigu tik dar veiks mano smegeninė... Mudviem reikia gauti nors truputėlį pinigų, štai kur išeitis!

STELA. Žinoma, pinigai visada ne pro šalį.

BLANŠA. Klausyk. Man šovė mintis. (*Virpančia ranka įsikiša cigarete į kandiklį*) Atsimeni Šepą Hantlį?

Stela purto galvą

Kaip tu neatsimeni Šepo Hantlio? Mudu mokėmės koledže ir visur vaikščiojom kartu, jis buvo laikomas mano gerbėju. Ir...

STELA. Ir?

BLANŠA. Žiemą mudu su juo susitikome. Juk žinojai, kad per kalėdų atostogas aš buvau nuvažiavusi į Majamį.

STELA. Ne.

BLANŠA. Buvau nuvažiavusi. Nutariau, jog kelionė bus tam tikros rūšies pinigų investavimas, jog ji kaipmat atsipirks, kadangi tikėjauisi sutikti kokį nors milijonierių.

STELA. Ir sutikai?

BLANŠA. Taip. Susidūriau kaktomuša su Šepu Hantliu — susidūrėm Biskeinos bulvare, kūčių vakarą, temstant, kai jis lipo į savo automobilį — „Kadilaką“ su atverčiamu stogu, ilgumo kone per visą kvartalą!

STELA. Mieste, kur didelis eismas, nelabai su tokiu pasisukinėsi.

BLANŠA. O tu girdėjai apie naftos gręžinius?

STELA. Šiek tiek.

BLANŠA. Jo naftos gręžinių pilnas Teksasas. Ir pumpuoja auksą tiesiai jam į kišenes.

STELA. Na jau!

BLANŠA. Tu žinai, kokia aš abejinga pinigams. Man svarbu tik tai, ką už juos galima gauti. Bet jis galėtų, tikrai galėtų ką nors padaryti!

STELA. Ką padaryti, Blanša?

BLANŠA. Na... įtaisyti mums krautuvėlę!

STELA. Kokią krautuvėlę?

BLANŠA. Nesvarbu kokią. Jam neprireiktų nė pusės tų pinigų, kuriuos žmona iššvaisto per lenktynes.

STELA. Jis vedęs?

BLANŠA. Viešpatie, negi aš būčiau atsidūrusi šičia, jeigu jis būtų viengungis? (*Stela nusijuokia. Blanša pašoka, pribėga prie telefono. Į ragelį. Garsiai*) Centrinė? Prašom tarp miestinę.

STELA. Čia automatinė linija, mieloji.

BLANŠA. Nežinau, kaip skambinti, aš...

STELA. Pasuk raidę „C“.

BLANŠA. „C“?

STELA. Taip, „C“ — reiškia Centrinę.

BLANŠA (*valandėlę pagalvojusi, padeda ragelį*). Duok pieštuką. Kur gauti popieriaus? Pirma reikia užsirašyti... Išsiųsim telegramą... (*Eina prie tualetinio stalelio, čiumpa kosmetinę servetėlę ir pieštuką antakiams*) Tik leisk pagalvoti... (*Kramto pieštuką*) „Mielas Šepai. Mudvi su seseria beviltiškoje padėtyje“.

STELA. Na jau atleisk!

BLANŠA. „Mudvi su seseria beviltiškoje padėtyje. Smulkmenas papasakosiu vėliau. Ką jūs pasakytumėte, jeigu...“ (*Meta pieštuką ant stalo, pašoka*) Ne, nieko negausi, jeigu taip tiesiai imsi ir paprašysi.

STELA (*juokdamasi*). Nebūk juokinga, mieloji!

BLANŠA. Na, aš dar sugalvosiu, turiu kažką sugalvoti! Tik nesijuok, Stela! Prašau, labai tave prašau... geriau... pažiūrėk, kiek aš turiu piniginėje! Čia viskas! (*Atidaro piniginę*) Šešiasdešimt penki centai skambiais variniais.

STELA (*eina prie komodos*). Stenlis neduoda man pinigų šeimnininkavimui, mėgsta pats apmokėti sąskaitas, bet šiandien prisigerindamas paliko dešimt dolerių. Imk penkis, kiti — mano.

BLANŠA. Ne, ne, Stela. Nereikia.

STELA (*primygtinai*). Žinau, kaip pagerėja nuotaika, kai turi truputėlį pinigų smulkioms išlaidoms.

BLANŠA. Ne, ne, ačiū... greičiau jau aš eisiu į gatvę.

STELA. Nesąmonė! Bet kaip atsitiko, kad taip išseko tavo kapitalai?

BLANŠA. Pinigai kažkaip nesilaiko... tai šen išslysta, tai ten. (*Trinasi kaktą*) Turbūt šiandien neapsieisiu be bromo...

STELA. Aš tau paruošiu.

BLANŠA. Vėliau... Dabar reikia galvoti!

STELA. Paklausyk, tegul viskas būna kaip yra... bent kol kas...

BLANŠA. Bet, Stela, aš negaliu gyventi su juo po vienu stogu. Tu gali, jis tavo vyras. O aš... po vakarykštės nakties... tik su šita portjera, skiriančia nuo jo?

STELA. Blanša, pavoriun iškilo visa, kas jame blogiausia.

BLANŠA. Atvirkščiai, visa kas jame geriausia! Toks kaip jis gali pasigirti tik grubia jėga, ir jis pademonstravo ją! Bet sugyventi su tokiu žmogum yra vienas būdas — miegoti su juo! O čia jau tavo reikaldas, ne mano.

STELA. Nieko, pailsėsi ir pati pamatysi — viskas susitvarkys. Kol būsi pas mus, tau niekuo nereikės rūpintis. Turiu galvoje išlaidas...

BLANŠA. Ne, man reikia sugalvoti, kaip mudviem iš čia išsikapstyti.

STELA. Tu taip įsitikinusi, kad aš įklimpus ir noriu išsikapstyti?

BLANŠA. Aš įsitikinusi, kad tu dar gerai atsimeni „Svajonę“ ir tau turi būti bjaurūs šie namai, šie pokerio lošėjai...

STELA. Tu pernelyg viskuo įsitikinusi.

BLANŠA. Negaliu patikėti, kad tu rimtai šneki.

STELA. O kodėl ne?

BLANŠA. Aš daugmaž įsivaizduoju, kaip viskas atsitiko. Jis buvo uniformotas, ir susitikote ne čia, o...

STELA. Nemanau, kad būtų turėję reikšmės, kur aš jį sutikau.

BLANŠA. Tik nepradėk pasakot man, kaip paslaptingos magnetinės srovės ima pulsuoti tarp vyro ir moters. Aš tik skaniai iš tavęs pasijuoksiu.

STELA. Aš ir nesirengiu daugiau apie tai šnekėti.

BLANŠA. Ką gi, nebešnekėkim.

STELA. Bet tarp vyro ir moters atsitinka kažkas paslaptinga... tamsoje... ir po to... visa kita jau nebe taip svarbu.

Tyla

BLANŠA. Tu kalbi apie primityvų geismą, taip, taip, kaip tik apie „geismą“... taip ir vadinasi tas iškleręs tramvajus, kur darda per jūsų kvartalą iš vienos siaurutės gatvės į kitą...

STELA. Lyg tau pačiai niekada neteko juo pasivažinėti.

BLANŠA. Jis ir atvežė mane čia... Kur aš — neprašyta viešnia, kur man gėda pasilikti...

STELA. Ar tau neatrodo, kad tavo išdidus tonas čia nedera?

BLANŠA. Ne, Stela, aš visai nesijaučiu išdidi, pranašesnė. Tikėk manim. Bet aš į viską kitaip žiūriu. Su tokiu vyru sueini, na, vieną, antrą, trečią kartą... kol kipšas tūno tavyje. Bet gyventi su tokiu! Turėti su juo vaiką!..

STELA. Aš jau sakiau, kad myliu jį.

BLANŠA. Tada aš tiesiog drebu. Drebu dėl tavęs...

STELA. Negaliu tau uždrausti drebėti, jeigu nori.

Tyla

BLANŠA. Ar galiu aš... pasakyti tau viską tiesiai ir atvirai?

STELA. Taip, sakyk. Tiesiai ir atvirai, kaip tau atrodo.

Dundėdamas artėja traukinys. Abi nutyla, laukdamos, kol nutols triukšmas. Visą laiką neišeina iš miegamojo. Iš gatvės negirdimai įeina Stenlis. Rankose laiko kelis paketus. Moterų nepastebėtas, stovi ir klausosi jų pašnekesio. Vilki jis apatiniais marškiniais ir alyvuotom dryžuotom kelnėm

BLANŠA. Na... atleisk man, bet jis... vulgarus.

STELA. Na ir kas... tarkim, jis toks.

BLANŠA. Tarkim! Nejaugi tu pamiršai viską, ko buvai mokoma, pamiršai, kaip mes augom? Negi nematai, kad jis neturi nė lašo džentelmeniškumo! Nė kruopelytės! O, jeigu jis būtų tikrai prasčiokas! Nieko negalvojantis, bet geras, sveikos natūros... O ne! Jis yra tikras... gyvulys! Tu pyksti ant manęs už tuos žodžius, taip?

STELA (*šaltai*). Nieko, sakyk viską, Blanša.

BLANŠA. Jis elgiasi kaip gyvulys, jo įpročiai — gyvulio! Valgo kaip gyvulys, vaikšto kaip gyvulys, šneka kaip gyvulys! Jis turi net kažką priešvaninio, tai būtybė, dar nepasiekusi pakopos, ant kurios stovi šiuolaikinis žmogus! Jis žmogbeždžionė, esu tokias mačiusi paveikslėliuose per antropologijos paskaitas. Tūkstančių tūkstančiai metųėjo praėjo pro šalį. Štai jis — Stenlis Kovalskis — gyva akmens amžiaus relikvija! Kažką sudraskęs džiuuglėse, parneša namo žalios mėsos. O tu... tu čia... lauki jo! Gal vožtels tau... o gal kriuktels ir pabučiuos! Žinoma, jeigu tais laikais jau mokėta bučiuotis. Kai ateina naktis, ima rinktis kitos beždžionės! Priešais štai šitą urvą... ir visos, kaip jis, kriuksi, godžiai šlamščia ėdalą, graužia kaulus, tokios nepaslankios, nepasitrauksi — sutraiškys! „Pokerio naktis!“ Taip tu vadini šituos beždžionių suėjimus! Viena suurzgė... kita čiupo, kas po ranka pasitaike — ir štai jau draskosi. Viešpatie! Gal dar ilgas kelias mūsų laukia, kol galėsime pasivadinti tvariniais, sukurtais pagal viešpaties atvaizdą... Stela, sese mano!.. Bet nuo to laiko žmonija pažengė į priekį! Tokie stebuklai kaip menas... poezija ir muzika... nušvietė pasaulį nauja šviesa. Kai kuriems žmonėms nubudo kilnesni jausmai! Ir mes turime puoselėti, bran-

dinti juos! Nešti kaip vėliavą per tamsybes... į ateitį, kad ir kokia ji būtų. Ne, nesileisk, kad tave pasiglemžtų gyvulys!

Pradunda dar vienas traukinys. Stenlis dvejoja, apsilaižo lūpas. Paskui ūmai apsigręžia ir be garso išeina. Moterys jo taip ir nepastebi. Traukinio dundesiui aptykus, jis sušunka už durų: „Ei! Ei! Stela!“

STELA (iki šiol ji niūriai klausėsi Blanšos). Stenli!

BLANŠA. Stela, aš...

Bet Stela jau prie laukujų durų

STENLIS (lyg niekur nieko, įeina su pirkiniais). Sveikute, Stela. Blanša grįžo?

STELA. Taip, grįžo.

STENLIS. Sveikute, Blanša. (Šypteli jai)

STELA. Matyt, gulėjai po automobiliu?

STENLIS. Tie nemokšos Frico mechanikai nieko nenučiuokia, neskiria automobilio rėmo nuo savo užpakalio.

Stela tvirtai abiem rankom apsikabina Stenlį ir priglūsta prie jo, nors juos mato Blanša. Jis juokiasi, priglaudžia Stelos galvą prie krūtinės. Virš jos galvos šypsosi stovinčiai miegamajame, prie portjeros, Blanšai

Scena grimzta į tamsą, lieka tik dvi ryškiai apšviestos apsikabinusios figūros

Ilgesingai suskamba pianinas, trimitai ir būgnai

PENKTAS PAVEIKSLAS

Blanša sėdi miegamajame, vėdinasi palmės lapo vėduokle ir skaito ką tik parašytą laišką. Stela čia pat rengiasi. Staiga Blanša prapliumpa kvatotis

STELA. Ko juokiesi?

BLANŠA. Iš savęs, pati iš savęs, kad šitaip meluoju! Rašau Šepui. (Ima laišką) „Brangus Šepai. Visą vasarą neišlipu iš lėktuvo,

skraidau čia pas vienus, čia pas kitus. Ir kas žino, gal man šaus į galvą nupikiruoti į Dalasą! Ką jūs į tai pasakytumėt?“ Cha cha! (*Nervingai ir skambiai juokiasi, paliečia kaklą, rodos, iš tikrųjų kalba su Šepu*) Kaip priežodis sako: „Perspėtas būsi — bėdoj nepražūsi“. Na, kaip?

STELA. M-hm...

BLANŠA (*toliau, nervingai*). „Beveik visi mano sesers draugai važiuoja vasarą į šiaurę, bet kiti turi vilas ant Meksikos įlankos kranto. Ir dabar ten nesibaigiantys pobūviai, arbatėlės, kokteiliai, iškilmingi pietūs...“

Viršuje, Habelų bute, pasigirsta triukšmas

STELA (*eidama prie durų*). Rodos, Junisė aiškinasi su Stivu.

Girdėti įtūžio kupini Junisės žodžiai

JUNISĖS BALSAS. Girdėjau aš apie tave ir tą blondinę!

STIVO BALSAS. Šlykščiausias melas!

JUNISĖS BALSAS. Nepūsk miglos į akis! Velniai tavęs nematė, jei trainiojies apie „Keturias dviakes“. Sėdėk sau bare, bet tau dar neužtenka, dar į viršų karies!

STIVO BALSAS. O kas mane matė?

JUNISĖS BALSAS. Pati mačiau, kaip gainiojai ją po balkoną... Aš kreipsiuos į doros policiją.

STIVAS. Labai išsigąsiu!

JUNISĖS KLYKSMAS. Tu dar mušies!.. Tuoį pašauksiu policiją!

Girdėt, kaip į sieną atsitrenkia kažkoks aliumininis daiktas, tuoj po to pasigirsta piktas vyro riaumojimas, šauksmai, virstančių baldų bildesys, kažkas lūžta, paskui stoja tylą

BLANŠA (*gyvai*). Ar jis užmušė ją?

Klaikiai išdrikusi ant laiptų pasirodo J u n i s ė

STELA. Ne. Štai ji lipa žemyn.

JUNISĖ. Policija! Pašauksiu policiją! (*Kaip žaibas nudumia už kampo*)

STELA (*grįžta nuo durų*). ...o kai kurie tavo sesers draugai vasarą leidžia mieste.

Abi linksmi juokiasi. Iš už kampo su žaliai ir raudonai lančuota šilkinė kėglių žaidėjo palaidine pasirodo S t e n l i s.

Užbėga laiptais ir, trenkęs durim, įeina į virtuvę. Jam pasirodžius, Blanša nervingai sudreba

STENLIS. Kas ten Junisei?

STELA. Susibarė su Stivu. Iškviėtė policiją?

STENLIS. Ne. Gurkšnoja bare.

STELA. Ką gi, daug protingiau.

STIVAS (*leidžiasi laiptais, trindamasis mėlynę kaktoje. Žvilgteli pro duris*). Jinai pas jus?

STENLIS. Ne, ne. „Keturių dviakių“ bare.

STIVAS. Uch, čirva! (*Bailiai žvilgteli už kampo, tada, nutaisęs narsų veidą, nuskuba pas žmoną*)

BLANŠA. O, tą reikia užsirašyti. Cha cha! Aš įsitaisiau užrašų knygelę patiems įdomiausiems žodeliams ir posakiams, kuriuos čia išgirsiu.

STENLIS. Nieko naujo pas mus neišgirsit.

BLANŠA. Jūs garantuojate?

STENLIS. Šimtu procentų.

BLANŠA. O, vadinasi, visiškai rimtai.

Stenlis smarkiai atitraukia komodos stalčių, tuoj pat vėl įstumia, sviedžia batus į kampą

(Ji kiekvieną kartą suvirpa. Galiausiai neišlaiko) Po kokių ženklų jūs esate gimęs?

STENLIS (*rengdamasis*). Ženklų?

BLANŠA. Zodiako ženklų. Galvą dedu, po Avino. Po Avino ženklų gimusieji — stiprūs ir ūmūs. Jiems tik leisk patriukšmauti. Mėgsta viską trunkyti savo kely. Kariuomenėje jūs turbūt duodavot rankoms valią, tai ir išėjęs į atsargą, norit trunkyti bent negyvus daiktus.

STELA (*kol vyko ši scena, rausėsi sieninėje spintoje. Dabar ji pasuka galvą*). Stenlis gimęs lygiai penkios minutės po kalėdų.

BLANŠA. *Capricorn* — Ožiaragis.

STENLIS. O jūs pati po kokių ženklų gimusi?

BLANŠA. Mano gimtadienis kitą mėnesį, rugsėjo penkioliką, vadinasi, *Virgo*.

STENLIS. *Virgo*.

BLANŠA. Mergelė.

STENLIS (*niekinamai*). Cha! (*Rišdamasis kaklaryšį, prieina šiek tiek arčiau jos*) Sakykit, ar jūs kartais nepažįstate vyruko, pavarde Šo?

BLANŠA (*jos veidas suvirpa. Siekia odekolono, lėtai drėkina nosinę. Atsako atsargiai*). Na... kas gi nepažįsta ko nors pavarde Šo!

STENLIS. Teisingai, bet šitam kam nors, pavarde Šo, vis rodosi, kad buvo sutikęs jus Lorelyje... Tik jis greičiausiai supainiojo ir laiko jus kuo kitu, nes su ta panelyte susipažino „Flamingo“ viešbutyje.

BLANŠA (*juokiasi, bet jai trūksta oro. Paliečia odekolonu sudrėkinta nosinę smilkinius*). Jis tikrai supainiojo mane su „ta panelyte“, „Flamingo“ viešbutis ne tokia vieta, kur aš drįščiau pasirodyti.

STENLIS. Bet, atrodo, vietelė jums žinoma?

BLANŠA. Tik iš išorės, iš kvapo.

STENLIS. Artokai, matyt, vaikštinėjote, jei iš kvapo.

BLANŠA. Taip, pigūs kvopalai toli sklinda.

STENLIS. O jūs vartojate brangius?

BLANŠA. Dvidešimt penki doleriai uncija. Ir jau beveik baigiasi. Įsidėmėkit, jei sumanysit prisiminti mano gimtadienį. (*Kalba linksmai, tačiau balse praspūsta baimė*)

STENLIS. Šo tikriausiai kažką painioja. Bet jis dažnai būna Lorelyje, todėl bus visai nesunku patikrinti ir išsiaiškinti klaidą. (*Pasisuka ir eina prie portjeros*)

Blanša užsimerkia, rodos, tuoj tuoj apalps. Kai vėl pakelia nosinę prie smilkinio, ranka smarkiai virpa

Iš už kampo pasirodo Stivas ir Junisė. Stivas laiko ją apglėbęs per pečius, ji kūkčioja, o jis suokia meilybiškai. Stipriai apsikabinę, jie lėtai kopia laiptais, o tuo metu pasigirsta tolimo griaustinio dundesys

STENLIS (*Stelai*). Lauksiu tavęs prie „Keturių dviakių“!

STELA. Ei! Negi aš neužsitarnavau nė vieno bučinio?

STENLIS. Tik ne tavo sesutei matant. (*Išeina*)

BLANŠA (*pakyla nuo kėdės, vos laikosi ant kojų, veide kone panika*). Stela, ką tu esi girdėjusi apie mane?

STELA. A?

BLANŠA. Ką tau žmonės pripasakojo apie mane?

STELA. Pripasakojo?

BLANŠA. Tu nieko apie mane negirdėjai... jokių apkalbų, šnekų?

STELA. Ką tu, Blanša. Aišku, jokių.

BLANŠA. Mieloji, Lorelyje tiek buvo kalbų...

STELA. Apie tave, Blanša?

BLANŠA. Paskutiniais metais aš gyvenau ne taip dorybingai... nuo to laiko, kai „Svajonė“ ėmė slysti man iš rankų.

STELA. Visi mes kažką ne taip padarome...

BLANŠA. Juk aš niekada nebuvau nei iš tikrųjų tvirta, nei savarankiška. O kai žmogus gležnas... gležni žmonės turi ieškoti stipriųjų palankumo, Stela. Turi būti viliojantys, gundantys, jų spalvos turi būti švelnios, kaip peteliškės sparnelių... jie turi kerėti... jei nėra kuo atsilyginti... už nakties prieglobstį. Štai ir aš nebuvau... labai dorybinga paskutiniuoju metu. Aš ieškojau prieglobsčio, Stela, tai po vienu kiauru stogu, tai po kitu... kadangi siautė audra, audra be perstojo, ir mane įtraukė sūkurys... Žmonės tavęs nepastebi... Vyrų... Juk kol neįsimyli, netgi nenutuokia, kad iš viso egzistuoja. O taip reikia, kad kažkas pastebėtų, jog esi, kad kažkas imtų tave globoti. Šit gležniems žmonėms ir lieka vienas kelias — žibėti, švytėti... šit ir... uždedi popierinį žibinto gaubtą ant elektros lempos... Man baisu... taip baisu. Nežinau, kiek dar išversiu... Vien gležnumu nebeišsilaikysi. Turi būti gležna ir patraukli. O aš jau nebe ta.

Ima temti, Stela eina į miegamąjį, uždega lempą su popieriniu žibinto gaubtu. Rankoje laiko kokakolos butelį

Tu nesiklausai?

STELA. Kam klausytis liguistų tavo nesąmonių? (*Eina prie Blanšos su kokakola*)

BLANŠA (*staiga pralinksmėjusi*). Kokakola man?

STELA. O kam gi?

BLANŠA. Kokia tu miela! Čia tik kokakola?

STELA (*pasiruošusi išpildyti Blanšos norą*). Tavo manymu, lašelis viskio nepakenktų?

BLANŠA. Taip, mieloji, viskis nepakenks. Duok, aš pati. To dar be-trūko, kad tu man patarnautum!

STELA. Man patinka tau patarnauti. Visai kaip tėviškėje! (*Eina į virtuvę, paima taurę ir įpila viskio*)

BLANŠA. Turiu prisipažinti, mėgstu, kai man kas patarnauja...

Staiga pašoka, bėga į virtuvę paskui seserį. Stela eina jai priešais su taure rankoje. Blanša čiumpa laisvą jos ranką ir prisispaudžia prie lūpų. Stela sutrinka nuo to emocijų protrūkio

(*Užsikertančiu balsu*) Tu... tu tokia man gera! O aš...

STELA. Blanša!

BLANŠA. Taip, taip, daugiau to nebus. Tau koptus šis jausmingumas, žinau. Bet tikėk, aš tokia dėkinga, kad apsakyti negaliu. Aš neužsibūsiu pas jus ilgai. Neužsibūsiu, prižadu...

STELA. Blanša!

BLANŠA (*isteriškai*). Aš nebūsiu, aš išvažiuosiu, prižadu tau! Jau greitai! Pati pamatysi — išvažiuosiu! Aš nekarosiu tau ant kaklo ir nelauksiu, kol jis... mane išvargs...

STELA. Liaukis... Kas per kvailystės!

BLANŠA. Gerai, mieloji... Žiūrėk, kaip pili. Putos per viršų bėga! (*Užsikertančiu balsu juokiasi ir ima taurę, bet ranka taip virpa, kad vos neišmeta taurės ant žemės*)

Stela dar pila kokakolos. Putos virsta per viršų. Blanša suklykia

STELA (*išgąsdinta jos klyksmo*). Viešpatie!

BLANŠA. Tiesiai ant mano gražiojo balto sijonėlio!

STELA. O... Imk mano nosinę. Atsargiai sugerk.

BLANŠA (*palengva atsigauna*). Taip, aš žinau... atsargiai... atsargiai...

STELA. Dėmė?

BLANŠA. Nieko neliko. Cha cha! Kokia laimė! (*Virpėdama atsisėda, su pasitenkinimu geria. Laiko taurę abiem rankom ir tyliai juokiasi*)

STELA. Ko tu taip suklikai?

BLANŠA. Pati nežinau. (*Nervingai*) Mičas... septintą valandą ateis Mičas. Kažin kuo baigsis mūsų draugystė? (*Skubiai, stigdama kvapo*) Tarp mūsų nieko daugiau nebuvo, tik pabučiavau jį, linkėdama labos nakties, ir viskas. Aš noriu, kad jis mane gerbtų. Vyrų nedomina, kas lengvai pasiekama. Bet ir įkarščio jiems neilgam pakanka. Ypač jei moteriai jau daugiau kaip trisdešimt. Jie mano, kad tokia moteris, grubiai tariant, „turi siūlyti savo prekę“. O aš... aš juk „nesiūlau savo prekės“. Žinoma... jis nežino... negi imsiu ir pati pasisakysiu... kiek man iš tikrųjų metų.

STELA. Ko tu taip jaudiniesi dėl savo amžiaus?

BLANŠA. Todėl, kad mano moteriška tuštynė yra patyrusi žiaurių smūgių. Tegu jis mano, kad aš tyra ir naivi, supranti? (*Nervingai nusijuokia*) Aš noriu jį apgauti, kad priversčiau... siekti manęs...

STELA. O tau jo reikia?

BLANŠA. Man reikia ramybės! Laisvai atsikvėpti — štai ko man

reikia! Taip, man reikia Mičo... Mirtinai reikia. Įsivaizduoji! O, jeigu įvyktų, kaip aš trokštu. Galėčiau iškeliauti iš jūsų, niekam nebūti našta...

STENLIS (*išeina iš už kampo, už diržo užsikišęs butelį. Šaukia*). Ei, Stivai! Junise! Ei, Stela!

Džiugūs šūkšmai viršuje. Už kampo užgroja trimetas ir mušamieji

STELA (*bučiuoja seserį, jausmingai*). Viskas bus taip, kaip trokšti!

BLANŠA (*dvejodama*). Manai?

STELA. Pamatysi. Taip ir bus. (*Eidama per virtuvę, atsigręžia į Blanšą*) Taip ir bus, brangioji, taip ir bus. Tik daugiau negerk! (*Jos balso nebesigirdi, ji jau priebutyje, su vyru*)

Blanša su taure rankoje iš lėto atsisėda ant kėdės. Junisė bėga laiptais žemyn, šūkaudama ir juokdamasi. Stivas, mekendamas kaip ožys, striuoksi iš paskos ir prisiveja ją ties kampu. Stenlis ir Stela, susikabinę už rankų, juokdamiesi eina paskui juos

Sutemos tirštėja. Tyli, ilgesinga muzika sklinda iš „Keturių dviakių“ baro

BLANŠA. O viešpatie, viešpatie, viešpatie... (*Akys užmerktos, iš rankos iškrenta palmės lapo vėduoklė. Kelis sykius suduoda ranka per krėslo alkūnramstį, sunkiai atsistoja, paima veidrodėlį*)

Virš namo tvyksteli žaibas

Iš už kampo, svirdinėdama ir isteriškai kikendama, pasirodo n e g r ė, tikriausiai iš „Keturių dviakių“. Iš priešingos pusės ateina j a u n a s v y r i š k i s. Negrė spragteli jam pirštais

NEGRĖ. Ei! Katinėli! (*Vapa kažką besipinančiu liežuviu*)

Jaunas vyriškis ryžtingai papurto galvą ir užbėga laiptais. Skambina. Blanša deda veidrodėlį. Negrė nusvirdinėja toliau

BLANŠA. Prašom.

Pro portjeras įeina jaunas vyriškis. Blanša žiūri į jį susidomėjusi

Taip, taip, prašom. Kuo galiu pasitarnauti?

JAUNAS VYRIŠKIS. Aš renku prenumeratą „Vakarinei žvaigždei“.

BLANŠA. Nežinojau, kad galima užsiprenumeruoti žvaigždes.

JAUNAS VYRIŠKIS. Tai laikraštis.

BLANŠA. Žinau. Aš pajuokavau, tik, rodos, nelabai vykusiai. Norit... išgerti?

JAUNAS VYRIŠKIS. Ne, madam. Dėkoju. Aš negaliu gerti darbo metu.

BLANŠA. Tai ką dabar mums daryti... Aš neturiu nė cento. Be to, nesu šitų namų šeimininkė, o jos sesuo iš Misisipės valstijos. Neturtin-ga giminaitė — teko apie tokias girdėti?

JAUNAS VYRIŠKIS. Gerai. Užbėgsiu kitą kartą. (*Ketina eiti*)

BLANŠA (*prieina arčiau*). Palaukit! (*Jis sutrikęs stabteli. Ji įsideda cigaretę į ilgą kandiklį*) Gal turit ugnies? (*Eina prie jo. Susitinka prie portjeros tarp dviejų kambarių*)

JAUNAS VYRIŠKIS. Turiu. (*Išsitraukia žiebtuvėlį*) Kartais neužsi-dega.

BLANŠA. Kaprizingas? (*Žybteli ugnelė*) O! Dėkui.

JAUNAS VYRIŠKIS. Jums dėkui. (*Vėl ketina eiti*)

BLANŠA. Palaukit.

Jis vėl sustoja, dar labiau sutrikęs

(Ji prieina visai arti) Kelinta valanda?

JAUNAS VYRIŠKIS. Ketvirtis septintos.

BLANŠA. Nejaugi?.. Ar jums patinka tie ilgi lietingi vakarai Niu Orleane, kai valanda jau nebe valanda... o amžinybės skeveldra, nukritusi tau ant rankų... su kuria nežinai ką veikti?

JAUNAS VYRIŠKIS. Taip, madam.

Pauzė. Ilgesingai suskamba pianinas ir nebenutyla iki šios scenos pabaigos, taip pat ir prasidėjus kitai. Jaunas vyriškis kosteli ir neryžtingai žvilgteli į duris

BLANŠA. Jūsų... m... neužklupo lietus?

JAUNAS VYRIŠKIS. Ne, madam. Aš užėjau į vidų.

BLANŠA. Į vaistinę? Ir išgėrėte gazuoto vandens?

JAUNAS VYRIŠKIS. Aha...

BLANŠA. Su šokoladu?

JAUNAS VYRIŠKIS. Ne, madam. Su vyšnių sirupu.

BLANŠA (*juokiasi*). Šit kaip — su vyšnių sirupu.

JAUNAS VYRIŠKIS. Vyšnių sirupo su gazuotu vandeniu.

BLANŠA. Net seilės teka.

JAUNAS VYRIŠKIS. Aš turbūt eisiu...

BLANŠA (*sulaikydama jį*). Palaukit! Ak, koks jūs jaunas! Koks jūs jaunas! Ar jums niekas nesakė, kad jūs panašus į prinčą iš „Tūkstančio ir vienos nakties“?

JAUNAS VYRIŠKIS. Ne, madam. (*Sutrikęs juokiasi ir stovi jau visiškai apstulbęs*)

BLANŠA (*švelniai*). Taip, panašus, mielas ėriuk. Eikit šen! Eikit šen, jeigu jus šaukia. Aš noriu jus pabučiuoti... tik vieną kartelį... švelniai, švelniai ir tiesiai į lūpas. (*Nelaukdama sutikimo, greitai prieina prie jo ir įsisiurbia į lūpas*) O dabar — dumb! Būtų neblogai pasilaikyti, bet reikia būti dorybingai ir duoti vaikams ramybės. Iki!

JAUNAS VYRIŠKIS. A?

Jis žiūri į ją neatplėšdamas akių. Ji atidaro jam duris ir, kai vyrukas visiškai pritrenktas leidžiasi laiptais, pasiunčia jam oro bučinį. Susimąščiusi stovi prie durų, kol jis dingsta. Iš už kampo su puokšte rožių pasirodo M i č a s

BLANŠA (*linksmai*). Tik pažiūrėkit, kas ateina! Mano Rožių kavalierius! Pirmiausia man nusilenkite... o dabar įteikite rožes.

Jis klusniai vykdo jos įsakymus. Ji daro gilų reveransą

A-ak!.. Mer-si-i-i! (*Koketišškai priglaudžia rožes prie lūpų ir pažvelgia į jį*)

Mičas nušvitęs, užmiršęs viską pasaulyje, žiūri į ją

ŠEŠTAS PAVEIKSLAS

Jau po pusiaunakčio, maždaug antra valanda. Apšviesta namo siena iš gatvės pusės. Pasirodo B l a n š a ir M i č a s. Blansos balsas ir judesiai rodo visišką išsekimą, kurį patiria tik neurastenikai. Mičas flegmatiškas ir prislėgtas. Jis laiko aukštytyn kojom gipsinę Mejos Vest statulėlę, įprastinį tirų ir karnavalinių loterijų prizą. Iš to galima spręsti, kad jie grįžta iš Pramogų parko prie Pontšartreno ežero

BLANŠA (*visai be jėgų sustoja prie laiptelių*). Na štai...

Mičas nejaukiai juokiasi

Na štai...

MIČAS. Turbūt jau vėlu — jūs pavargote.

BLANŠA. Net karštų pyragėlių pardavėjo nebesimato, o jis čia stirkso dieną naktį.

Mičas vėl nejaukiai nusijuokia

Kaip jūs parsigausite namo?

MIČAS. Pėsčiom iki Burbonų, o paskui sėsiu į taksi.

BLANŠA (*nelinksmi juokdamasi*). O „Geismų“ tramvajus neparveš? Juk jis tebebilda!

MIČAS (*liūdnai*). Jums, Blanša, tikriausiai buvo labai nuobodu?

BLANŠA. Tai aš sugadinau vakarą...

MIČAS. Ne, ką jūs. Bet aš visą laiką jutau: nelinksmi jums su manim, neįdomu.

BLANŠA. Aš buvau niekam tikusi. Štai ir viskas. Bandžiau būti linksma, bet nesisekė kaip niekad. Aš verta penketo už pastangas. Iš tikrųjų stengiausi.

MIČAS. O kam stengėtės, jeigu nebuvo linksma, Blanša?

BLANŠA. Taip reikia — toks gamtos dėsni.

MIČAS. Koks dėsni?

BLANŠA. Tas, kuris skelbia, kad dama turi linksminti džentelmeną arba... pasitraukti iš žaidimo. Paieškokit mano rankinuke rakto. Kai pavargstu, pirštai visai nebesilanksto.

MIČAS (*ieško*). Šitas?

BLANŠA. Ne, mielasis. Šitas nuo skrynios, kurią greit reikės susikrauti.

MIČAS. Jūs norit pasakyti, kad greitai išvažiuojat?

BLANŠA. Aš jau įgrisusi viešnia.

MIČAS. Šitas?

Muzika nutyla

BLANŠA. Eurika!.. Mielasis, rakinkit duris, o aš dar pasižiūrėsiu į dangų. (*Parimsta ant turėklų. Mičas atrakina duris ir stovi, nežinodamas ką daryti*) Aš ieškau Sietyno, septynių žvaigždžių seserų, bet šitos mergelės šiąnakt nepasirodė. Ak, ne, štai jos! Palaimink jas, viešpatie! Keliauja namo būreliu, maloniai sulošusios bridžo partiją... Durys atrakintos? Šaunus berniukas! Jūs, rodos... jau norite eiti?

MIČAS (*trypčioja vietoje, kosteli*). Ar galima... e... pabučiuoti jus... ir palinkėti saldžių sapnų?

BLANŠA. Kodėl jūs kiekvieną kartą klausiate?

MIČAS. Nežinau, ar jūs norit, ar ne.

BLANŠA. Jūs taip nepasitikit sėvim?

MIČAS. Kai mes aną vakarą vaikštinėjom prie ežero ir aš jus pabučiavau, jūs...

BLANŠA. Mielasis, aš ne dėl bučinio. Man buvo tikrai malonu. Čia visai kas kita... familiarumo — štai ko aš nenorėjau... skatinti... O dėl pabučiavimo nepykstu. Nė truputėlio. Man netgi labai patiko, kad jūs manęs geidžiate. Bet, mielas, jūs taip pat gerai kaip ir aš žinote, kad vienišai moteriai, kuri nieko neturi visame pasaulyje, negalima duot valios jausmams,— kaip ji prapuls...

MIČAS (*rimtai*). Prapuls?

BLANŠA. Taip. Jūs tikriausiai pripratę prie puolusių moterų. Prie tokių, kurios puola į glėbį iš karto, per pirmą pasimatymą.

MIČAS. Aš visai nenoriu, kad jūs būtumėt kitokia, ne tokia, kokia esate, nes... dar niekad nebuvau sutikęs tokios kaip jūs.

Blanša rimtai žiūri į jį, po to staiga prapliumpa juoktis ir užsiima ranka burną

Jūs iš manęs juokiatės?

BLANŠA. Ne, brangusis, ne. Šėimininkai dar neparėjo namo, užėikim. Išgersim prieš atsisveikindami. Šviesos nedegsim, gerai?

MIČAS. Darykit kaip jums patinka.

Blanša įeina į virtuvę. Mičas paskui ją. Išorinė namo siena išnyksta, išnyra blausiai apšviestas Kovalskių butas

BLANŠA (*stabtelėjusi virtuvėje*). Anam kambary jaučiau, eikim ten... Čia aš taip triukšmingai ieškau butelio.

MIČAS. Jūs norit išgerti?

BLANŠA. Noriu, kad jūs išgertumėt! Visą vakarą buvot toks susirūpinęs ir rimtas, ir aš ne geresnė — abu buvom susirūpinę ir rimti, tai nors per šias paskutines minutes... aš noriu sužadinti... joie de vivre! Gyvenimo džiaugsmą. Uždegėsiu žvakę.

MIČAS. Gerai.

BLANŠA. Įsivaizduokim, kad mes — tikra bohema: sėdim menininkų kavinukėje kur nors kairiajame Senos krante, Paryžiuje. (*Uždega*

žvakigalį ir įstato į butelį) Je suis la Dame aux Camelias! Vous etes... Armand*! Suprantat prancūziškai?

MIČAS (*be entuziazmo*). Ne. Aš...

BLANŠA. Voulez-vous couchez avec moi ce soir? Vous ne comprenez pas? Ah, quel dommage**! Man rodos, būtų velniškai smagu... A, radau butelį! Kaip tik bus po taurelę, mielasis.

MIČAS (*be entuziazmo*). Gerai...

BLANŠA (*įeina į miegamąjį su taurelėmis ir žvake*). Sėskit. Nusi-vilkit švarką, atsisekit apyaklę.

MIČAS. Geriau jau taip.

BLANŠA. Ne, aš noriu, kad jūs patogiai jaustumėtės.

MIČAS. Man nesmagu, kadangi labai prakaituoju. Marškiniai visai prilipę.

BLANŠA. Prakaituoti labai sveika. Jeigu neprakaituotų, žmogus numirtų per penkias minutes. (*Nuvelka jam švarką*) Geras švarkas. Kokia čia medžiaga?

MIČAS. Alpaka.

BLANŠA. Ak, alpaka.

MIČAS. Ypatingai plona alpaka...

BLANŠA. Ak, ypatingai plona alpaka...

MIČAS. Nemėgstu kilti švarkų vasarą. Prakaitas kiaurai persisunkia.

BLANŠA. A-a...

MIČAS. Ir man jie blogai guli. Tokios kompleksijos vyras kaip aš turi gerai apgalvoti, ką vilktis, kad neatrodytų per daug gremėzdiškas.

BLANŠA. Negi jūs sunkiasvoris?

MIČAS. Jums atrodo, ne?

BLANŠA. Na, gracijos gal ne per daugiausia, bet jūsų stambūs kaulai ir... įspūdinga sveikata.

MIČAS. Dėkoju. Pernai per kalėdas mane priėmė į Niu Orleano sporto klubą.

BLANŠA. Oho! Žiūrėk tu man.

MIČAS. Tas priėmimas man buvo smagiausia šventinė dovana. Ten aš treniruojuosi su svarsčiais, plaukioju ir žiūriu, kad būčiau tvirtas. Kai pradėjau, mano buvo silpnokas pilvas, o dabar — kaip akmuo. Kas nori gali trenkti kumščiu, neskauda. Nagi, suduokit. Nebijokit! (*Ji paliečia pirštu jo pilvą*) Na, kaip?

* Aš — dama su kamelijomis. O jūs — Armanas! (*Pranc.*)

** Ar nenorėtumėt pagulėti su manim šį vakarą? Nesuprantat? Kaip apmaudu! (*Pranc.*)

BLANŠA. Viešpatie! (*Ranka paliečia krūtinę*)

MIČAS. Įspėkit, kiek aš sveriu, Blanša?

BLANŠA. Iš akies... šimtą aštuoniasdešimt?

MIČAS. Spėkit dar kartą.

BLANŠA. Nežinau.

MIČAS. Ne. Daugiau.

BLANŠA. Na, būdamas tokio ūgio, net jei ir daug sversit, neatrodysit griozdiškas.

MIČAS. Mano svoris — du šimtai septyniasdešimt svarų, ūgis — šešios pėdos, pusanтро colio... be batų, baso. Ir svoris nuogo — be drabužių.

BLANŠA. O viešpatie! Kokie stulbinantys skaičiai!

MIČAS (*sutrikęs*). Mano svoris, žinoma, nelabai įdomi tema pašneke-siui. (*Akimirką delsia*) O kiek jūs sveriate?

BLANŠA. Aš?

MIČAS. Taip.

BLANŠA. Įspėkit.

MIČAS. Galima pakilnoti?

BLANŠA. Samsonas! Gerai jau, pabandykit.

Jis atsistoja jai už nugaros ir, suėmęs už talijos, lengvai pakelia nuo žemės

MIČAS. Kaip plunksnelė.

BLANŠA. Cha cha!

Jis pastato ją, bet vis dar laiko už talijos

BLANŠA (*su apsimestiniu drovumu*). Dabar jau galite paleisti.

MIČAS. Ką?

BLANŠA (*linksmai*). Aš pasakiau, atitraukite rankas, sere.

Jis negrabiai ją apkabina

(*Jos balse švelnus priekaištas*) Ką jūs, Mičai. Kaip tik todėl, kad mes vieni, jūs turite būti džentelmenas.

MIČAS. Duosit man antausį, jei aš peržengsiu ribą.

BLANŠA. Ne, neduosiu. Jūs savo prigimtimi džentelmenas, tokių jau mažai beliko pasaulyje. Aš nenoriu, kad jūs mane laikytumėte skrupulinga senmerge mokytoja... Aš... Tiesiog...

MIČAS. Ką?

BLANŠA. Man rodos, aš tebesilaikau... senamadiškų idealų. (*Žinodama, kad jis nemato jos veido, varto akis*)

Mičas eina prie durų. Blanša atsidūsta

MIČAS (*droviai kosčiodamas, po pauzės*). O kur šiandakt Stenlis ir Stela?

BLANŠA. Išėjo su ponais Habelais.

MIČAS. Kur?

BLANŠA. Į kiną, rodos... į paskutinį seansą.

MIČAS. Reikėtų ir mums visiems kurį vakarą išsiruošti.

BLANŠA. Ne. Nevykęs sumanymas.

MIČAS. Kodėl?

BLANŠA. Jūs seniai draugaujat su Stenliu?

MIČAS. Mes iš vieno pulko, iš du šimtai keturiasdešimt pirmojo.

BLANŠA. Jis jums, be abejo, sako viską, ką galvoja?

MIČAS. Žinoma.

BLANŠA. O apie mane ką nors pasakojo?

MIČAS. Hm... beveik nieko.

BLANŠA. Iš jūsų tono man aišku, kad šnekėjo.

MIČAS. Ne, nieko ypatingo.

BLANŠA. Bet ką jis sakė? Ir kokių tonu? Kaip jis atsiliepė apie mane?

MIČAS. Kodėl jūs klausiate?

BLANŠA. Na...

MIČAS. Jūs nelabai su juo sutariate?

BLANŠA. Ką jūs turit omeny?

MIČAS. Man rodos, jis jūsų tiesiog nesupranta.

BLANŠA. Švelniai pasakėte. Jeigu ne Stelos nėštumas, aš nė dienos daugiau čia nebeištverčiau.

MIČAS. Jis nelipšnus jums?

BLANŠA. Jis nepakenčiamai grubus. Taip ir taikosi mane užgauti.

MIČAS. Kaip, Blanša?

BLANŠA. Kaip tik sugalvoja.

MIČAS. Negaliu patikėti.

BLANŠA. Negalit?

MIČAS. Kaip... galima būti jums grubiam?

BLANŠA. Mano padėtis iš tikrųjų siaubinga. Matot, šičia aš neturiu savo kampo. Naktį tarp tų kambarių tik portjera. O jis vienais apatiniais stypčioja per kambarius. Ir niekaip negaliu priprašyti, kad užsidarytų... tualetu duris. Kažkoks beribis familiarumas! Jūs

tikriausiai stebitės, kodėl neišsikraustau. Ką gi, pasakysiu atvirai. Iš mokytojos atlyginimo vos galą su galu suduriu. Per metus nesusitaučiau nė cento, teko važiuoti vasarai čia. Štai kodėl turiu taikstyti su sesers vyru. O jis — su manim, nors aš jam kaip rakštis po nagu... Jis tikriausiai sakė jums, kaip baisiai nekenčia manęs.

MIČAS. Nemanau, kad jis jūsų nekęstų.

BLANŠA. Tikrai nekenčia! Kam gi tada visą laiką įžeidinėtu. Nuo pirmo jo žvilgsnio mane pervėrė mintis: štai mano budelis. Ir šis žmogus sutrips mane, jei tik... Taip, taip... jo neapykanta tokia aiški, kad nebus nieko nuostabaus, jei jis... kažkaip nežmoniškai... Ne, ne! Jau vien nuo tos minties... (*Mostu atmėta šitą mintį. Užbaigia viską*)

Tyla

MIČAS. Blanša...

BLANŠA. Ką, mielas.

MIČAS. Ar galima jus paklausti?

BLANŠA. Taip, prašom.

MIČAS. Kiek jums metų?

BLANŠA (*nervingai mosteli*). O kam jums žinoti?

MIČAS. Aš papasakojau apie jus savo mamai, ir ji paklausė: „O kiek Blanšai metų?“ Ir aš nežinojau, ką atsakyti.

Vėl tyla

BLANŠA. Apie mane?.. Pasakojote savo mamai?

MIČAS. Taip.

BLANŠA. Kodėl?

MIČAS. Aš pasakojau mamai, kokia jūs miela ir kaip man patinkate.

BLANŠA. Jūs nuoširdžiai taip sakėte?

MIČAS. Aišku. Jūs pati žinote.

BLANŠA. O kam jūsų mamai žinoti, kiek man metų?

MIČAS. Ji serga.

BLANŠA. Kaip liūdna... Ar sunkiai?

MIČAS. Jai nebedaug liko gyventi... Gal keli mėnesiai.

BLANŠA. O!

MIČAS. Ji labai sielvartauja, kad aš viengungis.

BLANŠA. A-a...

MIČAS. Ji nori, kad vesčiau, kol dar... (*Jam suspaudžia gerklę, jis*

kelis kartus kosteli, susijaudinęs čia kniausiasi kišenėse, čia ištraukia rankas, čia vėl ima kažko ieškoti)

BLANŠA. Jūs ją labai mylite?

MIČAS. Labai.

BLANŠA. Aš įsitikinus, jeigu jūs mylite, tai iš visos širdies. Be jos jūs jausitės labai vienišas?

Mičas kosteli, linkteli galvą

Aš žinau, kas tai yra...

MIČAS. Būti vienišam?

BLANŠA. Aš taip pat mylėjau vieną žmogų, mylėjau ir... jo netekau.

MIČAS. Jis mirė? (*Blanša eina prie lango, atsisėda ant palangės ir žiūri į gatvę. Įsipila dar viskio*) Tai buvo vyriškis?

BLANŠA. Berniukas, visai dar berniukas... o ir aš pati buvau tada labai jauna. Šešiolikos metų, ir staiga patyriau stebuklą — atradau meilę! Ir taip iš karto, su visa jos pilnatve. Tarsi akinama šviesa ūmai apšvietė kažką, pirma glūdėjusį šešėlyje — štai kaip sutvisko man visas pasaulis... Bet laimės taip ir neatradau. Žybtelėjo... ir užgeso. Tas berniukas buvo kažkoks keistas: nervingas, be valios, nevyriškai jautrus... nors iš pažiūros to negalėjai pasakyti — nieko moteriško... tačiau buvo kažkas... buvo. Manyje jis ieškojo pagalbos. O aš... ką aš tada supratau. Ir nieko nepastebėjau nei per vestuvinę kelionę, nei kai grįžome, tik jaučiau, padėt aš nesugebu... o tos pagalbos taip jam reikia... O pasisakyti, išsipasakoti... jis negalėjo. Jis grimzdo akivaran, bandė įsitverti į mane, o aš ne traukiau jį, bet grimzdau kartu su juo. Ir nieko nesupratau! Žinojau tik viena — kad myliu jį be galo ir neįstengiu padėti nei jam, nei sau. O paskui aptikau. Blogiau nė būt negalėjo. Įėjau nepasibeldus į kambarį — maniau nieko nėra... o pasirodo, kambarys nebuvo tuščias, jie buvo dviese: tas berniukas, už kurio buvau ištėkėjusi, ir jo senų laikų draugas, kiek vyresnis...

Už langų garsėjantis traukinio dundesys

(*Užsispaudžia rankom ausis, įkniaubia galvą į kelius. Pro langą tvyksteli prožektoriai, kambarys nušvinta akinama šviesa, ir, siaubingai dundėdamas, traukinys pralekia pro šalį. Ratų bildesiui tilstant tolumoje, Blanša pamažu atsitiesia*) Mes apsimetėm, kad niekam niekas nepaaiškėjo. Taip, taip, ir tą vakarą visi trys, kaip

reikiant įgėrę, nuvažiavome į kazino „Mėnulio ežeras“ ir visą kelią juokėmės.

Tolumoje tyliai pasigirsta polka minoro tonacija

Mes šokome varšuvietišką polką. Ir staiga, pačiame šokio įkarštyje, mano vyras palieka mane ir išbėga iš kazino. O po kelių akimirų — šūvis.

Polka staiga nutrūksta

(Visa įsitempusi atsistoja. Vėl skamba polka nuo tos vietos, kur buvo nutrūkus, tik jau dabar mažoro tonacija) Aš išbėgau... visi išbėgo! Sulėkė, susispietė apie kažką siaubingą, gulintį ant ežero kranto. Aš niekaip negalėjau prasibrauti pro minią. Kažkas sugriebė mane už rankos: „Nesiartinkit! Grįžkit! Jums nereikia žiūrėti!“ Žiūrėti? Į ką žiūrėti? Ir čia pasigirdo balsai — Alenas! Alenas! Alenas! Mano liūdnasis berniukas! Revolverį į burną, ir iššovė... pusę galvos taip ir nutraukė. *(Užsidengusi rankomis veidą, linguoja pirmyn ir atgal)* Ir viskas atsitiko dėl to, kad ten... šokių salėje... aš nesusilaikiau... ir pasakiau: „Aš viską mačiau! Aš žinau! Tu man šlykštus...“ Ir šit prožektorius, švietęs man visą pasaulį, ūmai užgeso, ir nuo tol mano gyvenime nebuvo ryškesnės šviesos kaip... ši stearino žvakutė.

Mičas lėtai atsistoja ir žengteli prie jos. Garsiau suskamba polka

MIČAS *(stovi Blanšai už nugaros. Tyliai prisitraukia ją)*. Jums reikia artimo žmogaus. Ir man reikia. Tai gal mudu abu... Blanša?

Valandėlę jinai žiūri į jį nieko neregįnčiomis akimis. Paskui, tyliai suaimanavusi, puola jam į glėbį. Verkdama nori kažką pasakyti, bet neranda žodžių. Jis bučiuoja jos kaktą, akis, lūpas

Polka iš lėto nutyla

BLANŠA *(kvapą jai gniaužia ilgi, palaimos kupini kūkčiojimai)*. Išklause viešpats... taip greit!

SEPTINTAS PAVEIKSLAS

Rugsėjo vidury, pavakarė. Portjera tarp virtuvės ir miegamojo atitraukta, stalas padengtas gimtadienio vakarienei — tortas, gėlės. Stela baigia dengti stalą, įeina Stenlis

STENLIS. Čia kas per iškilmės?

STELA. Mielasis, šiandien Blanšos gimtadienis.

STENLIS. Ji namie?

STELA. Vonioje.

STENLIS (*mėgdžiodamas*). „Prausiam nuodėmingą kūną?“

STELA. Panašiai.

STENLIS. Ir seniai?

STELA. Kone visą popietę.

STENLIS (*tyčiodamasis*). „Mirkstam karštoje vonioje?“

STELA. Taip.

STENLIS. Lauke keturiasdešimt laipsnių karščio, o ji mirksta karštoje vonioje.

STELA. Sako, tada vakare jai vėsiau.

STENLIS. O tu turbūt jau nubėgai ir parnešei kokakolos? Ir pristatei jos kilnybei į vonią?

Stela gūžteli pečiais

Prisėsk valandėlę.

STELA. Stenli, aš dar nebaigiau.

STENLIS. Sėsk! Aš kai ką sužinojau apie vyresniąją tavo sesutę!

STELA. Stenli, gana tau kibti prie Blanšos.

STENLIS. Ir šita paukštytė vadina mane vulgariu!

STELA. Tu visą laiką kaip įmanydamas stengiesi ją užgauti. Blanša jautri, ir, suprask pagaliau, kad mudvi su Blanša augome visai kitokioje aplinkoje negu tu.

STENLIS. Girdėjau. Gal kokį šimtą kartų. O ar žinai, kad ji visą laiką mus už nosies vedžioja?

STELA. Nežinau ir nenoriu žinoti...

STENLIS. O aš sakau, kad vedžioja. Bet ylos maiše nepaslėpsi. Sužinojau nemaža gražių dalykėlių.

STELA. Kokių... dalykėlių?

STENLIS. Tokių, kuriuos seniai įtariau. O dabar turiu įrodymų iš pirmų lūpų, pats viską patikrinau!

Blanša dainuoja vonioje banalią dainelę, ir jos žodžiai susipina su Stenlio pasakojimu

STELA (Stenliui). Tyliau.

STENLIS. Pamanykit, atsirado kanarėlė!

STELA. Susimildamas, ramiai papasakok, ką tu tariesi išgirdęs apie mano seserį.

STENLIS. Pirmas melas: jos šventuoliškumas, kuriuo visur dangstosi. Kad žinotum, kaip ji laužėsi prieš Mičą, kaip mulkino jį. Jis ir patikėjo, kad ji, išskyrus kažkokio vaikėzo bučinius, daugiau nieko gyvenime nėra regėjęs. O seselė Blanša toli gražu ne mergelė lelijėlė. Cha cha! Nieko sau lelijėlė!

STELA. Bet ką tu girdėjai?.. Iš kur?

STENLIS. Mūsų gamyklos tiekėjas jau daug metų važinėja į Lorelį ir žino apie ją viską. Ir apskritai Lorelyje nėra žmogaus, kuris nebūtų apie ją girdėjęs. Ten ji garsi kaip Jungtinių Valstijų prezidentas, tik nė vienas rinkėjas jos negerbia. Šitas tiekėjas apsistodavo „Flemingo“ viešbutyje.

BLANŠA (džiugiai dainuoja).

Scenoj mėnuo popierinis
Plaukia drobės dangumi.
Tai nebūtų melas grynas,
Jei tikėtum manimi.

STELA. Na ir kas?

STENLIS. O tas, kad ji ten gyveno.

STELA. Mano sesuo gyveno „Svajonėje“!

STENLIS. Tai buvo po to, kai tėviškės namas išslydo jai iš nekaltų rankelių. Ji persikraustė į „Flemingą“! Nušiuręs viešbutėlis turi vieną privalumą — niekas nekiša nosies į tavo asmeninį gyvenimą. Jie ten visko yra matę. Tačiau tos šventuolės darbeliai apstulbino net „Flemingo“ administraciją. Taip apstulbino, kad ji buvo maloniai paprašyta atiduoti kambario raktą... ir daugiau ten nepasirodyti. O nepraėjus nė dviem savaitėm ji ir apsireiškė pas mus.

BLANŠA (dainuoja).

Žėri puošmenom auksinėm
Rūmai laimės kupini.

Tai nebūtų melas grynas,
Jei tikėtum manimi.

STELA. Koks... niekingas... melas!

STENLIS. Žinojau, kad būsi pritrenkta. Juk ji ir tau apdūmė akis,
ne tik Mičui.

STELA. Grynas prasimanymas! Ir nė krislelio teisybės. Jeigu aš būčiau
vyras, šitas nenaudėlis kaipmat būtų užsičiaupęs.

BLANŠA (*dainuoja*).

Be tavosios meilės
Kas man apgauli scena!
Be tavosios meilės
Skamba veltui jos daina...

STENLIS. Pupyte, jau sakiau — viskas patikrinta. Leisk užbaigti.
Didžiausia damos šventuolės nelaimė buvo ta, kad Lorelyje nepasišvaistysi — ten greit paaiškėjo, kas ji per paukštė. Pavaikščios kas su ja du tris kartus, ir viskas aišku... taip ir keliavo per rankas, ir kiekvieną sykį — vėl iš pradžių ta pati komedija, tas pats laužymasis! Bet miestelis per mažas, ilgai taip tęstis negalėjo. Ir bematant ji tapo „įžymybe“. Iš pradžių daug kas laikė ją ne tik keista, bet ir kvanktelėjusia — be vieno šulo. (*Stela atšoka*) O per pastaruosius dvejus metus ji pagarsėjo kaip visiška šliundra. Štai kodėl tavo seselė, šita keliaujanti princesė, ir teikėsi šią vasarą atvykti pas mus gastrolių. Mat miesto meras liepė jai išsinešdinti. Tiesa, ar žinai, prie Lorelio yra kareivinės... ir tavo sesutės buveinė buvo įtraukta į kareiviams draudžiamų vietų sąrašą?

BLANŠA (*dainuoja*).

Scenoj mėnuo popierinis
Plaukia drobės dangumi.
Tai nebūtų melas grynas,
Jei tikėtum manimi.

STENLIS. Štai tau ir subtilioji, štai tau ir neprilygstamoji... Bet tai dar ne viskas. Toliau — antras melas.

STELA. Gana! Nebenoriu!

STENLIS. Į mokyklą ji daugiau neįkels kojos. Galvą guldaui, išvažiuodama ji nė nemanė grįžti į Lorelį. Ji iš mokyklos išejo ne dėl nervų, ne savo noru ir ne laikinai. Viskas pasakėlės! Viskas ne taip.

Ją ištrenkė, nepasibaigus mokslo metams, o dėl ko — net sakyti bjauru. Prasidėjo su septyniolikos metų berniuku!

BLANŠA (*dainuoja*).

Žėri puošmenom auksinėm

Rūmai laimės kupini...

Vonioj ima garsiau bėgti vanduo, pasigirsta šūkčiojimai, juokas, tarsi ten taškytųsi išdykaujantis mažas vaikas

STELA. Man net bloga darosi...

STENLIS. O berniuko tėtusis sužinojo ir nuėjo pas direktorių. Ech, brolyti, kad taip būtum patekęs į jo kabinetą, kai jis tą damą šventuolę pasišaukė pasikalbėti. Įsivaizduoju, kaip jinai raitėsi, kaip išsisukinėjo. Bet tą kartą ją tvirtai prirėmė prie sienos, ir iš karto pasidarė aišku, kad jos giesmelė sugiedota. Jai patarė išvykti geruodžiu, išvažiuot, kur dar niekas jos nepažįsta. Po teisybei, tai buvo administracinis ištremimas.

BLANŠA (*pravėrusi vonios duris, iškiša galvą, aprištą rankšluosčiu*).
Stela!

STELA (*vos girdimai*). Ką, Blanša?

BLANŠA. Duok dar vieną rankšluostį — išsidžiovint plaukams. Ką tik išsiploviau.

STELA. Tuoju. (*Eina lyg apdujusi iš virtuvės prie vonios su rankšluosčiu*)

BLANŠA. Kas yra, brangioji?

STELA. Kodėl klausai?

BLANŠA. Tavo toks persimainęs veidas.

STELA. A-a... (*Bando nusijuokti*) Tikriausiai pavargau truputį.

BLANŠA. Tau reikia išsimaudyti, kai tik aš baigsiu.

STENLIS (*iš virtuvės*). Ar kada nors baigsi?

BLANŠA. Jau greitai! Tegu jūsų siela dar kiek pakenčia.

STENLIS. Ne mano siela, o inkstai kenčia.

Blanša užtrenkia duris. Stenlis grubiai juokiasi. Stela iš lėto grįžta į virtuvę

Na, ką pasakysi?

STELA. Aš netikiu tais prasimanymais, o jūsų tiekėjas yra pašlemėkas ir niekšas, jei pasakoja šitokius dalykus. Gali būti, kad paieškos jus rastum ir dalelę tiesos. Yra mano sesers gyvenime tokių dalykų, kurių aš nepateisinu, ir visa šeima tėviškėje nemaža dėl jos prisikentėjo. Ji visada buvo vėjavaikė...

STENLIS. Pamanykit — vėjavaikė!

STELA. Bet jaunystėje, visai dar mergaitė, ji patyrė tokį sielvartą, kuris sugriovė jos iliuzijas.

STENLIS. Leiskit paklausti, kokį sielvartą?

STELA. Aš turiu galvoje jos vedybas, juk ji ištėkėjo dar visai kūdikis! Už berniuko, kuris rašė eiles. Jis buvo nuostabiai gražus. Man rodės, Blanša ne tik myli jį, bet dievina žemę, kuria tas vaikšto! Buvo netekusi galvos dėl jo, laikė jį tobulybe, o paskui, paskui sužinojo...

STENLIS. Ką?

STELA. Kad tas gražus, talentingas jaunuolis — iškrypėlis. Šito tavo tiekėjas nepasakojo?

STENLIS. Mes šnekėjome ne apie tokius tolimus laikus. O tai turbūt sena istorija.

STELA. Taip... Labai sena...

Stenlis prieina prie jos ir gana švelniai apglėbia per pečius. Ji lėtai atsitraukia ir susimąsčiusi, tarsi nieko nejausdama, ima dėlioti ant šventinio torto rausvas žvakutes

STENLIS. Kiek žvakučių bus ant torto?

STELA. Užteks dvidešimt penkių.

STENLIS. Laukiat svečių?

STELA. Mes pasikvietėm Mičą.

STENLIS (*šiek tiek sutrinka. Lėtai prisidega naują cigaretę nuo ką tik baigtos rūkyti*). Mičo šį vakarą nebus.

STELA (*sustingsta su žvakute rankoje, lėtai pasigręžia į Stenlį*). Kodėl?

STENLIS. Mičas man kaip brolis. Kartu tarnavome du šimtai keturiasdešimt pirmajame pulke. Dirbame toje pačioje gamykloje. Kaip aš jam į akis žiūrėčiau, jeigu...

STELA. Stenli Kovalski, ar tu ir jam persakei...

STENLIS. Aišku, papasakojau, velniai rautų! Mane sąžinė būtų iki mirties graužusi, jei būčiau žinojęs ir tylėjęs, o mano geriausias draugas — į spąstus įkliuvęs.

STELA. Mičas ją metė?

STENLIS. O tu pati ką būtum darius...

STELA. Aš klausiu, ar Mičas ją metė?

BLANŠA (*dainuoja garsiau. Jos balsas skambus kaip varpelis*).

Tai nebūtų melas grynas,
Jei tikėtum manimi.

STENLIS. Kam būtinai mesti... Tik dabar žino, su kuo prasidėjo.

STELA. Stenli, juk ji galvojo, kad Mičas... ketina ją vesti. Aš irgi tikėjausi.

STENLIS. Ne, dabar jau neves. Anksčiau gal ir galvojo, bet dabar... nepuls jis į šitą gyvatyną! (*Atsistoja*) Blanša! Ei, Blanša! Ar leisit man pagaliau įeiti į savo vonią?

BLANŠA. Tuoju, sere. (*Pauzė*) Vieną sekundę. Tik šiek tiek apdžiūsiu. Luktelsit?

STENLIS. Valandą išlaukus, galima palaukti dar sekundę, jei ji per ilgai neužsitęs.

STELA. Ir jos niekur nebepriims mokytojauti? Ką jai dabar daryti?

STENLIS. Jinai pas mus išbus iki antradienio. Juk taip buvom susitarę, a? O kad nekiltų jokių nesusipratimų, aš pats nupirkau jai bilietą. Į autobusą!

STELA. Blanša jokių būdu nevažiuos autobusu...

STENLIS. Išdardės kaip didelė, ir dar bus laiminga.

STELA. Nevažiuos, sakau, kad nevažiuos, Stenli!

STENLIS. Važiuos! Tai mano paskutinis žodis. Antradienį, ir baigta!

STELA (*lėtai*). Bet kurgi... ji važiuos? Kur jinai pasidės?

STENLIS. Nebijok, ateitis jos aiški.

STELA. Ką tu turi galvoje?

Vėl pasigirsta Blanšos dainelė

STENLIS. Kanarėlė! Vėl gieda! Nagi, lauk iš vonios! Ar reikia dar aiškiau pasakyti?

Vonios durys prasiveria, pasirodo besišypsanti B l a n š a, bet, Stenliui einant pro ją, jos veide šmėsteli išgąstis, kone paniška baimė. Jis į ją nė nežvilgteli ir užtrenkia vonios duris

BLANŠA (*čiumpa šepetį plaukams*). Ak, kaip vis dėlto gera, ilgai pabuvus karštoje vonioje! Tokia palaima, taip vėsu... jaučiuosi nuostabiai pailsėjusi...

STELA (*liūdnai ir su nepasitikėjimu, iš virtuvės*). Tikrai?

BLANŠA (*energingai braukdama šepėčiu per plaukus*). Taip — aš tokia atsigavusi. (*Paima taurę viskio ir skimbčioja ledais*) Po karštos vonios ir šalto viskio gyvenimas visai kitaip atrodo! (*Pa-*

žvelgia pro portjerą į Stelą ir nustoja šukuotis) Kažkas atsitiko! Kas?

STELA (*skubiai nusigręžia*). Ką tu, Blanša, nieko neatsitiko.

BLANŠA. Meluoji! Atsitiko... (*Išplėstomis iš baimės akimis žiūri į Stelą, toji apsimeta, kad jai rūpi tik stalo dengimas*)

Tolumoje pianinas užgroja ugningą pasažą ir ūmai nutyla, tarsi išibėgėjusi melodija būtų atsitrenkusi į kažką ir sudužusi

AŠTUNTAS PAVEIKSLAS

Praėjus trims ketvirčiams valandos

Už didelių langų — miestas, jau beveik neįžiūrimas pro auksinę prieblandą. Saulėlydžio fakelas liepsnoja ant didžiulio vandens bokšto ir naftos cisternos anapus tuščio ploto, už kurio atsiveria miesto centro vaizdas, tolumoje šviečia punktyriniai langų taškai — gal jau įžiebta šviesa, o gal ir juose atsispindi saulėlydis. Už stalo — t r y s ž m o n ė s, nelinksmas gimtadienio vakarienė artėja prie pabaigos. Stenlis atrodo paniuręs, Stela sutrikusi ir liūdna. Blanšos veide dirbtinė, įtempta šypsena. Ketvirta vieta taip ir liko tuščia

BLANŠA (*staigiai nutraukdama tylą*). Stenli, papasakokit mums juokingą istoriją ar atsitikimą, kad visi pasijuoktume. Nežinau, kodėl visi tokie rimti. Kad mane pametė gerbėjas? (*Stela iš paskutiniųjų bando nusijuokti*) Šitaip man pirmą kartą atsitiko, o patirtis mano nemaža... kokių tik vyrų savo amžiuje nebuvau sutikusi, bet taip įžūliai pamesta dar niekada nebuvau... Cha cha! Nežinau, net ką ir galvoti... Na, papasakokit anekdotą, Stenli. Praskaidrinkite nuotaiką...

STENLIS. Lig šiol, Blanša, jūs mano anekdotų nemėgdavot.

BLANŠA. Tik nepadorių nemėgstu klausytis, o linksmų — su malonumu.

STENLIS. Sunku įtikti išrankiam jūsų skonui.

BLANŠA. Na, tada aš pati.

STELA. Gerai, papasakok, Blanša. Tiek visokių istorijų anksčiau žinojai.

BLANŠA. Na, tik leiskit pagalvoti... Reikia pasklaidyti savo repertuarą. O, taip — baisiai mėgstu pasakojimus apie papūgas. O jūs? Na gerai, apie senmergę ir papūgą. Turėjo senmergę papūgą, baisią keikūnę, jau kad leptels — geriau net už poną Kovalskį.

STENLIS. Cha!

BLANŠA. Ir vienintelis būdas nutildyti tą papūgą — buvo užmesti ant narvelio tamsų uždangalą, tada ji manydavo, jog atėjo naktis ir laikas miegoti. Vieną rytą, vos tik senmergė nudengė narvelį dienai, ji pamatė... ką, jūs manot, ji pamatė einant takeliu?.. Kunigą! Senmergė kiek kojos neša prie papūgos, kuo greičiau užmeta uždangalą ant narvelio ir tik tada eina įleisti kunigo. Papūga tupi sau tylutėlė, kaip pelytė po šluota, bet vos tik senmergė paklausė kunigo, kiek cukraus įdėti jam į kavą, papūga visa gerkle (*švilpia*)... kad leptels: „Velniai rautų, na ir trumpa ši dienele!“ (*Juokiasi atmetusi galvą*)

Stela taip pat beviltiškai stengiasi būti linksma. Stenlis nekreipia jokio dėmesio į pasakojimą, per visą stalą ištiesęs ranką pasmeigia šakute paskutinį gabalą mėsos ir su apetitu jį šveičia, laikydamas tiesiog pirštais

Atrodo, ponui Kovalskiui nejuokinga?

STELA. Ponas Kovalskis elgiasi kaip paršas, ir daugiau jam niekas nerūpi.

STENLIS. Tiesą sakai, vaikel.

STELA. Ir veidas, ir rankos riebaluoti. Net žiūrėti bjauru! Eik, nusiprausk, o paskui padėsi nukraustyti man stalą.

STENLIS (*sviedžia ant grindų lėkštę*). Štai kaip aš nukraustau stalą. (*Stveria ją už rankos*) Nedrįsk taip su manim šnekėti. „Paršas... lenkas... šlykštus... vulgarus... purvinas...“ — tą tik ir girdžiu iš judviejų. O jūs kas tokios? Karalienės? Prisimenat, ką pasakė gubernatorius Hju Longas: „Kiekvienas — pats sau karalius“. Ir čia, savo namuose, aš — karalius, įsidėkit į galvą! (*Sviedžia puodelį ir lėkštutę ant grindų*) Mano viskas nukraustyta. Norit, galiu ir jūsų nukraustyti?

Stela tyliai pravirksta. S t e n l i s išdrožia į prieangį ir užsirūko. Už kampo bare užgroja negrai

BLANŠA. Kas atsitiko, kol aš maudžiausi? Ką jis tau pasakė, Stela?

STELA. Nieko! Nieko! Nieko!

BLANŠA. Tikriausiai kažką apie mus su Miču. Žinai, kodėl Mičas neatėjo, bet nesakai. (*Stela atkakliai purto galvą*) Aš jam paskambinsiu.

STELA. Geriau neskambink, Blanša.

BLANŠA. Paskambinsiu. Pašnekėsiu su juo.

STELA (*gailiai*). Nereikia, Blanša.

BLANŠA. Bet kas nors turi man paaiškinti! (*Puola į miegamąjį prie telefono*)

STELA (*išeina į priebutį ir smerkiamai žiūri į vyrą. Jis kažką neaiškiai burbteli ir nusigręžia nuo jos*). Gali džiaugtis, tavo darbas. Niekad dar kąsnis taip nestrigo man gerklėje, žiūrint jai į veidą ir į tą tuščią kėdę. (*Tyliai verkia*)

BLANŠA (*telefonu*). Alio! Būkit maloni, poną Mičelą... A-a. Jei galima, paliksiu savo numerį. Magnolija devyniasdešimt — keturiasdešimt septyni. Pasakykit jam, kad svarbus reikalas. Taip, taip, labai svarbus... Dėkui. (*Sutrikusi, įbūgusi nesitraukia nuo telefono*)

STENLIS (*lėtai atsigręžia į žmoną ir negrabiai ją apkabina*). Stela, išvažiuos š i t a, pagimdysi mažylį, ir vėl viskas bus gerai. Vėl mums gyventi bus puiku. Prisimeni, kaip būdavo? Prisimeni mudviejų naktis?! Ech, katyte, kaip laisvai mudu jausimės... kaip padūksim... prisimeni — kaip anksčiau!.. ir vėl suksis mums spalvoti žiburiai... ir nereikės bijoti, kad kas išgirs... jokių seserų už portjeros!

Viršuje kvatojimas, šūksmai

(*Negarsiai nusijuokia*) Štai! Stivas su Junise...

STELA. Grįžkim. (*Eina į virtuvę ir pradeda degioti žvakutes ant balto torto*) Blanša!

BLANŠA. Ką? (*Grįžta prie stalo*) Ak, šitos mielos, mielos žvakutės... Nedek jų, Stela, nereikia.

STELA. Būtinai uždegsiu.

Grįžta į virtuvę S t e n l i s

BLANŠA. Palik jas mažylio gimtadieniams. Ir tegu visą gyvenimą jam šviečia šventinės žvakutės, ir jo akys tegu būna panašios į dvi žvakutes, dvi melsvas ugnes, uždegtas ant balto šventinio torto...

STENLIS (*sėsdamas*). Kokia poezija!

BLANŠA. Jo teta žino, kad žvakės nelabai saugus daiktas, kad žvakės dega ir sudega berniukų ir mergaičių akyse, arba vėjas jas užpučia, ir tada užsidega elektros lempelės, ir viską taip aiškiai matai... (*Patylėjusi, mąsliai*) Be reikalo aš jam skambinau.

STELA. Maža kas galėjo atsitikti.

BLANŠA. Tokio dalyko negalima atleisti, Stela. Negalima atleisti įžeidimo. Tegul nemano, kad jam viskas leista.

STENLIS. Velnia! Toks karštis nuo tų garų iš vonios!

BLANŠA. Aš jau tris kartus atsiprašiau jūsų. (*Pianinas pamažu nutyla*) Karštos vonios būtinos mano nervams. Tai vadinasi hidroterapija. Jūs lenkbernis, žmogus sveikas, be nervų, aišku, jūs nė neįsivaizduojat tos baimės, kai nuo nervų vietos sau nerandi.

STENLIS. Koks aš jums lenkbernis! Išeiviai iš Lenkijos — lenkai, o ne lenkberniai. Aš pats — šimtaprocentinis amerikietis, gimęs ir užaugęs didingiausioje pasaulio šalyje, ir velniškai tuo didžiuojuosi, ir nedrįskit vadinti manęs lenkberniu.

Suskamba telefonas

BLANŠA (*tarsi tik to ir laukusi, atsistoja*). O, čia tikriausiai man.

STENLIS. Aš abejoju. Ko pašokot? (*Neskubėdamas eina prie telefono*) Klausau. A-a, taip, sveikas, Makai! (*Atsiremia į sieną ir įbeda į Blanšą įžeidžiantį žvilgsnį*)

*Blanša, vėl atsisėdusi, išgąstingai atsiremia į kėdės atkalnę.
Stela palinksta ir uždeda jai ant peties ranką*

BLANŠA. Neliesk manęs, Stela. Kas tau yra? Ko tu taip gailiai žiūri į mane?

STENLIS (*rėkia*). Nutilkit! Yra čia tokia viena moteriškaitė pas mus, baisiai triukšminga... Kalbėk toliau, Makai... Pas Railį? Ne, pas Railį aš nenoriu žaisti. Apsižodžiovom su juo pereitą savaitę... Kol kas dar aš komandos kapitonas, ar ne?.. Vadinasi, žaidžiam ne pas Railį... Taip, Vest Saide ar „Galoj“. Gerai, Makai. Iki. (*Padedą ragelį ir grįžta prie stalo*)

Blanša kaip įmanydama stengiasi susivaldyti, gurkšteli vandens iš stiklinės

STENLIS (*nežiūrėdamas į ją, kiša ranką į kišenę. Neskubėdamas, apsimestina draugišku tonu*). Blanša, turiu jums dovaną gimimo dienos proga.

BLANŠA. Ką jūs, Stenli? Nesitikėjau... Apskritai nesuprantu, kodėl Stela sugalvojo švęsti mano gimtadienį. Aš su malonumu nė neprisiminčiau, kad man jau... dvidešimt septyneri! Matot... amžius toks dalykas... kurį geriausia pamiršti!..

STENLIS. Dvidešimt septyneri?

BLANŠA (*skubiai*). Na, kas tai per dovana?

Jis lėtai atkiša jai nedidelį voką

Čia tikrai man?

STENLIS. Taip. Tikiuosi, patiks.

BLANŠA. Bet, bet... Bet juk tai...

STENLIS. Bilietas! Iki pat Lorelio! Greihaundo autobusu! Antradieniui!

Tyliai, iš lėto ima skambėti varšuvietiška polka ir jau nebenu-tyla. Stela pašoka ir nusigręžia. Blanša bando nusišypsoti. Bando nusijuokti. Tada pašoka ir išbėga į kitą kambarį. Susigriebia už gerklės ir tuoj pat puola į vonią. Girdėti, kaip ji ten kosti lyg dusdama

Na štai.

STELA. Ir kodėl tu taip?

STENLIS. Nepamiršk, ko iš jos prisiklausiau.

STELA. Kam taip žiauriai elgtis, ji tokia vieniša.

STENLIS. Pamanykit... jautruolė.

STELA. Taip, jautruolė!.. Buvo jautri. Tu nepažinojai jos anksčiau. Nebuvo už ją švelnesnės ir labiau atsidavusios būtybės. Bet tokie kaip tu sutrypė ją, ir ji pasikeitė. (*Stenlis eina į miegamąjį, nusi-traukia marškinius, apsivelka kitus — ryškius šilkinius, su kuriais eina sportuoti. Stela eina paskui jį*) Ir po viso to tu gali eiti žaisti kėgliais?

STENLIS. Aišku, galiu.

STELA. Niekur tu neisi! (*Išitveria jam į marškinius*) Kodėl nori ją pribaugti?

STENLIS. Nieko aš nenoriu pribaugti. Paleisk marškinius. Suplėšysi.

STELA. Ne, aš noriu žinoti — kodėl. Atsakyk!

STENLIS. Kai mes susipažinome, tu žiūrėjai į mane kaip į vulgarų prasčioką. Ir tai buvo tiesa, vaikeli. Taip, aš buvau vulgarus prasčiokas. Tu parodei man nuotrauką — didžiulį namą su kolonomis. Aš ištraukiau tave iš už tų kolonų, ir, kai sumirgo mums spalvoti

žiburiai, nieko daugiau tau ir nereikėjo. Gal nebuvom mes laimingi, gal buvo mums bloga, kol neatsidangino šita?

Stela visa palinksta į priekį. Jos žvilgsnis staiga tampa susikaupęs, nieko neregintis, tarsi vidinis balsas būtų pašaukęs ją vardu. Atsargiai ir lėtai, vos vilkdama kojas, ji pradeda eiti iš miegamojo į virtuvę, įsitverdama čia kėdės atkaltės, čia stalo krašto, tartum akla, kažkokio garso pakerėta

Stenlis baigia segiotis marškinius, susibruka juos į kelnes. Nesulaukdamas Stelos atsakymo, kartoja

Gal nebuvom laimingi? Gal buvo mums bloga? Kol neatsidangino šita? Ji pati ojai kas, o aš jai beždžionė! (*Staiga pastebi, kad Stelai kažkas darosi*) Ei, Stela, kas tau? (*Pribėga prie jos*)

STELA (*vos girdimai*). Vežk mane į ligoninę.

Jis prilaiko ją ir, tyliai kažką sakydamas, veda prie durų. Pasigirsta varšuvietiška polka. Vonios durims lėtai besiveriant, melodija grėsmingu skubrumu vis garsėja. Blanša maigo rankšluostį

BLANŠA (*šviesai lėtai gęstant*).

El pan de mais, el pan de mais,

El pan de mais sin sal.

El pan de mais, el pan de mais,

El pan de mais sin sal...*

DEVINTAS PAVEIKSLAS

Kiek vėliau tą patį vakarą. Pasikūprinusi, visa įsitempusi Blanša sėdi miegamajame ant kėdės, kurią pati apdengė žaliai ir baltai dryžuota medžiaga. Ji apsivilkusi skaisčiai raudono atlaso chalatėliu. Ant stalo prieš ją viskio butelis ir taurė. Karštligiškai skamba varšuvietiška polka. Muzika aidi Blanšos vaizduotėje, ir ji geria, kad pabėgtų nuo jos ir nuo nelaimės nuojautos. Jos lūpos kažką šnabžda — tikriausiai polkos žodžius. Greta sukasi elektrinis ventiliatorius

* Kukurūzų paplotėlis, kukurūzų paplotėlis, kukurūzų paplotėlis be druskos (*isp.*).

Gatvėje, apsilkęs darbo rūbais — mėlynom kelnėm ir striuke iš šiurkščios medvilnės, pasirodo M i č a s. Jis nesiskutęs. Užlipa į priebutį, skambina

BLANŠA (*baimingai krūpteli*). Kas ten?

MIČAS (*kimiai*). Tai aš, Mičas.

Polka nutrūksta

BLANŠA. Mičas! (*Blaškosi į visas puses, slepia butelį į sieninę spintą, pasisukioja prieš veidrodį, greitomis pasišlaksto veidą odekolonu, pasipudruoja. Ji taip susijaudinusi, kad net girdėti jos kvėpavimas. Pagaliau bėga prie durų, įleidžia Mičą*) Mičiai!.. Tiesą sakant po to, kai šitaip pasielgėt su manim šį vakarą, turėčiau neįsileisti jūsų! Buvot toks neriteriškas. Na, bet tiek to... labas vakaras, mylimasis. (*Atkiša jam lūpas. Jis, tarsi nepastebėjęs, praeina pro ją tiesiai į kambarį. Ji baimingai žiūri, kaip jis drožia pro ją į miegamąjį*) Dieve mano, kokia rūstybė! Veidas kaip audros debesis! Net nenusiskutęs! Jūs visai negerbiat damų... Bet aš jums atleidžiu. Atleidžiu, nes atėjot — ir viskas iš karto aprimo. Nutilo toji polka, įkyriai skambėjusi mano galvoje. Ar jums niekad nėra taip buvę: ima skambėti galvoje koks motyvas, dainelės žodžiai, niekaip neatsikratysi. Ir aidi, aidi be galo... Na, žinoma, nepasitaikė. Argi jus, buką lėlytę, gali kankinti įkyrios melodijos?

Visą laiką, kol ji sekioja paskui jį, Mičas nenuleidžia nuo jos sunkaus, įdėmaus žvilgsnio. Aiškiai matyti, kad prieš ateidamas jis kiek išgėrė

MIČAS (*rodo elektrinį ventiliatorių*). O be šito niekaip negalima apsieiti?

BLANŠA. Galima.

MIČAS. Nemėgstu ventiliatorių.

BLANŠA. Tai išjunkim, mielas. Ir man jie nelabai patinka. (*Paspaudžia mygtuką, ir ventiliatorius pamažu nustoja suktis. Sutrikusi kosteli, matydama, kaip Mičas atsidrebia ant lovos miegamajame ir užsirūko*) Nežinau, ar rasime čia ko nors išgerti... nepasižiūrėjau.

MIČAS. Nereikia man Stenlio gėrimų.

BLANŠA. Visai jie ne Stenlio. Ne viskas šiuose namuose priklauso

Stenliui. Yra ĉia kai kas ir mano. Kaip jauĉiasi jūsu mamytė, Miĉai? Jai blogiau?

MIĈAS. Kodėl jūs taip manot?

BLANŠA. Juk kažkas atsitiko... Tik nebijokit, aš neketinu jūsu kaman-tinėti. Aš net... (*bandydama sūkaupiti krinkanĉias mintis, palieĉia kaktą*)

Vėl pasigirsta polka

...pasistengsiu elgtis taip, tarsi nepastebiu jumyse jokio pasikeitimo. Ir vėl ta muzika...

MIĈAS. Kokia muzika?

BLANŠA. Varšuvietiška polka. Ta pati, kurią grojo, kai Alenas... Palaukit!

Pasigirsta tolimas revolverio šūvis

(*Su palengvėjimu*) Štai ir šūvis. Po to ji paprastai nutyla.

Polka pamažu nutyla

Na štai ir liovėsi.

MIĈAS. Kas jums šiandien... galvoj pasimaišė?

BLANŠA. Tuoju pasižiūrėsiu, ar nėra ko nors... (*Eina prie sieninės spintos ir apsimeta ieškanti butelio*) Tiesa, atleiskit, aš neapsiren-gusi. Bet jau maniau, kad su jumis nepasimatysiu. Negi pamiršot, kad buvot kviestas vakarienės?

MIĈAS. Aš neketinau daugiau su jumis matytis.

BLANŠA. Luktelkit valandėlę. Negirdžiu, ką jūs sakote, o jūs toks mažakalbis, kad bijau praleisti net žodelį... Bet ko aš ĉia ieškau? A-a-a... ko nors išgerti. Mums buvo taip linksma šį vakarą, kad man tikrai galvoj pasimaišė. (*Apsimeta, kad staiga aptiko butelį*)

Miĉas, užkėlęs vieną koją ant lovos, žiūri su panieka į Blanšą

Kažką atradau. O jūs įsitaisėt kaip įprasta Pietuose, su komfortu... Įdomu, kas ĉia?

MIĈAS. Jei nežinot, vadinasi, ne jūsu, o Stenlio.

BLANŠA. Nukelkit koją nuo lovos. Tiesiai ant šviesaus apkloto. Žinoma, jūs, vyrai, tokių smulkmenų nė nepastebite. O kiek aš privargau, kol šiek tiek aptvarkiau šitą butą.

MIĈAS. Taip ir patikėsiu.

BLANŠA. Juk matėt, kaip ĉia buvo anksĉiau. O dabar! Miela pažiūrėt

į šį kambarį! Norėčiau, kad jis toks ir liktų. Nežinau, su kuo tas maišoma... M-m-m-m, saldu! Labai saldu, baisiai saldu! O, juk tai likeris... tikras likeris.

Mičas tik kažką burbteli

Čia ne jūsų skoniui, bet pabandykit, gal ir patiks.

MIČAS. Aš jau sakiau, nenoriu Stenlio gėrimų, kiek kartų reikės kartoti. Ir pati geriau nekiškit nagų. Jau ir taip jis skundžiasi, kad visą vasarą lakat pas juos kaip pasiutus katė.

BLANŠA. Kokie kliedesiai! Jis kledi, o jūs tuos kliedesius kartojat! Bet aš nenusmuksiu taip žemai ir nepradėsiu teisintis dėl tokių niekingų kaltinimų.

MIČAS. Cha!

BLANŠA. Ką jūs sugalvojote? Iš akių matau...

MIČAS (*keldamasis*). Tamsoka čia.

BLANŠA. Man taip patinka. Prieblandoje jaučiau.

MIČAS. O man rodos, kad aš nė karto nemačiau jūsų dienos šviesoje.

Blanša be garso juokiasi

Na taip, nė karto.

BLANŠA. Nejaugi?

MIČAS. Dieną — niekados.

BLANŠA. O kas kaltas?

MIČAS. Dieną jūs nenorit rodytis.

BLANŠA. Na ką jūs, Mičai. Dieną jūs dirbate gamykloje.

MIČAS. O sekmadieniais? Kiek kartų kviečiau eiti kur nors sekmadienį, bet jūs visada atsisakydavot. Iki šeštos jūsų neišstempsi, o paskui visada pasitaikydavo kokia tamsi kertelė.

BLANŠA. Niekaip nesuprantu, ką jūs turit galvoje, Mičai?

MIČAS. Viskas labai paprasta, Blanša, man nė karto neteko geriau į jus įsižiūrėti.

BLANŠA. Kur jūs sukat?

MIČAS. Uždekim šviesą.

BLANŠA (*išgąstingai*). Šviesą? Kokią šviesą? Kam?

MIČAS. Na kad ir šitą, su popieriniu gaubtu. (*Nuplėšia gaubtą*)

BLANŠA (*aikteli iš siaubo*). Kam jums to reikia?

MIČAS. Kad pamatyčiau jus visą kaip ant delno.

BLANŠA. Negi jūs iš tikrųjų norit iš manęs pasityčioti?

MIČAS. Čia ne tyčiojimas, o realizmas.

BLANŠA. Man nereikia realizmo.

MIČAS. Aišku, nereikia.

BLANŠA. Aš pasakysiu, už ką aš. Už romantiką.

Mičas juokiasi

Taip, taip, už romantiką. Aš noriu įkvėpti ją žmonėms. Priversti juos matyti daiktus kitokius. Aš nekalbu tiesos, aš sakau tą, kas turėtų būti tiesa. Ir jei tai nuodėmė, tegul būsiu už tai pasmerktas... Tik nedekit šviesos!

Mičas eina prie jungiklio. Uždega šviesą ir žiūri į Blanšą. Ji surinka ir užsidengia veidą rankomis. Jis užgesina šviesą

MIČAS (*lėtai, su kartėliu*). Man nesvarbu, kad jūs vyresnė, negu maniau. Bet visa kita... viešpatie! Postringavimai apie senamadiškus jūsų idealus, visos tos nesąmonės, kuriom šerėt mane kiaurą vasarą. Kad jūs ne šešiolikmetė, aš, aišku, žinojau. Bet buvau idiotas ir nesupratau, kad jūs mulkinot mane.

BLANŠA. Kas pasakė, kad aš... „mulkinau“? Mano mylimas svainis? Ir jūs juo patikėjot?

MIČAS. Iš pradžių išvadinau jį melagiu. O paskui viską patikrinau. Pirmiausia pasiklausinėju mūsų tiekėją, kuris dažnai važinėja į Lorelį. O paskui paskambinau tarp miestiniu telefonu tiesiai tam komersantui.

BLANŠA. Kam, kam?

MIČAS. Kifeiberiui.

BLANŠA. Kifeiberiui... Lorelio komersantui. Aš jį pažįstu. Vis švilpdavo man einant gatve. Parodžiau jam jo vietą. Užtat dabar man keršija, pasakoja visokias nesąmones.

MIČAS. Trys žmonės — Kifeiberis, Stenlis ir Šo — prisiekinėja, jog tai teisybė.

BLANŠA. Trys išminčiai dubeny plaukė marių vandeny! Ir pilnas pamazgų prisisėmė dubuo...

MIČAS. Argi jūs negyvenote „Flamingo“ viešbutyje?

BLANŠA. „Flamingo“? Ne! Aš gyvenau „Tarantule“! Aš gyvenau viešbutyje, kuris vadinosi „Tarantulo gniaužtuose“.

MIČAS (*išmuštas iš vėžių*). Tarantulas?

BLANŠA. Taip, tai milžiniškas voras. Ten aš nusitempdavau savo aukas. (*Įsipila dar vieną taurę*) Taip, aš susidėdavau su nepažįs-

tamais. Po Aleno mirties... tik nepažįstamųjų globa, rodės, galėjo užpildyti tuščią mano širdį... Tikriausiai tai buvo baimė, tik baimė, ir ji ginė mane nuo vieno prie kito... ieškant globos... šen bei ten... kur pakliuvo, su kuo pakliuvo... galiausiai pas septyniolikmetį berniuką... bet kažkas parašė mokyklos direktoriui... „Šios moters moralė nesiderina su mokytojos pareigomis!“ (*Atmetusi galvą, juokiasi konvulsyviai, tarsi raudodama. Paskui vėl pakartoja pasakutinį sakinį. Jai užgniaužia gerklę, nugeria iš taurės*) Iš tikrųjų? Taip, tikriausiai nesiderina... Šit ir atvažiavau čia. Neturėjau kur pasidėti. Visai sužlugau. Žinot, ką reiškia visai sužlugti? Kažkur dingo jaunystė, nutekėjo kaip kriaukle vanduo... ir... sutikau jus. Jūs pasakėt, kad jums reikia draugo. Ir man reikia. Aš dėkojau dievui, kad atsiuntė man jus... jūs atrodėt toks geras... tarytum saugi užuoglauda tarp aštrių gyvenimo uolų! Vargšo žmogaus priebėga... kruopelytė ramybės... Bet, pasirodo, per daug tikėjasi... per daug vyliausi! Kifeiberis, Stenlis ir Šo pririšo seną skardinę aitvarui prie uodegos ir apgarsino.

Tyla

MIČAS (*žiūri į ją, nežinodamas, ką galvoti*). Jūs melavot man, Blanša.

BLANŠA. Nesakykit, kad jums melavau.

MIČAS. Viskas buvo melas, vien tik melas.

BLANŠA. Netiesa. Savo širdyje aš niekada jums nemelavau...

Iš už kampo pasirodo p a r d a v ė j a — akla meksikietė su tamsia skara. Ji neša ryškiaspalvių skardinių gėlių puokštes, kurias neturtingi meksikiečiai perka laidotuvėms ir įvairioms šventėms. Jos šūksmai vos girdimi, ir visa povyza vos matoma namo fone

MEKSIKIETĖ. Flores. Flores. Flores para los muertos. Flores. Flores.*

BLANŠA. Kas? A! Kažkas už durų... (*Eina prie durų, atidaro, žiūri: tiesiai priešais ją meksikietė*)

MEKSIKIETĖ (*tarpdury, atkiša Blanšai kelias skardines gėles*). Flores. Flores para los muertos...

BLANŠA (*siaubo apimta*). Ne, ne, nereikia! Kol kas nereikia! Kol kas — nereikia!.. (*Skubiai užtrenkia duris ir traukiasi atbula*)

* Gėlės. Gėlės. Gėlės mirusiems. Gėlės. Gėlės (*isp.*).

MEKSIKIETĖ. Flores. Flores para los muertos...

Suskamba polka

BLANŠA (*tarsi pati sau*). Aš... gyvenau namuose, kur senos mirštančios moterys prisimindavo savo mirusius vyrus... Viskas yra... griūva... atgailavimai... priekaištai... „Jeigu būtum tą padaręs, dabar man nereikėtų...“

MEKSIKIETĖ. Corones para los muertos. Corones*...

BLANŠA. Mirusiųjų palikimas... Ir dar visokie daiktai — kruvini užvalkalai... „Reikia pakeisti jai baltinius...“ — „Gera, mama. Bet ar negalėtume pasisamdyti negrę?..“ Ne, žinoma, negalėjome. Viskas praėjo, liko tik...

MEKSIKIETĖ. Flores.

BLANŠA. Mirtis... Aš, būdavo, iš vienos lovos pusės, ji — iš kitos, ir ji kiūtodavo čia pat, greta... o mes nedrįsdavom net išsiduoti, jog esam girdėję apie ją.

MEKSIKIETĖ. Flores para los muertos, flores... flores...

BLANŠA. Ką galima priešpastatyti mirčiai? Tik geismą. Tad ko jūs stebitės? Kaip jūs galite stebėtis? Netoli nuo „Svajonės“ — tada dar sodyba priklausė mums — buvo kareivinės, kur muštruodavo naujokus. Šeštadienio vakarais jie traukdavo į miestą ir prisigerdavo...

MEKSIKIETĖ (*tyliai*). Corones...

BLANŠA. ...o grįždami atgal, atšlitiniuos į mūsų kiemą ir šaukia: „Blanša! Blanša!“ Senutė buvo kurčia ir nieko neįtardavo. Aš kartais išbėgdavau, atsiliepdavau jų šaukiama... O paskui patruliuojantis sunkvežimis susirinkdavo juos kaip pupų pėdus ir... kelionėn...

Meksikietė lėtai pasigręžia ir nuslenka tolyn, jos nykūs šūkšmai pamažu nutyla. Blanša prieina prie tualetinio stalelio ir parimsta ant jo. Kiek palaukęs Mičas pakyla ir ryžtingai prisitaria prie jos. Polka iš lėto nutyla. Mičas padeda rankas Blanšai ant liemens ir bando atsukti ją į save

Ko jūs norit?

MIČAS (*negrabiai apkabina ją*). To, ko man stigo visą vasarą.

BLANŠA. Tad susituokim, Mičai.

MIČAS. Kad dabar nežinau, ar noriu.

* Vainikai mirusiems. Vainikai (*isp.*).

BLANŠA. Vadinasi — ne?

MIČAS (*nuleidžia rankas*). Jūs nesat tokia tyra, kad galėčiau par-sivesti jus į namus pas savo motiną.

BLANŠA. Tada nešdinkitės iš čia.

Jis prisipyręs žiūri į ją

Tučiuojau nešdinkitės, nes aš imsiu šauktis pagalbos. (*Gerklę jai gniaužia prasidedantis isterijos priepuolis*) Tučiuojau nešdinkitės, nes imsiu šaukti. (*Jis vis nenuleidžia nuo jos akių. Ji puola prie didžiojo lango, už kurio plyti švelni vasaros dangaus mėlynė, ir šaukia, tarsi proto netekusi*) Gaisras! Gaisras! Gaisras!

Mičas iš nuostabos net išsižioja, paskui kuo skubiausiai sprunka pro duris, nevikriai nustriuoksi laiptais ir dingsta už kampo. Blanša svyrudama grįžta nuo lango ir parpuola ant kelių. Tolumoje lėtai ir ilgesingai suskamba pianinas

DEŠIMTAS PAVEIKSLAS

Praėjo kelios valandos. Vakaras. Mičiui išėjus, Blanša smarkiai išgėrė. Ji atsitempė skrynią į miegamojo vidurį. Skrynja atidaryta, ant jos karo įvairiaspalvės suknelės. Tolydžio geriant ir dedantis daiktus, Blanšą apėmė isteriškas linksmumas, ji apsi-vilko išteptą ir suglamžytą balto atlaso vakarinę suknią, išklypusias sidabrines kurpaites, kurių kulniukai nusagstyti briliantais. Dabar derinasi prieš veidrodį Reino akmenėlių tiarą ir susijaudinusi šnabžda įsivaizduojamam gerbėjų būriui

BLANŠA. O kad taip nuvažiavus visiems išsimaudyti mėnesienoje prie senos akmenų skaldyklos? Jei atsiras bent vienas, galintis sėsti prie vairo! Cha cha! Geriausias būdas atšaldyti užiančią galvą. Tik nerti reikia atsargiai, ten, kur gilų... jei duosi galva į uolą, išnirsi tik kitą rytą... (*Virpančia ranka pakelia veidrodį prie veido, norėdama geriau įsižiūrėti. Jai užgniaužia kvapą, ir ji trenkia veidrodį taip stipriai, kad sudūžta stiklas. Tyliai sudejuoja ir bando atsistoti*)

Gatvėje pasirodo Stenlis. Jis su tais pačiais kėglių lošėjo skaisčiai žaliais marškiniais. Jam sukant iš už kampo, pasigirsta balaganinio orkestrėlio muzika, neįkyri, bet nenutylanti per visą tolesnę sceną. Stenlis įeina į virtuvę, trinkteli uždaromas duris. Pamatęs Blanšą, negarsiai švilpteli. Eidamas namo jis šiek tiek išgėrė ir parsinešė kelis butelius alaus

BLANŠA. Kaip mano sesuo?

STENLIS. Ji šaunuolė.

BLANŠA. O mažylis?

STENLIS (*draugiškai šyptelėjęs*). Atsiras tik rytą, todėl man patarė traukti namo ir šiek tiek nusnūsti.

BLANŠA. Vadinasi, būsimė čia vieni?

STENLIS. Aha. Tik jūs ir aš, Blanša. Jeigu neslepiat ko nors po lova. Prieš ką čia taip išsipustėt?

BLANŠA. A, tiesa. Telegrama atėjo, kai jūsų jau nebuvo...

STENLIS. Jums telegrama?

BLANŠA. Taip, aš gavau telegramą nuo vieno savo gerbėjo.

STENLIS. Gera žinia?

BLANŠA. O taip. Pakvietimas.

STENLIS. Kur? Į gaisrininkų balių?

BLANŠA (*atmeta galvą*). Kelionė jachta po Karibų jūrą.

STENLIS. Oho. Ir kas dabar bus?

BLANŠA. Didesnio netikėtumo nesu patyrusi per visą gyvenimą.

STENLIS. Aš manau.

BLANŠA. Ši telegrama tiesiog kaip perkūnas iš giedro dangaus.

STENLIS. Nuo ko ji?

BLANŠA. Nuo vieno ankstesnio mano gerbėjo.

STENLIS. Ar ne nuo to, kuris dovanojo lapių kailius?

BLANŠA. Ponas Šepas Hantlis. Mano nuolatinis palydovas paskutiniame koledžo kurse. Nuo to laiko nesimatėm ligi pereitų kalėdų. Susidūrėm Biskeinos bulvare. Ir štai... dabar... telegrama... kviečia paplaukyti jachta po Karibų jūrą. Visa bėda — ką apsilvilti? Peržiūrėjau visus drabužius, ieškodama, ką turiu tinkamo tropikams.

STENLIS. Ir nusprendėte šita... ir dar deimantų karūną?..

BLANŠA. Šitas senų laikų daiktelis. Cha cha! Tai tik Reino akmenėliai.

STENLIS. Po paraliais! O aš maniau, kad šitie deimantai tiesiai iš prašmatniosios Tifanio parduotuvės. (*Ima atsisėginti marškinius*)

BLANŠA. Na ir kas! Užtat ten manęs laukia tikra prabanga.

STENLIS. Aha. Taigi niekad neįspėsi, ką rytoj regėsi.

BLANŠA. O aš jau buvau nusprendęs, kad laimė nusigręžė nuo manęs.

STENLIS. ...bet nukrito šis milijonierius iš Majamio.

BLANŠA. Jis anaip tol ne iš Majamio. Jis iš Dalaso.

STENLIS. Iš Dalaso?

BLANŠA. Taip, iš Dalaso... kur auksas trykšta iš žemės...

STENLIS. Gerai, kad bent iš kur nors! (*Nusivelka marškinius*)

BLANŠA. Kol dar visiškai nenusirengėte, gal užtrauktumėt portjerą?

STENLIS (*draugiškai*). Aš tik marškinius. (*Nuplėšia nuo alaus butelio įpakavimo maišelį*) Nematėt atkimštuvo?

Blanša lėtai nueina prie tualetinio stalelio ir stovi sugniaužus sunertus pirštus

Turėjau pusbrolių, kuris atkimšinėjo alaus butelius dantimis. (*Taikosi atidaryti butelį į stalo kraštą*) Tai buvo vienintelis jo talentas... nieko daugiau nemokėjo daryti... buvo tiesiog žmogus kamščiatraukis. Ir kartą per kažkieno vestuves išsilaužė visus priekinius dantis. Po to jį apėmė tokia gėda, kad, būdavo, pradės svečiai rinktis į namus, o jis, žiūrėk, ir dingsta kažkur...

Butelio dangtelis nušoka, fontanu ištrykšta putos

(*Laimingas juokiasi, iškelia butelį sau virš galvos*) Cha cha! Tai bent lietus! (*Atkiša butelį Blanšai*) Užkaskim karo kirvį ir išgerkim draugystės bokalą. A?

BLANŠA. Ne, dėkui.

STENLIS. Juk šis vakaras mudviem didelė šventė: jūs laukiat naftos milijonieriaus, o aš — sūnaus. (*Eina į miegamąjį prie komodos ir pasilenkęs ištraukia kažką iš apatinio stalčiaus*)

BLANŠA (*traukdamasi*). Ką jūs ten darot?

STENLIS. Išsitraukiu savo vestuvinės nakties pižamą. Aš ją visada apsielku ypatingom progom.

BLANŠA. A-a...

STENLIS. Kai suskambės telefonas ir aš išgirsiu: „Jums gimė sūnus!“ — tuoj perplėšiu ją ir pakabinsiu kaip vėliavą! (*Mojuoja*)

ryškos pižamos švarku) Mums abiem šiandien dera išsipustyti.
(*Užsimetęs pižamą ant rankos, eina į virtuvę*)

BLANŠA. Kai pagalvoju, kokia laimė bus pasilikti vienai, ašaros iš džiaugsmo pasipila.

STENLIS. O tas Dalaso milijonierius nereikš pretenzijų į jūsų vie-
natvę?

BLANŠA. Bus ne taip, kaip jūs galvojate. Šis žmogus — džentelmenas ir gerbia mane. (*Karštligiškai improvizuoja*) Jis trokšta tik bendrauti su manimi. Dideli turtai kartais padaro žmogų labai vienišą.

STENLIS. Šito dar negirdėjau.

BLANŠA. Išsilavinusi, inteligentiška, gerai išauklėta moteris gali nepaprastai praturtinti vyriškio gyvenimą. O šių ypatybių turiu savyje apščiai, galiu dovanoti kiek tinkama, ir pati jų neprarasiu. Kūno grožis — neilgaamžis. Jis greit išblėsta. Tačiau dvasios grožis, lakus protas ir tauri širdis — viso to man nestinga — nėra prarandama, bet auga. Didėja metams bėgant. Kaip keista, kad mane kai kas vadina neturtinga moterim. Juk mano širdyje slypi tokie lobiai. (*Ji dusliai sukūkčioja*) Save aš laikau labai, labai turtinga. Tik elgiausi kvailai... mėčiau perlus kiaulėms.

STENLIS. Kiaulėms?

BLANŠA. Taip, kiaulėms! Kiaulėms! Aš turiu galvoje ne tik jus, bet ir jūsų draugužį, poną Mičelą. Buvo neseniai pas mane atėjęs. Net kombinezono nepersivilko. Ir ėmė kartoti visas tas paskalas, niekingiausius prasimanymus, kurių jam pripasakojot. Aš pasakiau, kad tarp mūsų viskas baigta...

STENLIS. Nejaugi?

BLANŠA. Bet jis tuoj pat sugrįžo. Atėjo su rožių krepšiu prašyt atleidimo. Maldavo dovanoti. Tačiau yra dalykų, kurių atleisti neįmanoma. Sąmoningas žiaurumas neatleidžiamas. Tai vienintelis dalykas, kurio, mano nuomone, negalima atleisti, ir vienintelė nuodėmė, kurios aš niekad niekad nepadariau. Išklėjau jam visa tai ir pasakiau: „Labai ačiū! Bet aš didžiai apsirikau, manydama, jog mes būtume galėję prisitaikyti vienas prie kito. Labai jau skirtingi mūsų gyvenimai. Ir kilme, ir mąstysena mes nesutapatinami žmonės. Tiesai reik žvelgti į akis. Taigi, likit sveikas, drauguži“.

STENLIS. Ar telegramą iš Teksaso milijonieriaus gavote prieš tai, ar po to?

BLANŠA. Kokią telegramą? Ne, ne... po to. Tiesą pasakius, telegramą gavau kaip tik tuo metu...

STENLIS. Tiesą pasakius, jokios telegramos nė būti nebuvo.

BLANŠA. O-o!

STENLIS. Ir jokio milijonieriaus nėra! Ir Mičas negrįžo su rožėmis, nes aš žinau, kur jis dabar...

BLANŠA. O!

STENLIS. Ir visa tai tik patrakusi jūsų vaizduotė!

BLANŠA. O!

STENLIS. Vien tik melas, maivymasis, prasimanymai!

BLANŠA. O!

STENLIS. Pasižiūrėkit į save! Pasižiūrėkit į save su tais karnavaliniais skarmalais, išsinuomotais už penkiasdešimt centų iš kokio nors skudurininko! Ir dar su šita idiotiška karūna ant galvos! Pamanykit, karalienė!

BLANŠA. O-o... viešpatie!

STENLIS. Aš stebėjau jus nuo pat pradžių! Kiek kartų buvot beapmulkinanti mano draugą! Atvažiavo, viską namie apibarstė pudra, apipurškė kvepalais, prikabinėjo ant lempų popierinių gaubtų... Žiūrėkit — čia Egiptas, o aš pati — Nilo karalienė! Sėdi sau soste ir laka mano viski! O aš kvatoju — cha cha! Girdėjot? Cha cha cha! (*Eina į miegamąjį*)

BLANŠA. Nesitartinkit!

Grėsmingi atšvaitai sumirga ant sienų aplink Blanšą. Šešėliai atrodo groteskiški, šiurpūs. Aiktelėjusi ji skuba prie telefono ir spaudo šakutę. Stenlis praeina į vonią ir uždaro duris

Centrinė, centrinė! Prašom tarp miestinę... Sujunkit mane su ponu Šepu Hantliu iš Dalaso. Jis tokia įžymybė, kad adreso nė nereikia. Bet ką paklauskite... Palaukit!.. Ne, aš negaliu taip greit surasti... Supraskit, susimildama, aš... Ne! Ne, palaukit!.. Valandėlę! Kažkur juk turi... Nieko! Tik neišjunkit, susimildama! (*Deda ragelį, atsargiai eina į virtuvę*)

Nakties tamsa ima skardėti nežmoniškais balsais, panašiais į riksmus dziunglėse. Šešėliai ir grėsmingi atšvaitai tarsi liepsnos liežuviai blaškosi ant sienų. Užpakalinė kambarių siena tampa perregima, ir matosi šaligatvis. Prostitutė iškrausto kišenės girtuokliui. Šis vejasi ją gatve, sučiumpa, prasideda grumtynės. Jas nutraukia policininko švilpukas. Abu išnyksta.

Po valandėlės iš už kampo pasirodo n e g r ė su rankinuku, papuoštu blizgučiais, kurį pametė prostitutė. Susijaudinusi naršo jį

(Prispaudžia kumštį prie lūpų ir lėtai grįžta prie telefono. Kimiai šnabžda) Centrinė! Centrinė! Nebereikia tarpmiestinės! Prašom telegrafą. Visiškai nėra laiko... Telegrafas? (Laukia susirūpinusi) Telegrafas? Taip! Aš... noriu... Užrašykite telegramos tekstą!.. „Beviltiškoje, visai beviltiškoje padėtyje! Padėkit! Įkliuvau į spąstus! Įkliuvau...“ O-o!

Atsiveria vonios durys, išeina S t e n l i s, apsivilkęs skaisčia šilkinę pižama. Šypsodamasis Blanšai, užsiriša juostą su kutais. Be garso aiktelėjusi, ji traukiasi nuo telefono. Jis įremia į ją žvilgsnį; pauzė, kurios metu galima suskaičiuoti iki dešimties. Telefono ragelyje pasigirsta garsūs, atkaklūs signalai

STENLIS. Jūs negerai padėjote ragelį. (Pabrėžtinai lėtai eina prie telefono, padeda ragelį į vietą. Paskui vėl įremia į ją žvilgsnį, jo lūpas iškreipia vypsny, jis sustoja tarp Blanšos ir laukujų durų)

Iki tol vos girdima ilgesinga pianino melodija ima skambėti garsiau, garsiau. Bet tuojau pat skambėjimas pereina į didėjantį besiartinančio traukinio dundesį

BLANŠA (susigūžia, užsispaudžia kumščiais ausis ir taip išbūna, kol nutyla triukšmas. Galiausiai atsitiesia). Leiskit... leiskit praeiti!

STENLIS. Praeiti? Prašom. Ko neinat? (Žengia atgal dar žingsnį ir dabar jau stovi pačiame tarpduryje)

BLANŠA. Atsistokit... štai ten. (Rodo kur)

STENLIS (išsišiepdamas). O pro mane praeit neužtenka vietos?

BLANŠA. Jūs užstojot taką! Bet aš vis tiek ištrūksiu!

STENLIS. Manot, pasikėsinsiu į jus? Cha cha!

Švelniai ir ilgesingai suskamba pianinas. Blanša sutrikusi nusi-gręžia ir beviltiškai mosteli. Vėl garsiau aidai nežmoniški džiunglių balsai

(Žengia jos link; sustoja priekandęs liežuvio galą. Tyliai) Reikėtų pagalvoti... o gal ir visai neblogai būtų... pasikėsinti...

BLANŠA (traukiasi į miegamąjį). Atgal! Nesiartinkit. Dar žingsnis, ir aš...

STENLIS. Ką?

BLANŠA. Padarysiu kažką baisaus! Pamatysit!

STENLIS. Na ką dar iškrėsit?

Abu jau miegamajame

BLANŠA. Įspėju jus, nereikia, aš padarysiu kažką baisaus!

Jis žengia dar vieną žingsnį. Blanša čiumpa butelį, trenkia jį į stalą ir stovi priešais Stenlį, suspaudusi rankoje nudažusį kaklelį

STENLIS. Čia dabar kas?

BLANŠA. Suraižysiu aštriais stiklais jums visą veidą.

STENLIS. Dar pažiūrėsim!

BLANŠA. Pamatysit! Tik pabandykit...

STENLIS. A-a! Vadinasi, norit su skandalais! Puiku, bus kaip trokštāt! *(Puola ją, apverčia stalą. Ji sušunka ir smogia jam butelio šuke, bet jis sugriebia ją už riešo)* Tigrė... na ir tigrė! Meskit šitą šukę! Meskit! Juk mes paskyrėm šį pasimatymą viens kitam iš pirmo žvilgsnio!

Blanša suaimanuoja. Šukė iškrenta. Ji parklumpa ant grindų. Stenlis sugriebia ją suglebusią ir nešasi į lovą

„Keturių dviakių“ bare garsiai užgroja trimitas ir mušamieji

VIENUOLIKTAS PAVEIKSLAS

Po kelių savaitių. Stela krauna Blanšos daiktus. Girdėti, kaip vonioje bėga vanduo. Portjeros tarp kambarių užtrauktos ne iki galo, ir matyti virtuvėje prie stalo sėdintys pokerio lošėjai — Stenlis, Stivas, Mičas ir Pablas. Virtuvėje ta pati šiurkšti, grėsminga anos lemtingos pokerio nakties atmosfera. Namą tarytum rėmina melsvai žydras it jūra dangus. Stela, kraudama margas sukeles į skrynių, verkia. Laiptais nuo viršaus nulipa Jūnis ir įeina į virtuvę. Eilinis pokerio lošėjų barnis

STENLIS. Norėjau surinkt streitą ir surinkau!

PABLAS. Maldita sea tu suerto!*

STENLIS. Kalbėk žmoniškai, tu meksikietiškas piemuo!

PABLAS. Keikiuos, kad tau velniškai sekasi.

STENLIS (*baisiai patenkintas savimi*). Ką jūs išmanot apie sėkmę!

Sėkmė ateina tik tada, kai ja tiki. Pavyzdžiui, Salerne... Tikėjau, kad man seksis. Buvo aišku, kad pripirkti keturias prie vienos, kurią turėjau rankose, nėr ko svajoti, o aš laikiausi... ir išėjo, kaip norėjau. Aš visada laikiausi tokios taisyklės. Ir kad būčiau pirmas šiose beprotiškose lenktynėse, aš turiu tikėti savo laime.

MIČAS. Aš!.. aš!.. aš!.. Aš toks! Aš anoks! Pagyrų puodas — štai kas tu.

Stela nueina į miegamąjį, pradeda lankstyti suknelę

STENLIS. Kas jam?

JUNISĖ (*eidama pro lošėjus*). Visada sakiau, kad vyrai — bejausmiai storžieviai, bet čia jau viršūnė! Šitokiom kiaulėm pavirsti! (*Eina pro portjerą į miegamąjį*)

STENLIS. Kas jai?

STELA. Kaip mano mažylis?

JUNISĖ. Miega lyg angelėlis. Atnešiau jums truputį vynuogių. (*Padedą jas ant suoloelio. Pašnabždom*) O kur Blanša?

STELA. Vonioje.

JUNISĖ. Kaip jinai jaučiasi?

STELA. Valgyt nieko nevalgo, bet prašė gerti.

JUNISĖ. Ar ką nors jai apie tai sakėt?

STELA. Tik tiek... kad susitarėm, jog ji išvažiuos pailsėti už miesto. Jai tai kažkaip susipynė su Šepu Hantliu.

BLANŠA (*šiek tiek praveria vonios duris*). Stela!

STELA. Ką, Blanša?

BLANŠA. Jei man kas nors skambins, kol būsiu vonioje, užsirašyk telefoną ir pasakyk, kad aš tuoj paskambinsiu.

STELA. Gerai.

BLANŠA. Tas vėsus geltono šilko kostiumėlis. Pasiziūrėk, ar jis ne-susiglamžęs. Jeigu nelabai susiglamžęs, apsivilksiu jį, į atlapą įsi-segsiu tą sidabrinę sagę — jūros arkliuką — su turkiu. Jinai mano dėžutėj, kur laikau visokias smulkmenas. Ir dar, Stela... atidžiai paieškok ir rasi dirbtinių žibuoklių puokštelę. Ir jas prisisegsiu su sage. (*Uždaro duris*)

* Tai nesiseka! (*Isp.*)

STELA (*pasigręžia į Junisę*). Nežinau, ar gerai padariau.

JUNISĖ. O ką kita galėjot daryti?

STELA. Kaip man gyventi su Stenliu, jeigu patikėčiau tuo, ką ji sako.

JUNISĖ. Ir netikėkit. Gyvenimo nesulaikysi. Tebūnie kas būna, o mums reikia nešti savo našta.

BLANŠA (*šiek tiek praveria vonios duris. Kyšteli galvą*). Kelias laisvas?

STELA. Laisvas, Blanša. (*Junisei*) Pasakykit, kad ji labai gražiai atrodo.

BLANŠA. Prašom užtraukti portjeras, kad galėčiau išeiti.

STELA. Užtrauktos, užtrauktos.

STENLIS. Kiek perki?

PABLAS. Porą.

STIVAS. Tris.

BLANŠA (*pasirodo tarpdury, gintarinės šviesos nulieta. Ji tragiškai graži su tuo savo raudonu prigludusiu chalatu, skulptūriškai pabrėžiančiu kiekvieną kūno išlinkį. Tuo momentu, kai ji eina į miegamąjį, pasigirsta varšuvietiškos polkos melodija. Prabyla gyvai, isteriškai*). Tik ką išsiploviau plaukus.

STELA. A-a...

BLANŠA. Tik nežinau, ar gerai išsiskalavau.

JUNISĖ. Kokie puikūs jūsų plaukai!

BLANŠA (*priimdama tai kaip pelnytą komplimentą*). Su jais tiek vargo. Ar man dar neskambino?

STELA. Kas neskambino?

BLANŠA. Šepas Hantlis...

STELA. Dar ne, neskambino.

BLANŠA. Keista. Aš...

Pasigirdus jos balsui, Mičo rankos su kortomis bejėgiškai nusvyra, žvilgsnis pasidaro pakrikęs, nieko neregintis

STENLIS (*pliaukšteli jam per petį*). Ei, Mičai, pabusk.

Šis balsas pribloškia Blanšą. Ji baimingai kilsteli ranką, tarsi gindamasi, o lūpom be garso taria jo vardą. Stela skubiai nusi-gręžia. Blanša valandėlę sustingsta — rankoje sidabru aptaisytas veidrodelis, o veidas toks liūdnas ir suglumęs, jog, rodos, jame susikaupė visas žmogiškojo pažinimo kartėlis

BLANŠA (*staiga isteriškai*). Kas čia darosi? (*Ji gręžiojasi čia į Stelą,*

čia į Junisę, čia vėl į Stelą. Skambus jos balsas išblaško lošiančiųjų dėmesį. Mičas visai nunarina galvą. Stenlis atsitraukia su kėde nuo stalo, tarsi ketindamas stotis. Stivas, sulaikydamas jį, uždeda ranką jam ant peties) Kas čia darosi? Prašom paaiškinti, kas čia darosi.

STELA (*beveik netekdama jėgų*). T-s-s-s! T-s-s-s!

JUNISĖ. Tyliau! Tyliau, brangute!

STELA. Blanša, maldauju.

BLANŠA. Ko jūs į mane taip žiūrite? Kas nors ne taip?

JUNISĖ. Blanša, jūs šiandien nuostabiai atrodot. Na argi ji ne gražuolė?

STELA. Tikrai.

JUNISĖ. Jūs, rodos, ruošiatės kažkur važiuoti?

STELA. Taip, Blanša važiuoja pailsėti.

JUNISĖ. Mirštu iš pavydo.

BLANŠA. Padėkit, padėkit man apsirengti!

STELA (*paduodama suknelę*). Ar ne šitą norėjai...

BLANŠA. Bus gerai ir ta. Man taip norisi greičiau iš čia ištrukti — ne namai, o spąstai.

JUNISĖ. Koks nuostabus mėlynas švarkelis!

STELA. Jis violetinis.

BLANŠA. Abi jūs klystat. Tai florentietiškas mėlis. Tokio mėlynumo būdavo madonų suknios senųjų meistrų paveiksluose. Ar vynuogės plautos? (*Atsignybia nuo Junisės atneštos kekės*)

JUNISĖ. Ką?

BLANŠA. Aš paklausiau — ar plautos. Ar vynuogės plautos?

JUNISĖ. Jos iš Prancūzų turgaus.

BLANŠA. Tai visiškai nereiškia, kad jos plautos.

Ima skambėti katedros varpai

Šitie katedros varpai — vienintelis tyras daiktas jūsų kvartale.

Na, aš jau einu. Aš pasiruošusi.

JUNISĖ (*pašnabždom*). Žiūrėk, dar ims ir išeis, tie nespės atvažiuoti.

STELA. Palauk, Blanša.

BLANŠA. Aš nenoriu eiti pro vyrus.

JUNISĖ. Tai palaukit, kol jie baigs.

STELA. Prisėsk ir...

Blanša neryžtingai, visai sutrikusi apsigręžia. Stela ir Junisė stumte nustumia ją prie kėdės ir pasodina

BLANŠA. Man atrodo, kad jaučiu jūros kvapą. Visą likusį savo gyvenimą aš praleisiu jūroje. Ten mane ir užtikis mirtis. Žinot, nuo ko aš mirsiu? (*Nusiskina vynuogę*) Vieną dieną atviram vandenyne aš numirsiu, suvalgius neplautą vynuogę. Aš merdėsiu... o mano ranką laikys gražus laivo gydytojas, toks jaunas jaunas, su šviesiais ūsiukais ir dideliu sidabrinio laikrodžiu. „Vargšėlė,— sakys jis,— ir chininas nepadėjo. Per tą neplautą vynuogę jos siela nukeliavo tiesiai į rojų“.

Vėl aidi katedros varpai

Ir palaidos mane jūroje, užsiūs į baltą švarią drobulę ir išmes per bortą... vidudienį... vasarai tvaskant karščiu... į tokią mėlyną gelmę (*varpai*) kaip mano pirmojo mylimojo akys!

Gatvėj, iš už kampo, pasirodo gydytojas ir slugė, jie kopia laiptais. Abiem valstybinė tarnyba yra uždėjusi antspaudą — su abejingu cinizmu ir pasitikėjimu jie eina vykdyti savo „svarbios pareigos“. Gydytojas skambina. Nutyla lošėjų negarsį šneka

JUNISĖ (*šnabžda Stelai*). Tikriausiai jie.

Stela prisispaudžia kumšteliu prie lūpų

BLANŠA (*lėtai stojasi*). Kas yra?

JUNISĖ (*apsimestinai abejingai*). Atleiskit, pažiūrėsiu, kas ten atėjo.

STELA. Taip, taip.

J u n i s ė išeina į virtuvę

BLANŠA (*nervingai*). Kažin, ar ne manęs?

Prie paradinių durų girdėti pašnabždom šnekant

JUNISĖ (*grįžta, linksmai*). Ten kažkas prašo Blanšos.

BLANŠA. Manęs! (*Išsigandusi žvilgčioja čia į vieną, čia į kitą, atsargiai pažvelgia pro portjeras*)

Vos girdimai suskamba varšuvietiška polka

Ar čia tas džentelmenas iš Dalaso, kurio aš laikiu?

JUNISĖ. Man atrodo, kad jis, Blanša.

BLANŠA. Aš dar nesusiruošusi.

STELA. Paprašyk jį palaukti priebutyje.

BLANŠA. Aš...

J u n i s ė išeina pro portjeras. Tyliai sudunksi būgnai

STELA. Viskas sudėta?

BLANŠA. Trūksta sidabrinio nesesero.

STELA. O, taip.

JUNISĖ (*grįžta*). Jie laukia prie namo.

BLANŠA. Jie! Kas „jie“?

JUNISĖ. Su juo yra ir dama.

BLANŠA. Neįsivaizduoju, kokia ten galėtų būti „dama“! Kaip ji apsi-rengusi?

JUNISĖ. Visai paprastai... kaip visos rengiasi.

BLANŠA. Tikriausiai tai... (*Iš susijaudinimo jos balsas nutrūksta*)

STELA. Blanša, gal jau eisim?

BLANŠA. Mums reiks pereiti per aną kambarį?

STELA. Aš būsiu šalia.

BLANŠA. Kaip aš atrodau?

STELA. Puikiai.

JUNISĖ (*kaip aidas*). Puikiai.

Blanša baugščiai prisiartina prie portjerų. Junisė praskleidžia jas

BLANŠA (*ižengia į virtuvę. Vyrams*). Prašom nesikelti. Aš turiu tik praeiti. (*Skuba prie laukųjų durų*)

Stela ir Junisė neatsilieka nuo jos. Lošėjai nejaukiai pakyla nuo kėdžių — visi, išskyrus Mičą, kuris sėdi, įbedęs akis į stalą. Blanša jau lauke. Sustoja kaip įbesta, jai užgniaučia kvapą

GYDYTOJAS. Laba diena.

BLANŠA. Jūs visai ne tas džentelmenas, kurio aš laukiau. (*Staiga aikteli ir puola atgal. Kelią jai užtvėria tarpdury atsistojusi Stela. Įbūgusi šnabžda Stelai*) Tas vyriškis — ne Šepas Hantlis.

Tolumoje suskamba varšuvietiška polka. Stela įdėmiai žiūri į Blanšą. Junisė laiko ją už rankos. Tyla. Girdėti, tik kaip tvirta ranka Stenlis dalina kortas. Blanša, užgniaučusi kvapą, šmurkšteli vėl į namus. Ji mįslingai šypsosi, akys plačiai atvertos, blizga. Stela, praleidusi seserį, užsimerkia, suspaudžia kumščius. Junisė, guosdama ją, apsikabina, paskui užlipa į viršų

Blanša, vos įėjusi, sustingsta tarpdury. Mičas kaip ir pirma spokso į savo rankas ant stalo, bet kiti vyrai smalsiai sužiūra

*į Blanšą. Ji eina į miegamąjį, stengdamasi kuo didesniu lanku apsukti stalą. Stenlis ūmai atstumia kėdę ir stojasi, aiškiai ke-
tindamas užtvirti jai kelią*

Iš paskos Blanšai įeina s l a u g ė

STENLIS. Ką nors pamiršot?

BLANŠA (šaižiai). Taip! Taip, pamiršau! (Puola pro jį į miegamąjį)

*Grėsmingi banguojantys šešėliai ima šokti ant sienų. Suskamba
iškreipta baugi varšuvietiškos polkos melodija, polkai pritaria
kraupūs dziunglių balsai. Blanša įsitveria kėdės atkaltės, tarsi
gindamasi*

STENLIS. Gal jūs įeikit, daktare?

GYDYTOJAS (duodamas ženklą slaugei). Sesuo, išveskite ją.

*Slaugė artinasi prie Blanšos iš vienos pusės, Stenlis iš kitos.
Slaugės veidas ir figūra neturi nė ženklo moteriškumo, todėl
net baltas jos drabužis atrodo kažkoks grėsmingas*

SLAUGĖ (jos balsas toks pat nykus ir taip pat žeidžia klausą kaip
ugniagesių varpas). Sveika, Blanša.

*Pasisveikinimą aidų aidais pakartoja paslaptingi balsai už
sienos, lyg jis būtų nugriaudėjęs giliu tarpekliu*

STENLIS. Sako, kažką pamiršo.

Dabar aidas atsiliepia grėsmingu šnabždesiu

SLAUGĖ. Nieko.

STENLIS. Blanša, ką jūs pamiršot?

BLANŠA. Aš... aš...

SLAUGĖ. Nesvarbu. Vėliau pasiimsim.

STENLIS. Aišku. Išsiųsim su bagažu.

BLANŠA (traukiasi panikos apimta). Aš jūsų nepažįstu... nepažįstu.

Maldauju... palikit mane... maldauju!

SLAUGĖ. Na ką jūs, Blanša!

AIDAI (garsyn, paskui tylin). Na ką jūs... Blanša... na ką jūs!

STENLIS. Nieko jūs čia nepamiršot, išskyrus išbarstytą pudrą ir tuš-

čius kvėpalų buteliukus... gal dar šitą popierinį žibintą, bet galit jį pasiimti. Norit? (*Eina prie tualetinio stalelio, nuplėšia žibintą ir atkiša jai*)

Blanša suklinka, lyg pati būtų plėšoma. Slaugė ryžtingai žengia prie jos. Blanša suklunka ir bando pro ją prasiveržti. Visi vyrai pašoka. Stela puola pro duris į priebutį, Junisė iš paskos ją suraminti. Sutrikę vienas per kitą ima šnekėti vyrai

STELA (*puola Junisei į glėbį*). O dieve, Junise, padėkit. Neleiskit jiems šitaip elgtis, neleiskit jos taip kankinti! O dieve, maldauju, neleiskit jos taip kankinti! Ką jie jai daro! Ką daro! (*Bando ištrūkti iš Junisės glėbio*)

JUNISĖ. Ne, širdužė, nereikia, nereikia. Neikit į vidų. Pabūkit su manim, nežiūrėkit.

STELA. Ką aš padariau savo seseriai! O dieve, ką aš jai padariau!

JUNISĖ. Viskas gerai, viskas gerai, kito kelio nebuvo. Juk negalėjo ji čia likti; o pasauly jai kitos vietos nėra.

Vyrų balsai nustelbia Stelos ir Junisės pašnekesį priebutyje

STENLIS (*išbėga iš miegamojo*). Ei, daktare! Daktare, jūs įeikit!

GYDYTOJAS. Nenorėčiau. Aš paprastai šito vengiu.

PABLAS. Šlykšti istorija.

STIVAS. Kas šitaip daro! Reikėjo jai pasakyti.

PABLAS. Madre de Dios! Cosa mala, muy, muy, mala!*

Mičas puola į miegamąjį. Stenlis bando jį nustumti

MIČAS (*įniršęs*). Tu! Tu, prakeiktasis, visur kišiesi, tu tyčia taip padarei...

STENLIS. Užčiaupk koserę! (*Nustumia jį*)

MIČAS. Užmušiu! (*Trenkia Stenliui*)

STENLIS. Laikykit šitą skystakiaušį!

STIVAS (*griebdamas Mičą*). Baik, Mičai.

PABLAS. Gana, nusiraminkit!

Mičas susmunka prie stalo, rauda. Tuo metu slaugė tvirtai nutveria Blanšą už rankos ir nepaleidžia. Blanša draskosi ir ban-

* Dievo motina! Bjaurus reikalas, labai bjaurus! (*Isp.*)

*do ištrūkti kaip įmanydama, tačiau tvirta moteriškė rakinte
surakina jai rankas. Blanša kimiai šūkteli ir parpuola ant kelių*

SLAUGĖ. O nagučius reikės apkarpyti. (Pažvelgia į įėjusį gydytoją)
Tramdomuosius marškinius?

GYDYTOJAS. Tik kraštutiniu atveju. (Nusiima skrybėlę ir iš abejingo bukaveidžio tarnautojo virsta žmogumi. Jis prieina prie Blanšos, pritupia priešais. Jo balsas švelnus ir raminantis)

Išgirdusi savo vardą, Blanša nurimsta

*Grėsmingi šešėliai dingsta nuo sienų, kraupūs džiunglių balsai
ir kauksmai nutyla, liaunasi ir kimi jos rauda*

Panele Diubua.

Blanša pasigręžia ir žiūri į jį beviltiškai maldaujamu žvilgsniu

(Šypteli. Slaugei) Marškinių nereiks.

BLANŠA (tylutėliai). Paprašykit, kad ji mane paleistų.

GYDYTOJAS (slaugei). Paleiskit.

*Slaugė paleidžia Blanšą. Klūpodama ji ištiesia gydytojui rankas. Jis švelniai padeda jai atsistoti, atsargiai prilaiko ir išveda
iš miegamojo*

BLANŠA (stipriai prisiglaudusi prie jo). Nesvarbu, kas jūs... aš visada priklausiau nuo pirmo sutiktojo malonės...

Lošėjai žengtelį atgal, kai Blanša su gydytoju eina per virtuvę. Ji leidžiasi vedama, tartum būtų akla. Jiems išėjus į priebutį, Stela, kuri susigūžusi sėdėjo ant laiptelių, ima šaukti seserį vardu. Blanša eina neatsigręždama, paskui ją — gydytojas ir slaugė. Jie pasuka už kampo ir dingsta. Pas Stelą nusileidžia iš viršaus Junisė, nešdama jos kūdikį. Jis suvyniotas į melsvą antklodėlę. Stela kūkčiodama paima vaiką. Junisė įeina į virtuvę, kur visi vyrai, išskyrus Stenlį, tylėdami susėda į savo vietas prie stalo

STENLIS (išeina į priebutį, stovi ant laiptų, žiūri į žmoną. Netvirtai). Stela?

Ji verkia visiškai nesivaldydama. Ir tas raudojimas dabar, kai sesers jau nebėra ir niekada nebebus, pilnas kažkokios neapsakomos saldybės

(Geidulingai, raminamai) Nurimk, nereikia. Mylimoji. Nereikia, brangiausia. (Atsiklaupia šalia jos ant kelių, pirštai atranda bliuželės iškirptę) Viskas gerai, mieloji. Gerai... gerai...

Jos verksmą — saldžias ašaras — ir jo goslų burkavimą užgožia vis garsiau skambanti ilgesinga melodija, kurią groja pianinas ir trimitas su duslikliu

STIVAS. Dabar dalinu po septynias.